

**ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΔΥΤΙΚΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ
ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΩΝ, ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ & ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ
ΠΜΣ ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗ- ΔΗΜΟΣΙΟ ΜΑΝΑΤΖΜΕΝΤ**

ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΗ ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

**Διαχείριση αλλαγής
στην Ελληνική Αστυνομία:
Ο ρόλος της ηθικής**

Συγγραφή: Τσάμης Βασίλειος

**ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ
κ. Σαλμόν Ιωάννης**

Αθήνα Μάιος 2022

ΤΡΙΜΕΛΗΣ ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΗ ΕΠΙΡΟΠΗ

- 1) κ. Ι. Σαλμόν**
- 2) κ. Φ. Κομισόπουλος**
- 3) κ. Α. Μάνθος**

ΔΗΛΩΣΗ ΣΥΓΓΡΑΦΕΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

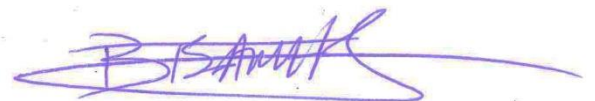
Ο κάτωθι υπογεγραμμένος Τσάμης Βασίλειος του Παντελή, με αριθμό μητρώου ΔΜ-2053 φοιτητής του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών Δημόσια Διοίκηση-Δημόσιο Μάνατζμεντ του Τμήματος Διοίκησης Επιχειρήσεων της Σχολής Διοικητικών, Οικονομικών & Κοινωνικών Επιστημών του Πανεπιστημίου Δυτικής Αττικής, δηλώνω ότι:

«Είμαι συγγραφέας αυτής της μεταπτυχιακής εργασίας και ότι κάθε βοήθεια την οποία είχα για την προετοιμασία της, είναι πλήρως αναγνωρισμένη και αναφέρεται στην εργασία. Επίσης, οι όποιες πηγές από τις οποίες έκανα χρήση δεδομένων, ιδεών ή λέξεων, είτε ακριβώς είτε παραφρασμένες, αναφέρονται στο σύνολό τους, με πλήρη αναφορά στους συγγραφείς, τον εκδοτικό οίκο ή το περιοδικό, συμπεριλαμβανομένων και των πηγών που ενδεχομένως χρησιμοποιήθηκαν από το διαδίκτυο. Επίσης, βεβαιώνω ότι αυτή η εργασία έχει συγγραφεί από μένα αποκλειστικά και αποτελεί προϊόν πνευματικής ιδιοκτησίας τόσο δικής μου, όσο και του Ιδρύματος.

Παράβαση της ανωτέρω ακαδημαϊκής μου ευθύνης αποτελεί ουσιώδη λόγο για την ανάκληση του πτυχίου μου».

Επιθυμώ την απαγόρευση πρόσβασης στο πλήρες κείμενο της εργασίας μου μέχρι - και έπειτα από αίτηση μου στη Βιβλιοθήκη και έγκριση του επιβλέποντα καθηγητή.

Ο Δηλών

ΤΣΑΜΗΣ Π. ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ

Στήν σύζυγο, στην κόρη μου και
σε όλους τους αστυνομικούς που
εκτελούν τα καθήκοντά τους με
γνώμονα την ηθική.

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Θα ήθελα να ευχαριστήσω τον Δρ. κ. Σαλμόν Ιωάννη, Αναπληρωτή Καθηγητή του τμήματος Διοίκησης Επιχειρήσεων του Πανεπιστημίου Δυτικής Αττικής, ο οποίος με τις συμβουλές και την καθοδήγησή του, ως επόπτης, με βοήθησε στην συγγραφή της διπλωματικής εργασίας.

Περίληψη

Η Επιτροπή Υπουργών σκιαγράφησε ορισμένα στοιχεία που υπογραμμίζουν την αναγκαιότητα ενός κώδικα δεοντολογίας για την αστυνομία στην εισαγωγή του Ευρωπαϊκού Κώδικα Αστυνομικής Δεοντολογίας του Συμβουλίου της Ευρώπης, ο οποίος κυκλοφόρησε τον Σεπτέμβριο του 2001. Πρώτα και κύρια, πιστεύουν ότι η ποινική δικαιοσύνη, η οποία περιλαμβάνει την αστυνομία, είναι ζωτικής σημασίας για τη διατήρηση του κράτους δικαίου στην κοινωνία. Δεύτερον, ότι οι αστυνομικές ενέργειες «γίνονται σε στενή επαφή με το ευρύ κοινό και η αποτελεσματικότητα της αστυνομίας εξαρτάται από την υποστήριξη του κοινού». Τέλος, η εμπιστοσύνη του κοινού στην αστυνομία «συνδέεται στενά με τη στάση και τη συμπεριφορά τους απέναντι στο κοινό, και ειδικότερα με τον σεβασμό της ανθρώπινης αξιοπρέπειας και των θεμελιωδών δικαιωμάτων και ελευθεριών του ατόμου, όπως κατοχυρώνονται ιδίως στην Ευρωπαϊκή Σύμβαση Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων», σύμφωνα με την έκθεση. Οι Υπουργοί αναγνώρισαν τη σημασία της αστυνομικής δεοντολογίας, η οποία τονίστηκε προοδευτικά σε διάφορες μελέτες τα προηγούμενα δέκα χρόνια, και εξέφρασαν την υποστήριξή τους σε αυτήν (Kleinig, 1996, Neyroud και Beckley 2001). Στην παρούσα εργασία εξετάζεται η ηθική της αστυνομίας και η αρμόζουσα συμπεριφορά. Επιπλέον γίνεται αναφορά σε ορισμένα είδη διαφθοράς που εντοπίζονται στο αστυνομικό σώμα αλλά και στον κώδικα δεοντολογίας που οφείλουν να ακολουθούν τα μέλη της αστυνομίας βάσει της αστυνομικής ηθικής.

Abstract

The Committee of Ministers outlined some elements highlighting the need for a police code of conduct in the introduction of the Council of Europe's European Code of Police Ethics, which was launched in September 2001. First and foremost, they believe that criminal justice, which includes police, is vital to maintaining the rule of law in society. Secondly, that police actions "take place in close contact with the general public and the effectiveness of the police depends on the support of the public". Finally, public confidence in the police "is closely linked to their attitude and behavior towards the public, and in particular to respect for human dignity and the fundamental rights and freedoms of the individual, as enshrined in particular in the European Convention

on Human Rights", according to the report. Ministers acknowledged the importance of police ethics, which has been progressively emphasized in various studies over the past ten years, and expressed their support for it (Kleinig, 1996; Neyroud and Beckley 2001). In the present work, the ethics of the police and the appropriate behavior are examined. In addition, reference is made to certain types of corruption that are identified in the police force but also to the code of ethics that members of the police must follow based on police ethics.

Πίνακας Περιεχομένων

1. Εισαγωγή.....	9
2. Διαχείριση Αλλαγής.....	10
2.1 Διαχείριση Αλλαγής στους οργανισμούς.....	11
2.1.1 Διαχείριση Οργανωσιακής Αλλαγής.....	11
2.1.2 Χρησιμότητα Αλλαγής.....	12
2.2 Τρόποι Προσέγγισης Διαχείρισης Αλλαγής.....	12
2.3 Τα Είδη Αλλαγής.....	13
3. Εξέλιξη του θεσμού της Αστυνομίας.....	15
4. Αστυνομική Μεταρρύθμιση.....	16
3.1 Ρόλος της Αστυνομίας.....	18
3.2 Νέος Ρόλος της Αστυνομίας.....	26
3.3 Το Σύγχρονο Μοντέλο του Αστυνομικού.....	28
4. Ο Θεσμός της Αστυνομίας στην Ελλάδα.....	29
4.1 Αποστολή Ελληνικής Αστυνομίας.....	31
5. Ηθική της Αστυνομίας.....	34
5.1 Αρχές καθορίζουσες την συμπεριφορά.....	38
5.2 Δέουσα συμπεριφορά.....	41
5.3 Σεβασμός - προστασία δικαιωμάτων των πολιτών.....	42
5.4 Συμπεριφορά κατά την άσκηση προληπτικής - κατασταλτικής δραστηριότητας.....	43
6. Αστυνομική Διαφθορά.....	44
6.1 Γενικά.....	44
6.2 Δωροδοκίες - φιλοδωρήματα.....	49
6.3 Εξαπάτηση και ψευδολογία.....	50
7. Αστυνομική Άσκηση Βίας.....	56
8. Έλεγχος Αστυνομικής Δράσης και Κώδικας Δεοντολογίας.....	63
9. Συμπέρασμα.....	69
Βιβλιογραφία.....	70

1. Εισαγωγή

Το αστυνομικό σώμα μπορεί να ταυτίζεται ως θεσμός της σύγχρονης εποχής, ωστόσο υπήρξε σαν φορέας δημόσιας ασφάλειας από αρχαιοτάτων χρόνων. Υπήρχαν αστυνομικά ιδρύματα στην αρχαία Αθήνα, όπως οι Αστυνόμοι, οι Σίτωνες, οι Γυναικονόμοι και οι Αγορανόμοι. Οι Έφοροι στη Σπάρτη είχαν αναλάβει αστυνομικά καθήκοντα εκτός των άλλων αρμοδιοτήτων. Οργανώσεις αστυνόμευσης υπήρχαν και σε άλλες αρχαίες ελληνικές πόλεις, καθώς και σε άλλα μέρη του αρχαίου κόσμου. Ως αποτέλεσμα, η αστυνομία είναι μια κοινωνική ανάγκη που υπήρχε σε όλη την ανθρώπινη ιστορία. Γιατί όμως το Αστυνομικό Τμήμα είναι ζωτικός θεσμός; Γιατί οι ανθρώπινοι πολιτισμοί χρειάζονται μια συγκεκριμένη οργάνωση για τη διατήρηση της τάξης και της ασφάλειας; Πληθώρα λύσεων μπορούν να δοθούν σε αυτό το θέμα, αλλά το ουσιαστικό έγκειται στον χαρακτήρα του ίδιου του πολιτισμού. Ο θεσμός της αστυνομίας δεν έχει σκοπό να υπάρχει σε μια κοινωνία καθαρής αρετής, όπου οι άνθρωποι ζουν αρμονικά και χωρίς συγκρούσεις. Η ιστορία, ωστόσο, έχει δείξει ότι τα άτομα οδηγούνται από τα δικά τους πάθη, που μπορεί να οδηγούν σε συγκρούσεις πολιτών. Αυτό έχει ως συνέπεια τη δημιουργία αναρχίας μέσα στην κοινωνία, και κάτω από την αναρχία, ο νόμος του ισχυρού βασιλεύει, επομένως, δεν υπάρχει αληθινή δικαιοσύνη. Σε μια άδικη κοινωνία, η παρουσία μιας κρατικής αστυνομίας είναι απαραίτητη για την επίλυση κάθε προβλήματος που αναδύεται στις αλληλεπιδράσεις μεταξύ πολιτών, που διέπονται από τους νόμους, καθώς και την ηθική. Βέβαια, ιδανικά, η τάση είναι το αποτέλεσμα ελεύθερης βούλησης. Αυτό φαίνεται να είναι δύσκολο σε μια ποικιλόμορφη κοινωνία που παρακινείται από συναισθήματα. Ως αποτέλεσμα, στη σύγχρονη εποχή, η αστυνομία αντιμετωπίζει την αδικία με πρωταρχικό στόχο την επιβολή του νόμου με βάση την ηθική. Είναι η οντότητα που προστατεύει το σύνολο των δικαιωμάτων των ανθρώπων και συγχρόνως επιβάλλει συμμόρφωση με τα καθήκοντα που έχουν. Θεσμικά, η αστυνομία υφίσταται με σκοπό τη διατήρηση της ισότητας μεταξύ των ανθρώπων και την ισότητα απέναντι στο νόμο. Το αστυνομικό σώμα αποτελείται από αστυνομικούς, που όλοι έχουν τα δικά τους πάθη που μπορεί να τους εμποδίσουν να εκπληρώσουν αποτελεσματικά τα καθήκοντά τους. Ο μόνος τρόπος για να λυθεί αυτή η κατάσταση είναι η ηθική μόρφωση των αστυνομικών. Η αστυνομική ηθική είναι υπεύθυνη για την ηθική διαπαιδαγώγηση των μελών της αστυνομίας αλλά και για τις ηθικές αναλύσεις της λειτουργίας τους στη σύγχρονη

εποχή. Η αστυνομική ηθική σχετίζεται με την ηθική εξέταση του αστυνομικού προσωπικού, συμπεριλαμβανομένων ζητημάτων όπως η διαφθορά και η βαρβαρότητα, οι τεχνικές εξαπάτησης στην αστυνομία, καθώς και ευρύτερα οργανωτικά θέματα όπως η έννοια του επαγγελματισμού της αστυνομίας και η αξιολόγηση ρόλων.

2. Διαχείριση Αλλαγής

Οι δημόσιοι οργανισμοί, προκειμένου να παρέχουν στο κοινό επαρκείς υπηρεσίες στο τρέχον, άκρως ανταγωνιστικό και συνεχώς εξελισσόμενο περιβάλλον, απαιτούν αλλαγές. Επί του παρόντος, οι δημόσιοι οργανισμοί συχνά έρχονται αντιμέτωποι με την ανάγκη να εφαρμόσουν αλλαγές στις υπάρχουσες διαδικασίες. Αυτή η ανάγκη συχνά συνδέεται με τον μετασχηματισμό που λαμβάνει χώρα στη δημόσια διοίκηση. Παραδοσιακά, η θεωρία της Διαχείρισης Αλλαγής βασίζεται σε ερευνητικές περιπτώσεις για επιχειρηματικούς οργανισμούς (Stewart & Kringas, 2003). Οι προηγούμενες μελέτες για τη Διαχείριση Αλλαγής δεν επικεντρώνονταν στα συγκεκριμένα συμφραζόμενα χαρακτηριστικά των δημόσιων οργανισμών (Kuipers et al., 2014). Ωστόσο, έχει σημειωθεί ένα ενδιαφέρον για διαχείριση αλλαγής σε δημόσιους οργανισμούς (Fernandez & Pitts, 2007). Πρόσφατες μελέτες αμφισβήτησαν το γεγονός ότι οι τεχνικές της για τον ιδιωτικό τομέα είναι εφαρμόσιμες στο πλαίσιο του δημόσιου οργανισμού και έχουν προτείνει ότι οι διαφορές μεταξύ του δημόσιου και του ιδιωτικού τομέα θα μπορούσαν να διαδραματίσουν σημαντικό ρόλο από αυτή την άποψη (Kickert, 2013). Αυτό συμβαίνει επειδή εμπλέκονται διαφορετικοί περιβαλλοντικοί, οργανωτικοί και σχετικοί με τη διαδικασία παράγοντες (Caudle, Gorr, & Newcomer, 1991). Αρκετοί συγγραφείς έχουν προτείνει ότι το συγκεκριμένο πλαίσιο των δημόσιων οργανισμών μπορεί να έχει συνέπειες για τη διαχείριση αλλαγής, αλλά υπάρχουν λίγα εμπειρικά στοιχεία σχετικά με αυτό το ζήτημα. Μια πρόσφατη βιβλιογραφική ανασκόπηση της έρευνας στο δημόσιο τομέα από τον Kuipers et al. (2014) διαπίστωσε ότι οι περισσότερες μελέτες δίνουν έμφαση στο περιεχόμενο και το πλαίσιο της αλλαγής, αντί στη διαδικασία υλοποίησης. Επιπλέον, οι ερευνητές καταλήγουν στο συμπέρασμα ότι πολλές μελέτες δεν εξέτασαν τα αποτελέσματα ή την επιτυχία μιας παρέμβασης αλλαγής. Ως αποτέλεσμα της ανθρώπινης πτυχής της διαχείρισης της αλλαγής, μπορεί να επιτευχθεί ένας επιχειρηματικός/οργανωτικός

στόχος. Αυτές οι μέθοδοι βοηθούν τους ανθρώπους να επιτύχουν αποτελεσματικές προσωπικές μεταβάσεις, με αποκορύφωμα την υιοθέτηση και την πραγματοποίηση της αλλαγής στη ζωή τους (By, 2005). Η διαχείριση αλλαγής συμβάλλει στην επιτυχή υλοποίηση μιας μεγάλης ποικιλίας έργων. (Crawford, Aitken, & Hassner-Nahmias, 2014). Τέλος, η διαχείριση αλλαγής υποστηρίζει τη μετακίνηση ενός οργανισμού από μια τρέχουσα κατάσταση μέσω μιας κατάστασης μετάβασης σε μια επιθυμητή μελλοντική κατάσταση (Lewin, 1947).

2.1 Διαχείριση Αλλαγής στους οργανισμούς

Κάθε οργανισμός προσπαθεί να δομήσει τις δραστηριότητές του προκειμένου να μεγιστοποιήσει την αποτελεσματικότητα με την οποία παράγει αγαθά ή υπηρεσίες ή/και έσοδα. Η αλλαγή των διαδικασιών του οργανισμού είναι συχνά ένα κρίσιμο στοιχείο του σχεδιασμού ή/και της εκτέλεσης μιας νέας στρατηγικής σε αυτό το πλαίσιο. Σύμφωνα με τους Porter (2001) και Van Vliet (2010), με τη διαφοροποίηση του οργανισμού, μια αλλαγή σε μια διαδικασία μπορεί να οδηγήσει σε πολυδιάστατα πλεονεκτήματα.

2.1.1 Διαχείριση Οργανωσιακής Αλλαγής

Η οργανωτική αλλαγή είναι η διαδικασία μετάβασης από μια υπάρχουσα κατάσταση σε μια νέα, ιδανική κατάσταση που γίνεται αποδεκτή από τα μέλη ενός οργανισμού λόγω των δυναμικών εσωτερικών και εξωτερικών επιρροών που επηρεάζουν τις παρούσες συνθήκες δραστηριότητας και λειτουργίας. Είναι, στην πιο βασική της μορφή, η αλλαγή που συμβαίνει μέσα σε έναν συγκεκριμένο οργανισμό. Ακολουθεί μια περίληψη των θεωρητικών θεμελίων της οργανωσιακής αλλαγής:

- Είναι απαραίτητη μια οργανωτική κουλτούρα που ενθαρρύνει τη μάθηση, την ανταλλαγή γνώσεων (συμπεριλαμβανομένης της τεχνολογίας πληροφοριών), την εταιρική συνεργασία και τη δικτύωση, τόσο εντός όσο και εκτός.
- Οι αποτελεσματικές διαδικασίες και οι μέθοδοι διαχείρισης αλλαγών που οδηγούν σε καλύτερες επιχειρηματικές διαδικασίες και περισσότερα οφέλη για τους

ενδιαφερόμενους είναι δύο κρίσιμες πτυχές για τη δημιουργία αποδεδειγμένων κερδών απόδοσης. (Kettinger & Grover, 1995).

2.1.2 Χρησιμότητα Αλλαγής

Όπως μπορεί να παρατηρηθεί από τα παραπάνω, η αλλαγή σε έναν οργανισμό προκύπτει ως αποτέλεσμα: της ανάγκης αύξησης εσόδων και κερδών με ταυτόχρονη μείωση των εξόδων, ή της ανάγκης ενίσχυσης της αποδοτικότητας και/ή της αποτελεσματικότητας ως απάντηση σε εξωτερικές πιέσεις, ή και των δύο. Η εφαρμογή διαδικασιών αλλαγής, σύμφωνα με τον οργανισμό Prosci, έχει μια σειρά από πλεονεκτήματα, όπως:

- Μεγιστοποίηση των οφελών του οργανισμού
- Βελτίωση της ικανότητας του οργανισμού να ανταποκρίνεται στις μελλοντικές εξελίξεις.
- Ανεξάρτητα από το αποτέλεσμα, εξάγονται συμπεράσματα στο τέλος μιας διαδικασίας αλλαγής προκειμένου να αποθηκευτούν οι νέες πληροφορίες για χρήση στο μέλλον.
- Οι οργανωσιακές διαδικασίες και δραστηριότητες είναι σύμφωνες με την ιδέα και το σύστημα αξιών του οργανισμού.
- Σχεδιασμός για το μέλλον του οργανισμού ώστε να παραμένει (ή και να βελτιώνεται) παραγωγικός και αποδοτικός
- Καθιέρωση τυποποιημένων διαδικασιών και συνοχής στην εκτέλεση των αλλαγών τμημάτων, ώστε να μπορούν να υλοποιούνται πιο αποτελεσματικά.
- Ενδυνάμωση των ηγετών του οργανισμού μέσω της απόκτησης της ικανότητας προσαρμογής στις μεταβαλλόμενες απαιτήσεις.

2.2 Τρόποι Προσέγγισης Διαχείρισης Αλλαγής

Σύμφωνα με τους Johnson, Scholes και Whittington (2005), μπορούν να χρησιμοποιηθούν οι ακόλουθες τεχνικές για τη διαχείριση της αλλαγής: Η εκπαιδευτική μέθοδος, η οποία περιλαμβάνει τη συζήτηση του γιατί η αλλαγή είναι απαραίτητη και πώς θα επιτευχθεί. Είναι μια στρατηγική που μπορεί να λειτουργήσει σε καταστάσεις όπου έχει ήδη εντοπιστεί ένα πρόβλημα στη διαχείριση ή την εκτέλεση

μιας αλλαγής ως αποτέλεσμα παραπληροφόρησης ή έλλειψης γνώσης, εφόσον υπάρχει αρκετός χρόνος για να πειστούν άλλοι μέσα στην επιχείρηση. Ωστόσο, σε καταστάσεις όπου υπάρχουν καθιερωμένες, ακόμη και διαχρονικές, στάσεις σε έναν οργανισμό που χαρακτηρίζεται από έλλειψη αμοιβαίας εμπιστοσύνης μεταξύ διευθυντών και εργαζομένων, αυτή η μέθοδος μπορεί να μην είναι επαρκής για την επιτυχή διαχείριση της αλλαγής. Επιπλέον, η επικοινωνία από πάνω προς τα κάτω μπορεί να είναι δύσκολη. Η αλλαγή είναι πιο επιτυχημένη όταν τα άτομα που επηρεάζονται άμεσα ασχολούνται με τη σύλληψη και την εφαρμογή της. Η συμμετοχική μέθοδος, στην οποία τα άτομα που επηρεάζονται άμεσα δραστηριοποιούνται στη διαδικασία της αλλαγής. Για παράδειγμα, κατά την ανάπτυξη μιας νέας στρατηγικής. Η συμμετοχή σε τέτοιες δραστηριότητες προάγει μια πιο αισιόδοξη στάση απέναντι στην αλλαγή. Οι άνθρωποι δυσφημούν τους φυσικούς περιορισμούς και αισθάνονται μια ισχυρότερη δέσμευση σε μια αλλαγή ή μια διαδικασία λήψης αποφάσεων. Αυτή η στρατηγική έχει τη δυνατότητα να αυξήσει την ετοιμότητα και την ικανότητα μετάβασης. Ωστόσο, υπάρχει ένας αναπόφευκτος κίνδυνος να προκύψουν λύσεις από μια υπάρχουσα αλλά ακατάλληλη ή ανεπιθύμητη κουλτούρα. Ως αποτέλεσμα, εάν υπάρχει δυνατότητα παρέμβασης, θα πρέπει να αναληφθεί συνεργασία/συμμετοχή. Η μέθοδος συντονισμού, η οποία συνεπάγεται βασικό ρόλο για έναν συντονιστή αλλαγής, ο οποίος, ως ιδιοκτήτης της διαδικασίας, φέρει την ευθύνη για διάφορες πτυχές της διαδικασίας. Η προσέγγιση διαχείρισης, δηλαδή η χρήση της εξουσίας του εκτελεστικού στελέχους για να καθορίσει το σχέδιο που πρέπει να ακολουθηθεί και να αποφασίσει για την αλλαγή είναι διαχείριση από πάνω προς τα κάτω.

2.3 Τα Είδη Αλλαγής

Μια τροποποίηση σε έναν οργανισμό μπορεί να είναι προγραμματισμένη ή απρογραμματίστη, προληπτική ή αποτρεπτική, ανάλογα με την πηγή που την παράγει. Είναι απαραίτητο να υπάρχει προετοιμασία και σχεδίαση προκειμένου να επιτευχθεί μια επιθυμητή νέα οργανωτική κατάσταση πριν πραγματοποιηθεί η προγραμματισμένη αλλαγή. Προκειμένου να μειωθούν οι αρνητικές επιπτώσεις και να ενισχυθεί η νέα κατάσταση, η εξελισσόμενη αλλαγή είναι μια αντίδραση σε εξωτερικούς παράγοντες που την επιβάλλουν. Στις αναφορές των Cook and Hunsaker (2001), η προγραμματισμένη αλλαγή προσπαθεί να ενισχύσει την απόδοση του οργανισμού σε

σχέση με τη συμπεριφορά απρογραμματίστης αλλαγής και την ικανότητα της εταιρείας να αντιδρά στις εξωτερικές αλλαγές. Επιπλέον, μπορεί να περιλαμβάνει τη θέσπιση καινοτόμων διαδικασιών παραγωγής ή εξυπηρέτησης. Δυναμική βοήθεια για τους εργαζόμενους, νέους τρόπους εκτέλεσης καθηκόντων, αποτελεσματική ενημέρωση, βελτιωμένη γνώση σχετικά με τα τρέχοντα ανταγωνιστικά προϊόντα και πιθανές αλλαγές στην κρατική νομοθεσία, και τη δημιουργία μιας νέας οργανωτικής συμπεριφοράς με την εφαρμογή νέων αξιών και ρόλων και επίσης την προσθήκη νέων αξιών και ρόλων.

Σε ό,τι αφορά τη φύση της, η αλλαγή διακρίνεται σε

- συνεχής (continuous) ή περιοδική (episodic)
- πρώτης τάξης η δεύτερης τάξης (first order or second order)
- αυξητική, εξελικτική, σταδιακή, ριζοσπαστική, μετασχηματιστική, επαναστατική (incremental- evolutionary - gradual realignment or radical - transformational - revolutionary) (Balogun and Hailey, 1999).

Η συνεχής αλλαγή έχει σημαντικά υψηλότερο αντίκτυπο στην κατάσταση ενός οργανισμού από τις περιοδικές αλλαγές. Οι εργαζόμενοι είναι πιο αφοσιωμένοι και πιο παραγωγικοί όταν ο μετασχηματισμός μιας εταιρείας είναι σταδιακός και βασίζεται σε αυτό που ήδη υπάρχει, παρά σε μια ριζική απομάκρυνση από το status quo. Ως αποτέλεσμα, μπορεί να εφαρμοστεί πιο εύκολα σε τρέχοντα οργανωτικά πλαίσια και συμπεριφορές. Διαφορετικά, ο μετασχηματισμός και η ριζοσπαστικότητα της μεταστροφής θα είναι μεγαλύτερα. Κατά τη διάρκεια μιας κρίσης ή όταν το σώμα πρέπει να αλλάξει γρήγορα πορεία, αυτού του είδους η μετάβαση είναι απαραίτητη, αν και συχνά είναι δυσάρεστη και επώδυνη. Τέλος, τυπικά απαιτείται μια θεμελιώδης αλλαγή στρατηγικής. Οι οικονομικές αξίες (όπως οι αποδόσεις των μετόχων) ή οι οργανωτικές δεξιότητες μπορεί να είναι το επίκεντρο της αλλαγής στρατηγικής. Μπορούν να ληφθούν δύο προσεγγίσεις: η μία επικεντρώνεται στα οικονομικά κίνητρα και η άλλη επικεντρώνεται στην οργανωσιακή κουλτούρα και τους ανθρώπινους πόρους και πώς ανταποκρίνονται στις εξελικτικές διαδικασίες (Cook and Hunsaker, 2001). Εισάγονται νέες τεχνολογίες ή μηχανικές διεργασίες ή/και εντοπίζονται νέες τοποθεσίες ή/και αναδιαρθρώνονται οι τρέχουσες δομές και διαδικασίες ή/και προσλαμβάνονται νέα άτομα. Οι αλλαγές μπορεί επίσης να είναι τεχνικές ή τεχνολογικές, φυσικές, οργανωτικές ή ακόμα και προσωπικές.

3. Εξέλιξη του θεσμού της Αστυνομίας

Η προέλευση της αστυνομίας ως οργάνωσης κοινωνικού ελέγχου μπορεί να αναχθεί στην αναγκαιότητα για κυβερνητική εξουσία. Για να το τεθεί αλλιώς, με την ανάγκη να καθιερωθεί η πειθαρχία των πολιτών μέσω ακριβών κανόνων που πρέπει να σέβονται και να τηρούν όλοι. Μόνο το χειρότερο είδος κράτους είχε σχηματιστεί στα μέσα του δέκατου ένατου αιώνα, πράγμα που σήμαινε ότι η εξουσία ήταν συγκεντρωμένη στα χέρια λίγων. Σε κλίμα αυθαιρεσίας και κατάχρησης του λαού από τους διάφορους ηγεμόνες, η εξουσία ασκούνταν χωρίς νομικούς περιορισμούς. Με την πάροδο του χρόνου, υιοθετήθηκαν νόμοι που σταδιακά διαμόρφωσαν το κράτος δικαίου που εκπληρώνει το αίσθημα δικαιοσύνης των πολιτών. Το κράτος δικαίου θεωρείται ότι είναι η πρόοδος των λίγων και ρυθμίζεται από γραπτούς κανόνες δικαίου και οι δραστηριότητές του ασκούνται από άτομα που είναι υποχρεωμένα από τους νόμους του κράτους. Σε αυτή την κατάσταση, ο αστυνομικός αναμένεται να εκπληρώσει μια πολύπλευρη λειτουργία που περιλαμβάνει τόσο την προσωπική του ένταξη ως κοινωνικό πρόσωπο όσο και το καθήκον του ως δημόσιου λειτουργού. Ταυτόχρονα, απαιτείται κατανόηση της επιστήμης του δικαίου, η οποία είναι πλέον ανθρωποκεντρική (Giddens, 1995). Ως αποτέλεσμα, εάν επιχειρήσουμε μια ιστορική αναδρομή του θεσμού, θα ισχυριζόμασταν ότι ο Κώδικας Χαμουραμπί είναι το αρχαιότερο είδος ποινικού δικαίου που έχει τεκμηριωθεί. Ο Μωσαϊκός Νόμος και ο κώδικας ηθικής διαμορφώθηκαν τότε από τους Εβραίους. Οι αρχαίοι Έλληνες, αντίθετα, είχαν καθιερώσει έναν τύπο «αστυνομίας» που αποτελούνταν από μισθωτούς «αστυνομικούς» που περιπολούσαν στα δικαστήρια. Έλληνες φιλόσοφοι όπως ο Πλάτωνας και ο Αριστοτέλης, που δεν δίστασαν να συνδέσουν τον νόμο και την τάξη με την αρετή, εφάρμοσαν και διέδιδαν τη δικαιοσύνη (Bayley, 1999). Ως μέρος της Ρωμαϊκής Μεταρρύθμισης, οι Ρώσοι, ιδιαίτερα ο Ρώσος Αυτοκράτορας Γάιος Οκτάβιος, ίδρυσαν την πρώτη στρατιωτική και ορθολογική αστυνομική οργάνωση γνωστή ως Ρωμαϊκή Πραιτοριανή Φρουρά (Bayley, 1999). Στον σημερινό κόσμο, η «αστυνόμηση» περιλαμβάνει ένα ευρύ φάσμα δραστηριοτήτων που στοχεύουν στη διασφάλιση της ομαλής λειτουργίας της κοινωνίας, από την επιβολή του νόμου έως την παροχή δημόσιων υπηρεσιών και τη διατήρηση της ειρήνης. Η αστυνομία, σύμφωνα

με τον LaGrange (1998), είναι μια από τις διαδικασίες της κοινωνίας που βοηθούν στην τήρηση της τάξης. Τα ακόλουθα είναι τα κύρια καθήκοντα της αστυνομίας:

- Όταν ένας αστυνομικός (ο ειρηνοποιός) στέλνεται να αντιμετωπίσει έναν ταραγμένο πολίτη
- Όταν ως κοινωνικός λειτουργός καλείται να βοηθήσει έναν οδηγό ή να συμβουλευσει τη μητέρα ενός τοξικομανή που μόλις έχει τεθεί υπό κράτηση,
- Όταν ένα έγκλημα εξιχνιάζεται και ο δράστης συλλαμβάνεται, όπου καταπολεμά το έγκλημα (LaGrange, 1998).

Είναι σημαντικό να σημειωθεί σε αυτό το σημείο ότι η αστυνομία δεν έχει την εξουσία να αυτοτιμωρείται. Μάλλον, επιτρέπουν στο κράτος να τιμωρεί όσους παραβιάζουν το νόμο, σύμφωνα πάντα με τις καθιερωμένες νομικές διαδικασίες. Ωστόσο, φαίνεται ότι ο Sir Robert Peel σχημάτισε την πρώτη επαγγελματική αστυνομική δύναμη στον σύγχρονο κόσμο στην Αγγλία το 1829. Αυτοί είναι οι "Bobbies", όπως είναι γνωστοί. Την ίδια χρονιά, ψηφίστηκε ο «Νόμος της Μητροπολιτικής Αστυνομίας του 1829», θέτοντας τις βάσεις για τη Μεταρρύθμιση ή τον εκσυγχρονισμό της αστυνομίας. Η απουσία εγκληματικότητας, σύμφωνα με τον Peel, ήταν το απόλυτο επίτευγμα των προσπαθειών της αστυνομίας. Η πειθαρχία, η ελκυστικότητα και η ηθική είναι μερικές από τις πρωταρχικές αρχές του Peel. Ο Peel θεώρησε επίσης ότι η αστυνομία πρέπει να είναι σταθερή, αποτελεσματική και δομημένη στη στρατιωτική πειθαρχία, με έμφαση στην προσωπική εμφάνιση και καθαριότητα κάθε αστυνομικού. Πίστευε ότι η καλή εκπαίδευση της αστυνομίας ήταν ζωτικής σημασίας προκειμένου οι αστυνομικοί να παρέχουν ασφάλεια στους πολίτες. Ο Peel, από την άλλη πλευρά, πίστευε ότι η βία δεν παρέχει πάντα το επιδιωκόμενο αποτέλεσμα και ότι ο αστυνομικός που είναι υπεύθυνος για τις επικοινωνιακές δεξιότητες επιτυγχάνει καλά αποτελέσματα. Οι Bobbies θεωρήθηκαν ως πρότυπο για την αστυνομία, καθώς καθιέρωσαν πρότυπα για την επιλογή αστυνομικών και υιοθέτησαν τα ιδανικά του Peel (Lentz & Chaires, 2007). Η πρώτη αμειβόμενη, επαγγελματική αστυνομική μονάδα ιδρύθηκε στη Νέα Υόρκη των ΗΠΑ το 1835.

4. Αστυνομική Μεταρρύθμιση

Στις αρχές της δεκαετίας του 1920, η μεταρρύθμιση της αστυνομίας ξεκίνησε με το διορισμό γυναικών σε υψηλές θέσεις και την παροχή βασικής εκπαίδευσης για

όλα τα μέλη του σώματος. Νέοι τύποι εγκλήματος, όπως η κλοπή αυτοκινήτων, ο σχηματισμός συνόρων και τα συχνά προβλήματά τους, οι απαγωγές για λύτρα και οι ληστείες τραπεζών, κατέστησαν αναγκαία την ταχεία συμμετοχή της αστυνομίας κατά την εποχή της ποτοαπαγόρευσης (1920-1950). Ως αποτέλεσμα, κρίθηκε ζωτικής σημασίας η χρήση όπλων αιχμής καθώς και η εκπαίδευση του αστυνομικού προσωπικού για την επιτυχή επέμβαση. Ασύρματα, εγκληματολογικά εργαστήρια και ανιχνευτές ψεύδους εισήχθησαν όλα εκείνη την περίοδο. Ο August Vollmer, ο οποίος υπηρέτησε ως Αρχηγός της Αστυνομίας στο Μπέρκλεϋ της Καλιφόρνια από το 1905 έως το 1932, ήταν πρωτοπόρος στη δημιουργία της αστυνομίας ως επάγγελμα. Υποστήριξε ότι για να καταδικάσουν οι αστυνομικοί τους παραβάτες, πρέπει να είναι σε θέση να ταυτοποιήσουν και να συλλέξουν τα στοιχεία που απαιτούνται για την καταγραφή της συγκεκριμένης συμπεριφοράς. Ο Vollmer, ο οποίος συμφώνησε με τον Peel, είδε την ανάγκη οι αστυνομικοί να εκπαιδεύονται στην αυτοδυναμία και στην επικοινωνία των πολιτών, ώστε να γνωρίζουν τις υποχρεώσεις τους. Ως αποτέλεσμα, το Πανεπιστήμιο του Μπέρκλεϋ ίδρυσε την πρώτη Αστυνομική Ακαδημία το 1908, και ξεκίνησε μια σχολή εγκληματολογίας και άλλων θεμάτων που σχετίζονται με το νόμο το 1916. Το FBI (Ομοσπονδιακό Γραφείο Ερευνών) δημιουργήθηκε από το Υπουργείο Δικαιοσύνης των ΗΠΑ το 1924, με έντονες προσδοκίες για εκπαίδευση και τεχνογνωσία, κεντρίζοντας το ενδιαφέρον για την πανεπιστημιακή εκπαίδευση επιβολής του νόμου. Η Ακαδημία Εκπαίδευσης του FBI ιδρύθηκε το 1935 ως μέρος μιας συνεχούς προσπάθειας για τη βελτίωση του επαγγέλματος του αστυνομικού. Η αποστολή του είναι να διδάξει το αστυνομικό προσωπικό σε πρακτικές επιβολής του νόμου και επιβολής του νόμου (LaGrange, 1998). Σύμφωνα με μελέτες, η τριτοβάθμια εκπαίδευση έχει καλό αντίκτυπο στους αστυνομικούς και στις εργασιακές τους επιδόσεις, αρκεί να κατανοήσουν καλύτερα την κουλτούρα στην οποία ζουν και λειτουργούν. Ο αστυνομικός αποκτά την ορμή, την αντοχή και την πειθαρχία για να αποδώσει επιδεικνύοντας επαγγελματική συμπεριφορά αναπτύσσοντας ικανότητες επίλυσης προβλημάτων και την ικανότητα να αλληλεπιδρά και να συναναστρέφεται με άλλους. Οι ίδιες μελέτες έχουν δείξει ότι όσο περισσότεροι αστυνομικοί είναι εκπαιδευμένοι, τόσο πιο αποτελεσματικοί είναι στην απόκτηση προμηθειών για το απαιτητικό και περίπλοκο καθήκον τους, που είναι η αντιμετώπιση αναδυόμενων τύπων εγκληματικότητας. Η πανεπιστημιακή εκπαίδευση και η ευαισθητοποίηση των νέων πρακτικών αστυνόμευσης, όπως η κοινοτική αστυνόμευση, η προληπτική

αστυνόμηση και η παροχή κοινωνικών υπηρεσιών, θεωρούνται κρίσιμες για την πρόσληψη αστυνομικών στις Ηνωμένες Πολιτείες από τη δεκαετία του 1970 (Shernock, 1992· Smith-Jentsch, Salas & Brannick, 2001). Οι αστυνομικοί με υψηλότερη εκπαίδευση, σύμφωνα με τον Shernock (1992), είναι πιο αποδεκτοί, λιγότερο δικτατορικοί και λιγότερο προκατειλημμένοι. Ταυτόχρονα, ηγούνται γρηγορότερα, υφίστανται λιγότερους τραυματισμούς και είναι πιο επιτυχημένοι στην έρευνα υπόθεσης. Η εκπαίδευση και η κατάρτιση βοηθούν στην ανάπτυξη ενός ανοιχτού συστήματος ιδεών μεταξύ των αστυνομικών, επιτρέποντάς τους να εκτελούν τα καθήκοντά τους με επιτυχία. Ομοίως, τα ευρήματα μιας δημοσκόπησης σχετικά με την αποτελεσματικότητα των αστυνομικών του πανεπιστημίου αποκάλυψαν ότι ξεπερνούσαν στατιστικά αυτούς που είχαν απλώς απολυτήριο γυμνασίου. Κατά την αξιολόγηση της απόδοσής τους ελήφθησαν υπόψη η επικοινωνία, η λήψη αποφάσεων, η σωστή γραπτή έκφραση και η αναζήτηση περαιτέρω πληροφοριών και μάθησης. Ταυτόχρονα, η καλύτερη κατανόηση των νόμων υπηρεσιών, των προτύπων ασφάλειας, της ικανότητας να υιοθετήσουν μεταρρυθμίσεις, της κατάλληλης τεκμηρίωσης του έργου τους και της συνολικής βέλτιστης απόδοσης στην εκτέλεση των ευθυνών τους θεωρείται δεδομένο. (Kaminski & Martin, 2000; Paoline, Myers & Worden, 2000; Spano & Reissig, 2006).

3.1 Ρόλος της Αστυνομίας

Η δουλειά των αστυνομικών συνδέεται με τη μάχη κατά των εγκλημάτων στη δημόσια αντίληψη. Παρ' όλα αυτά, η αστυνομία παρέχει επιπρόσθετες υπηρεσίες οι οποίες δεν συνδέονται με άμεσο τρόπο με την καταπολέμηση εγκλήματος, όπως είναι η διασφάλιση κοινωνικής ειρήνης και τάξης σε δημόσιες συναντήσεις. Άλλες υπηρεσίες υπάρχουν, οι οποίες διευκολύνουν την επικοινωνία ανάμεσα στους πολίτες και την αστυνομία, αλλά και υπηρεσίες οι οποίες ασχολούνται εξίσου με μεγάλα εγκλήματα (δολοφονίες, ληστείες κ.λπ.) όσο και μικροαδικήματα (διαφωνίες γειτόνων, διατάραξη ησυχίας κ.λπ.). Η λειτουργία της αστυνομίας ως φορέας καταπολέμησης της σοβαρής εγκληματικότητας, από την άλλη, παραμένει ο πρωταρχικός στόχος της δύναμης. Στο βιβλίο του *The Ethics of Policing*, ο John Kleinig αναλύει τη λειτουργία

που έχει η αστυνομία σε μεγάλο βάθος. Τα ακόλουθα αποτελούν βασικά χαρακτηριστικά του έργου της αστυνομίας, σύμφωνα με τον Kleinig:

1. Το πρώτο είναι η μάχη κατά των εγκλημάτων.
2. Το δεύτερο είναι η διατήρηση κοινωνικής αρμονίας (Kleinig, 1996).

Η αστυνομία είναι δια νόμου και ήθους υπεύθυνη για να προστατέψει το λαό και να διατηρήσει την τάξη και τη καλή θέληση στην κοινωνία. Ένα μικρό ποσοστό των μελών της κοινωνίας επηρεάζεται να εμπλακεί σε παραβατική δραστηριότητα. Η δουλειά των αστυνομίων είναι να αντιμετωπίζουν τους παραβάτες του νόμου σύμφωνα με το όφελος των πολιτών που είναι νομοταγείς. Αυτό δίνει στους αστυνομικούς ένα αίσθημα ασφάλειας και ευθύνης. Η δουλειά του αστυνομικού ως μαχητή του εγκλήματος είναι αναμφισβήτητα σημαντική, αλλά και ευρέως αναγνωρισμένη στην κοινωνία. Ο τυπικός πολίτης βλέπει έναν αστυνομικό ως κάποιον που ασχολείται μεταξύ άλλων με ληστείες, πυροβολισμούς και συλλήψεις εμπόρων ναρκωτικών. Τα μέσα ενημέρωσης συμμετείχαν επίσης σε αυτό, προωθώντας αυτή τη λειτουργία κυρίως επειδή κεντρίζει την περιέργεια του κοινού. Η κοινωνία έχει τόσο νομοταγείς όσο και νομοπαραβάτες. Ωστόσο, δεδομένου ότι δεν είναι όλες οι παραβάσεις της ίδιας σοβαρότητας, δεν είναι όλοι οι παραβάτες στο ίδιο επίπεδο. Ως αποτέλεσμα, η αντιμετώπιση της θέσης ενός αστυνομικού ως μαχητή του εγκλήματος στον μέγιστο δυνατό βαθμό προκαλεί ηθικά ζητήματα. Αν θεωρήσουμε ότι οι αστυνομικοί δεν έχουν μόνο το δικαίωμα να χρησιμοποιούν βία, καθώς και τα απαραίτητα μέσα (όπλο), τότε ο αστυνομικός ο οποίος ερμηνεύει τον ρόλο του «μόνο» ως μαχητής του εγκλήματος κινδυνεύει όχι μόνο να υπερβεί τις ευθύνες του, αλλά και να παραβιάσει τις συνταγματικές αρχές (αναλογικότητα, νομιμότητα κ.λπ.) με τη χρήση δυνητικά αδικαιολόγητης βίας κατά ενός υπόπτου εγκληματία που είναι τελικά αθώος. Ως αποτέλεσμα, παρόλο που η καταπολέμηση του εγκλήματος είναι μια από τις ευθύνες του αστυνομικού, αν γίνει στόχος από μόνος του για τον αστυνομικό, υπάρχουν εγκληματικές και ηθικές ανησυχίες, καθώς ο αστυνόμος που πιστεύει ότι πρέπει να καταπολεμήσει τα εγκλήματα χρησιμοποιώντας οποιοδήποτε μέσο αποτελεί ο ίδιος κίνδυνο. Ένα επίσης σημαντικό καθήκον το οποίο τονίζεται από τον Kleinig είναι η διατήρηση της αρμονίας της κοινωνίας. Σύμφωνα με τον Kleinig, η διατήρηση αυτή αποτελεί μία περισσότερο ευρεία αρμοδιότητα από την καταπολέμηση των εγκλημάτων, αφού περιλαμβάνει την ίδια την καταπολέμηση εγκλημάτων αλλά και ατομικές αρμοδιότητες όπως είναι η αντιμετώπιση κοινωνικών θεμάτων, η παροχή

καθοδήγησης και υποστήριξης, οι διαλέξεις στα σχολεία, η κυκλοφοριακή συμμόρφωση και οι ενέργειες που αποσκοπούν στην αποφυγή του εγκλήματος. Ο Kleinig θεωρεί ότι το καθήκον της αστυνομίας είναι η διασφάλιση της κοινωνικής αρμονίας με κάποιο τρόπο. Η αστυνομία υποχρεούται να αναλαμβάνει όλες τις δραστηριότητες που κάνουν τους πολίτες να αισθάνονται ασφαλείς. Έχει επίσης ευθύνη να προστατεύει την κοινωνική αρμονία απέναντι σε οποιονδήποτε πολίτη ή ομάδα ανθρώπων επιχειρεί να την εκμεταλλευτεί. Οι καταστροφές δημόσιων και ιδιωτικών χώρων από αντιεξουσιαστικές οργανώσεις, η τρομοκρατία στο όνομα πολιτικών σκοπών, καθώς και οι συνηθισμένες κλοπές και διαρρήξεις, είναι όλα παραδείγματα του ναρκοπεδίου της κοινωνικής ειρήνης. Όλα αυτά τα στοιχεία, κατά κάποιο τρόπο, συμβάλλουν στη διάσπαση της κοινωνικής αρμονίας. Επιπλέον, οι σχολικές διαλέξεις, η εμπλοκή της αστυνομίας με τους κατοίκους και τις άλλες κοινωνικές ομάδες γενικότερα και η οικοδόμηση μιας σύνδεσης αλληλεγγύης μεταξύ της κοινωνίας και της αστυνομίας συμβάλλουν στη διατήρηση κοινωνικής ειρήνης. Η άσκηση βίας, η οποία συνδυάζεται την αντιμετώπιση του εγκλήματος, δεν αναιρείται από τον ρόλο που έχει ως υπερασπιστής της κοινωνικής ειρήνης. Η αστυνομία είναι ελεύθερη να χρησιμοποιεί κάθε νόμιμο είδος βίας, εφόσον χρησιμοποιείται για τη διατήρηση της κοινωνικής αρμονίας. Ο Kleinig υπογράμμισε περαιτέρω ότι το καθήκον της διατήρησης της ειρήνης μπορεί να εφαρμοστεί μόνο στις αστυνομικές δυνάμεις σε χώρες που υποστηρίζονται δημοκρατικά. Οι Miller, Blackler και Alexandra (2006), αλλά και ο Miller (2016), απεικονίζουν τη δουλειά της αστυνομίας ως πιο ηθική. Πρωταρχική ευθύνη των αστυνομικών είναι η διαφύλαξη των ανθρωπίνων και ηθικών δικαιωμάτων. «Η αστυνομία πρέπει πρώτα και κύρια να συμπεριφέρεται με τέτοιο τρόπο ώστε να υπερασπίζεται απόλυτα τα ηθικά δικαιώματα, αυτά τα ηθικά δικαιώματα πρέπει να κωδικοποιούνται νομικά και η νομοθεσία πρέπει να αντιπροσωπεύει την επιθυμία της κοινωνίας». (Miller, 2016) Σύμφωνα με τους συγγραφείς, οι νόμοι υπάρχουν για να προστατέψουν ηθικά δικαιώματα που οι πολίτες και η αστυνομία, ούσα δύναμη η οποία προστατεύει τους ανθρώπους νομικά, θα πρέπει να θέτει ως πρωταρχικό στόχο να διατηρηθούν τα ηθικά δικαιώματα των πολιτών. Άλλες αρμοδιότητες των αστυνόμων, όπως είναι η πρόληψη εγκλημάτων και η διατήρηση κοινωνικής τάξης, έρχονται σε δεύτερη μοίρα. Ο Kleinig έθεσε αυτή την πιθανότητα, τονίζοντας ότι το καθήκον της αστυνομίας ως κοινωνικής ειρηνευτικής δύναμης μπορεί να υπάρχει μόνο σε δημοκρατικές χώρες. Ωστόσο, οι τρεις συγγραφείς αναδεικνύουν την πιθανότητα

δημοκρατικά εκλεγμένες κυβερνήσεις να εγκρίνουν νομοθεσία που παραβιάζει τα ανθρώπινα δικαιώματα, κάτι που ο Kleinig δεν ανέφερε. Τα ανθρώπινα δικαιώματα παραβιάζονται κατά λάθος σε αυτό το σενάριο. Σε αυτές τις συνθήκες, στόχος της αστυνομίας και το κύριο καθήκον της είναι να προστατεύει τα ηθικά δικαιώματα των ανθρώπων μέσω νόμων που πρέπει να συνάδουν με αυτά τα δικαιώματα. Σύμφωνα με τους Miller, Blackler και Alexandra, η νομοθεσία θα πρέπει να συμπεριλαμβάνει τα δύο χαρακτηριστικά:

- Διαδικασία λήψης νόμων οι οποίοι είναι ευρέως αποδεκτοί από την κοινωνία (από δημοκρατικά εκλεγμένο νομοθετικό σώμα).
- Η πλειοψηφία της κοινωνίας θα πρέπει να συμφωνήσει επί της ουσίας των νόμων (Alexandra, A., Blackler, J., & Miller, S., 2006).

Συνοψίζοντας, ο στόχος της αστυνομίας, σύμφωνα με τους προηγούμενους συγγραφείς, μπορεί να είναι η διασφάλιση των ηθικών δικαιωμάτων μέσω του νόμου, αλλά αυτό δεν είναι απόλυτο. Ένας αστυνομικός που δεν υπακούει σε νόμο που επιτρέπει τον θάνατο ενός τμήματος κυβερνητικών αντιφρονούντων κάνει το σωστό με το καθήκον του επειδή διατηρεί μια βασική ηθική αρχή όπως το δικαίωμα στη ζωή (πιθανώς σε ένα αυταρχικό καθεστώς). Όπως αναφέρθηκε προηγουμένως, ο πρωταρχικός στόχος της λειτουργίας της αστυνομίας είναι η διατήρηση των ανθρωπίνων ηθικών δικαιωμάτων, με έναν από τους επιμέρους στόχους την καταπολέμηση του εγκλήματος, η οποία είναι αντικειμενικά ηθική και σωστή. Η Αστυνομία, ως σώμα, χρησιμοποιεί και μέσα (ειδικό εξοπλισμό και οπλισμό) που δεν είναι διαθέσιμα στους απλούς ανθρώπους και έχει ιδιαίτερα προνόμια ως αποτέλεσμα του καθεστώτος της. Ως αποτέλεσμα, η αστυνομία είναι μια υπηρεσία επιφορτισμένη με την αντιμετώπιση περιστάσεων στις οποίες άλλα άτομα δεν έχουν ούτε το δικαίωμα ούτε το καθήκον να εμπλακούν. Οι αστυνομικοί παρουσιάζονται συχνά με βίαια περιστατικά που θέτουν τη ζωή τους σε κίνδυνο και δεν είναι υπερβολή να δηλώσουμε ότι βρίσκονται πάντα στα πρόθυρα θανάτου ή βλάβης. Ως αποτέλεσμα των σεναρίων που συναντούν ως αποτέλεσμα της θέσης τους, ο αστυνομικός κύκλος γεμίζει με συναισθήματα τρόμου, δυσπιστίας και οργής. Η αντιμετώπιση τέτοιων καθολικών συναισθημάτων καλλιεργεί μια ισχυρή αίσθηση συναδελφικότητας μεταξύ του αστυνομικού προσωπικού. Αυτή η δέσμευση, η αιδελοφότητα και η αλληλεγγύη, σύμφωνα με τους Miller, Blackler και Alexandra, χρησιμεύουν στην ενθάρρυνση της αστυνομίας, κάτι που είναι απολύτως ηθικό. Η απόλυτη αφοσίωση στην υπηρεσία, από

την άλλη πλευρά, διατρέχει τον κίνδυνο να συγκαλύψει παράνομους ή διεφθαρμένους αστυνομικούς για χάρη της συντροφικότητας, κάτι που είναι προδήλως ανήθικο. Εκτός από την προαναφερθείσα στάση, ο Kleinig ισχυρίζεται ότι υπάρχει ένα κρίσιμο ζήτημα για το εάν η ηθική του ρόλου είναι συνεπής με την επικρατούσα ηθική. Ως αποτέλεσμα, σύμφωνα με τον Kleinig, η δουλειά του αστυνομικού του παρέχει την εξουσία να πραγματοποιεί συμπεριφορές που θα απαγορευόταν σύμφωνα με τους κανόνες ηθικής που επικρατούν. Η χρήση βίας, για παράδειγμα, είναι μια τυπικά ανήθικη συμπεριφορά που επιτρέπεται από την αστυνομία λόγω της δουλειάς της. Καταλήγει στο συμπέρασμα ότι η ηθική της υπηρεσίας πρέπει να συνυπάρχει με τις κυρίαρχες ηθικές αρχές. Σύμφωνα με το παράδειγμα προηγουμένως, η βία είναι αποδεκτή όταν είναι ηθικά δικαιολογημένη (Kleinig, J., 1996). Τέλος, η συντροφικότητα που βασίζεται σε απλώς ανήθικα στοιχεία που βασίζονται στην κοινή ηθική είναι παράλογη και ανήθικη, σύμφωνα με τον Kleinig. Γενικά, η έννοια της αστυνομίας ως λειτουργίας είναι ευρέως αποδεκτή από τους ειδικούς στο θέμα της επιβολής του νόμου. Ωστόσο, όταν εξετάζεται λεπτομερώς, η χρήση αυτής της ταξινόμησης εγείρει ζητήματα. Με την ευρεία έννοια, η λειτουργία αναφέρεται σε οποιοδήποτε επάγγελμα που διαδραματίζει σημαντικό ρόλο στην κοινωνία. Ωστόσο, με την ευρύτερη έννοια, η λειτουργία πρέπει να περιλαμβάνει ιδιαίτερα χαρακτηριστικά που δεν υπάρχουν πάντα, ακόμη και σε εξαιρετικά σημαντικά κοινωνικά επαγγέλματα. Ο John Kleinig είναι ένας από τους ειδικούς της αστυνομίας που αμφισβητεί την επαληθευμένη ταξινόμηση της αστυνομίας ως προς τις λειτουργίες (Kleinig, J., 1996). Ο Kleinig ισχυρίζεται ότι η συνάρτηση έχει ιδιαίτερα χαρακτηριστικά, τα οποία βασίζει στις ιδέες του Michael Davis (Davis, 2017):

- Μια τάση για προσφορά στην κοινωνία.
- Ύπαρξη ηθικού κώδικα – δεοντολογική συμπεριφορά
- Εξειδικευμένη γνώση και εξειδίκευση.
- Εκπαίδευση σε ανώτερο επίπεδο.
- Η αυτονομία, ικανότητα να κάνει κανείς επιλογές μόνος του.
- Προσωπικοί κανόνες λειτουργίας.

Η ικανότητα συνεισφοράς στην κοινωνία είναι κρίσιμη για την ταυτότητα της λειτουργίας. Οι υπάλληλοι είναι καλά εκπαιδευμένοι και διαθέτουν εξειδικευμένη τεχνογνωσία και η δουλειά τους εξυπηρετεί την κοινωνία με διάφορους τρόπους. Ο

ρόλος απαιτεί τη δημιουργία ενός κώδικα δεοντολογίας, ο οποίος είναι ένα σύστημα κανονισμών που επιβάλλει ακριβή πρότυπα συμπεριφοράς από τους υπαλλήλους. Οι κώδικες έχουν διπλό σκοπό: χρησιμεύουν ως κατευθυντήριες γραμμές για τη σωστή συμπεριφορά καθώς και ως διαβεβαίωση στην κοινωνία ότι οι υπηρεσίες τους θα παρέχονται σωστά. Οι συναρτήσεις χρειάζονται μεγαλύτερο επίπεδο γνώσης. Υπάρχει ένα ίδρυμα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης για τις περισσότερες λειτουργίες, το οποίο παρέχει μεταπτυχιακές και διδακτορικές σπουδές. Οι υπάλληλοι έχουν ένα βαθμό αυτονομίας όσον αφορά την πορεία που θα ακολουθήσουν στην καριέρα τους, δηλαδή δεν υπόκεινται σε ασφυκτική επιτήρηση. Τέλος, οι αρχές λειτουργούν σύμφωνα με τη θέλησή τους και τις ατομικές και επαγγελματικές τους απόψεις. Μερικά από αυτά τα χαρακτηριστικά μοιράζεται η αστυνομία, αλλά όχι όλα. Η κλίση για κοινωνική προσφορά ανατίθεται πρώτα στην Αστυνομία, αφού είναι ο φορέας που είναι αρμόδιος για την προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Επιπλέον, τα περισσότερα αστυνομικά τμήματα έχουν αναπτύξει κώδικες συμπεριφοράς (οι οποίοι αναπτύχθηκαν και στην Ελλάδα πριν από λίγα χρόνια) που περιλαμβάνουν τόσο ειδικούς όσο και γενικούς κανόνες. Επιπλέον, το αστυνομικό προσωπικό αποκτά εξειδικευμένες γνώσεις δικαίου, κοινωνιολογίας, αστυνομικής πρακτικής και, σε ορισμένες χώρες, φιλοσοφίας, η οποία δεν είναι ευρέως γνωστή. Ως αποτέλεσμα, είναι λογικό να υποθέσουμε ότι διαθέτουν εξειδικευμένες γνώσεις και εξειδίκευση. Το θέμα ξεκινά με το τέταρτο κριτήριο που είναι η τριτοβάθμια εκπαίδευση. Η δομή της εκπαίδευσης για τους αστυνομικούς διαφέρει από αυτή των πανεπιστημίων. Φυσικά, σε πολλές χώρες, η αστυνομική εκπαίδευση έχει περάσει σε πανεπιστημιακό επίπεδο, με μεταπτυχιακά προγράμματα να υποστηρίζουν τους αξιωματικούς στη διοικητική τους ανάπτυξη. Στο έθνος μας, υπάρχουν δύο τύποι αστυνομικών σχολών: σχολές αξιωματικών και αστυφυλάκων, που και οι δύο είναι σπάνια πανεπιστημιακά ιδρύματα. Ως αποτέλεσμα, είναι σαφές ότι, δεδομένων των χαρακτηριστικών της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, η Αστυνομία δεν μπορεί να χαρακτηριστεί ως λειτουργήμα στη σημερινή κατάσταση. Επιπλέον, στην Αστυνομία, η αυτονομία και η ικανότητα εφαρμογής προσωπικών προτύπων λειτουργίας είναι πτυχές που υπάρχουν σε περιορισμένο επίπεδο. Σε ορισμένες περιπτώσεις, η λήψη κρίσεων χωρίς άμεση εποπτεία μπορεί να είναι νοητή, αλλά η Αστυνομία είναι μια ιεραρχική οργάνωση και όταν συνδυάζεται με την αυστηρή τιμωρητική παρακολούθηση του ανώτερου έναντι του κατώτερου, η αυτονομία καταστέλλεται. Είναι λιγότερο σημαντικό εάν η δουλειά ενός αστυνομικού είναι

λειτουργήματα ή όχι, καθώς η πιο ουσιαστική ιδιότητα που πρέπει να έχει ένας αστυνομικός είναι ο επαγγελματισμός. Άλλωστε, όταν δεν υπάρχει επαγγελματισμός στην υπηρεσία, προκύπτουν ηθικά ζητήματα όπως ο επαγγελματικός πατερναλισμός και η αποξένωση. Πράγματι, η καλύτερη εκπαίδευση και εξειδίκευση είναι πιθανό να οδηγήσουν σε πατερναλιστικές συμπεριφορές, στις οποίες ο εργαζόμενος επιδιώκει να επιβληθεί σε άλλες κοινωνικές ομάδες και στις αξίες του. Ο πατερναλισμός στην αστυνομία συνδέεται με την υπερβολική συμπεριφορά, επομένως δεν πρέπει να χρησιμοποιείται στην επιβολή του νόμου. Η έλλειψη επαγγελματισμού, από την άλλη πλευρά, αναγκάζει ορισμένους υψηλόβαθμους αξιωματούχους να αποσυνδεθούν από τα γνήσια ζητήματα της κοινωνίας. Η αστυνομία δεν πρέπει να διαχωρίζεται από την κοινωνία, αλλά πρέπει να εργάζεται μαζί της. Το πιο σημαντικό πράγμα, επομένως, είναι να δημιουργείς ένα αίσθημα επαγγελματισμού παρά να σκέφτεσαι να είσαι αστυνόμος. Όσον αφορά την καθαρή ηθική, ο επαγγελματισμός στο αστυνομικό σώμα απαιτεί αίσθημα ευθύνης για προσφορά στην κοινωνία. Ο αστυνομικός πρέπει πάντα να αναπτύσσεται επαγγελματικά ενώ συνδέεται με τα γνήσια ζητήματα της κοινωνίας. Ως αποτέλεσμα, η αστυνομία είναι ένας θεσμός του οποίου πρωταρχικό χαρακτηριστικό είναι και πρέπει να είναι ο επαγγελματισμός. Όμως, τι ακριβώς συνεπάγεται ο «Αστυνομικός Επαγγελματισμός»; Ο επαγγελματισμός στον τομέα της αστυνόμευσης συνεπάγεται ότι οι αξιωματικοί πρέπει να εκτελούν με συνέπεια τα καθήκοντα και τις υποχρεώσεις που απορρέουν από την κοινωνική τους λειτουργία, καθώς και να ενεργούν δίκαια και ηθικά ενώ το κάνουν. Πρέπει επίσης να έχουν αίσθημα κοινωνικής ευθύνης, να διαθέτουν τις ιδιαίτερες γνώσεις που μόνο ένας επαγγελματίας μπορεί να έχει και να προσέχουν ιδιαίτερα την εικόνα τους. Ο Νέος Επαγγελματισμός, που καθιερώθηκε από τους Κρίστοφερ Στόουν και Τζέρεμι Τράβις, είναι ένα νέο κίνημα στο θέμα του αστυνομικού επαγγελματισμού. Η ανάπτυξη της κοινωνικής αστυνόμευσης είναι νέος επαγγελματισμός. Ο νέος επαγγελματισμός, σύμφωνα με τους παραπάνω συγγραφείς, βασίζεται σε τρία στοιχεία:

- μεγαλύτερη αποδοχή της ευθύνης
- νομιμότητα
- καινοτομία

Στο πιο βασικό του επίπεδο, η «Αστυνόμευση κοινότητας» είναι ένα πλαίσιο αστυνόμευσης που επικεντρώνεται στη στενή συνεργασία μεταξύ της αστυνομίας και

της κοινωνίας προκειμένου να αντιμετωπιστούν τα ζητήματα των κατοίκων της κοινότητας. Η λειτουργία της Αστυνομίας ως φορέας επίλυσης προβλημάτων που ανακοινώνεται τηλεφωνικά (στο 100) και η πραγματική παρουσία της Αστυνομίας στην πηγή των θεμάτων μειώνονται τόσο στο πλαίσιο αυτής της σύμπραξης. Οι συμβουλές προς τους κατοίκους που επιθυμούν να εκφράσουν τις ανησυχίες τους, η διαμεσολάβηση σε σύγκρουση και η κατήχηση για τους νέους αποτελούν μέρος της δουλειάς της κοινωνικής αστυνόμευσης, η οποία συνοδεύεται πάντα από αστυνομική παρουσία. Όλες οι κοινωνικές πρωτοβουλίες που στοχεύουν στην ενίσχυση των αλληλεπιδράσεων αστυνομίας-κοινωνίας περιλαμβάνονται στα καθήκοντα της κοινωνικής αστυνόμευσης. Ο Νέος Επαγγελματισμός έχει ορισμένα χαρακτηριστικά με την κοινωνική αστυνόμευση, αλλά διακρίνεται από τα τρία κριτήρια που αναφέρονται παραπάνω. Η μεγαλύτερη αποδοχή των καθηκόντων στον τομέα του εγκλήματος, σύμφωνα με τον νέο επαγγελματισμό, είναι ένα βήμα προς την ενίσχυση του επαγγελματισμού της αστυνομίας. Το αστυνομικό προσωπικό πρέπει να αναλάβει την ευθύνη για την καταπολέμηση του εγκλήματος και, σε συνεργασία με κοινωνικούς φορείς, να επικεντρώσει τις προσπάθειές του στην αντιμετώπιση τυχόν δυσκολιών που προκύπτουν ως συνέπεια των ευθυνών τους. Οι αξιωματικοί θα πρέπει να παροτρύνουν τους συναδέλφους τους να πιέζουν επίσης για αποτελεσματικότητα. Επιπλέον, σύμφωνα με τις αρχές του νέου επαγγελματισμού, η αστυνομική ηγεσία είναι υπεύθυνη για τις ενέργειες του προσωπικού της. Ως αποτέλεσμα, πρέπει να λάβει όλα τα απαραίτητα μέτρα για να διασφαλίσει την ηθική του παιδεία καθώς και τον καταλογισμό οποιασδήποτε αποτρόπαιας συμπεριφοράς που θέτει σε κίνδυνο τη φήμη της Αστυνομίας. Ο Νέος Επαγγελματισμός ενσωματώνει και την έννοια της νομιμότητας των ενεργειών της αστυνομίας, η οποία πηγάζει από την άδεια των πολιτών. Η αστυνομία πρέπει να συμπεριφέρεται με τρόπο που να συνάδει με τα ιδανικά του Συντάγματος. Για το σκοπό αυτό, πρέπει να εξετάσει τυχόν παράπονα ή δυσμενείς κριτικές που σχετίζονται με τις ενέργειές του και να καθορίσει εάν έχουν νομική βάση για τη διόρθωση των εσφαλμένων κειμένων αποκαθιστώντας τους κοινωνικούς δεσμούς του. Η επιδίωξη και η αγκαλιά της καινοτομίας είναι μια τελευταία πτυχή του Νέου Επαγγελματισμού. Ίσως η πιο κρίσιμη πρόταση του νέου επαγγελματισμού είναι η κλίση για καινοτομία ως παράγοντας επαγγελματικής ανέλιξης. Σύμφωνα με τους Stone και Travis, το αστυνομικό τμήμα θα πρέπει να είναι ένα μέρος όπου ενθαρρύνονται νέες πράξεις και συμπεριφορές και όπου ανταμείβονται

νέες προσεγγίσεις που στοχεύουν στη βελτίωση της αστυνόμευσης. Μια αξιοσημείωτη καινοτομία, σύμφωνα με τους συγγραφείς, είναι ότι η αστυνομική δραστηριότητα βασίζεται όχι μόνο σε νομικές αρχές αλλά και σε ηθικά ιδανικά. «Ο στόχος του Νέου Επαγγελματισμού είναι να προάγει την καινοτομία παραμένοντας εντός των ορίων όχι μόνο του νόμου αλλά και των ηθικών κανόνων», όπως λέγεται. Η χρήση ηθικών αξιών για να κατευθύνει τη συμπεριφορά της αστυνομίας στο πλαίσιο της αυστηρής επιβολής κερδίζει αποδοχή στον τομέα της αστυνόμευσης, πρώτα μέσω της κοινοτικής αστυνόμευσης και των δεξιοτήτων επίλυσης προβλημάτων, και πιο πρόσφατα μέσω πειθαρχικών μεταρρυθμίσεων και στενότερες συνεργασίες μεταξύ τοπικών αρχηγών και αστυνομικών. Αυτή η τάση θα συνεχιστεί όσο η αστυνομία ανταμείβει τους μεταρρυθμιστές με αναγνώριση, χρηματοδότηση και προαγωγές. (Stone & Travis, 2011). Συμπερασματικά, η τάση του επαγγέλματος του αστυνομικού να χαρακτηρίζεται ως λειτούργημα δεν είναι πάντα αρνητικό. Τα δύο βασικά εμπόδια για τον χαρακτηρισμό του αστυνομικού επαγγέλματος ως λειτούργημα (πανεπιστημιακή εκπαίδευση και αυτονομία) ενδέχεται να επιλυθούν στο μέλλον. Πολλά έθνη έχουν ήδη μετατρέψει την εκπαίδευση της αστυνομίας σε κολέγια και άλλες χώρες υιοθετούν μια νέα τάση επέκτασης της διακριτικής ευχέρειας της αστυνομίας αντί της αυστηρής ιεραρχικής εποπτείας. Η προσέγγιση του αστυνομικού επαγγέλματος στο πλαίσιο της καριέρας του είναι κάτι που πρέπει να αποφεύγεται. Οι αστυνομικοί που ενδιαφέρονται απλώς για την πρόοδο της σταδιοδρομίας τους έχουν χαμηλό βαθμό επαγγελματισμού αφού ενδιαφέρονται μόνο για την προώθηση των προσωπικών τους συμφερόντων.

3.2 Νέος Ρόλος της Αστυνομίας

Όπως αναφέρθηκε προηγουμένως, η αποστολή της αστυνομίας δεν περιορίζεται πλέον στην πρόληψη του εγκλήματος και στην τιμωρία των παραβατών. Προϋποθέτει την αλληλεπίδρασή του με τον πολίτη, η οποία εξωτερικεύεται με λόγια και συμπεριφορά και αποτελεί πηγή κριτικής. Ταυτόχρονα, απαιτεί πολλή προσπάθεια για τη συμπλήρωση εγγράφων και την παρακολούθηση των περιστατικών. Η γραφειοκρατική διαδικασία, από την άλλη, καταγράφει την απόδοση της αστυνομίας, πιστοποιώντας έτσι τον επαγγελματισμό της (Spano & Reissig, 2006). Πολλά αστυνομικά τμήματα έχουν χρησιμοποιήσει την κοινοτική αστυνόμευση για να

προσελκύσουν τους πολίτες ενώ παράλληλα προάγουν την κοινωνική εικόνα της αστυνομίας. Οι πολίτες ανακρίνονται για τη λειτουργία της αστυνομίας, σύμφωνα με αρκετές κοινωνιολογικές έρευνες. Σύμφωνα με μελέτες, οι κάτοικοι έχουν δυσμενή άποψη για την αστυνομία αφού έχει συνδεθεί με ενέργειες αμφίβολης, μερικής ή ανύπαρκτης νομιμότητας σε πολλές περιπτώσεις. Πρόσφατη έρευνα, από την άλλη πλευρά, δείχνει ότι οποιαδήποτε δημόσια αναταραχή εναντίον του ιδρύματος και της αστυνομίας συνδέεται πλέον με ζητήματα αποτελεσματικότητας στην καταπολέμηση του εγκλήματος και της διαφθοράς (Zhao, Lovrich & Robinson, 2001). Γυναίκες, άτομα διαφορετικών κοινωνικοοικονομικών τάξεων και απόφοιτοι ανώτερων σχολών περιλαμβάνονται όλο και περισσότερο στην αστυνομική κουλτούρα, με αποτέλεσμα μια στροφή στην αστυνόμευση. Λαμβάνοντας υπόψη τα παραπάνω, είναι προφανές ότι η συμπεριφορά ενός αστυνομικού πρέπει να είναι προσαρμοσμένη στις απαιτήσεις και τις απόψεις της σύγχρονης κοινωνίας. Ως αποτέλεσμα, η συνεχής ενημέρωσή του βοηθά στη διαμόρφωση της κρίσης και της πεποίθησής του με βάση αντικειμενικά στοιχεία. Η εδραίωση αμοιβαίας εμπιστοσύνης και υποστήριξης απαιτεί συνεργασία της αστυνομίας και των πολιτών. Στην πραγματικότητα, φαίνεται ότι οι απόφοιτοι γυμνασίου εκτιμούν και χρησιμοποιούν τις διαδικασίες κοινωνικής αστυνόμευσης και ότι καθοδηγούνται στη συγκεκριμένη λειτουργία τους (Paoline, Myers & Worden, 2000). Συχνά ζητείται από την αστυνομία να βοηθήσει στην ανάπτυξη καλών σχέσεων με τους πολίτες, στην ειρηνική διευθέτηση των διαφορών, στο σεβασμό της ανθρώπινης αξιοπρέπειας και στην ανάπτυξη της κοινωνικής ευθύνης. Επιπλέον, συχνά χειρίζεται τα θύματα και τους συγγενείς τους με κατανόηση και συμπάθεια (Novak, Alarid & Lucas, 2003). Είναι χαρακτηριστικό για έναν αστυνομικό να καλείται να αντιμετωπίσει τις δυσκολίες διαφορετικών ομάδων ανθρώπων για χάρη της συμπόνιας, της κοινωνικής ευαισθητοποίησης και της διατήρησης των δικαιωμάτων τους χωρίς διακρίσεις στη σημερινή πολυπολιτισμική κοινωνία. Σύμφωνα με τα ευρήματα της έρευνας, η συμπεριφορά των αστυνομικών προς τους κατοίκους διαφέρει ανάλογα με την εθνικότητα τους, συχνά σε σημείο φανατισμού. Ειδικότερα οι πολίτες πιστεύουν ότι η αστυνομία δεν αντιδρά αρκετά γρήγορα στις κλήσεις της για βοήθεια. Ως αποτέλεσμα, οι κάτοικοι αρχίζουν να πιστεύουν ότι τα περιστατικά στα οποία εμπλέκονται δεν αντιμετωπίζονται αμέσως (Williams & Westall, 2003). Οι μειονοτικές ομάδες έχουν δυσμενή άποψη για την αστυνομία και τη δουλειά τους, πιστεύοντας ότι οι πράξεις τους καθοδηγούνται από τον δικό τους κοινωνικό και ηθικό κώδικα (Webb

& Marshall, 1995). Θα πρέπει να σημειωθεί σε αυτό το σημείο ότι οι αστυνομικοί συχνά και σχεδόν καθημερινά εμπλέκονται σε επικίνδυνες περιστάσεις, με αποτέλεσμα αυξημένο άγχος και εναλλαγές της διάθεσης. Σύμφωνα με μελέτες, ένας αστυνομικός αναπτύσσει αισθήματα δυσπιστίας, απάθειας, κυνισμού και αποξένωσης ως τεχνική αντιμετώπισης του στρες στην εργασία κατά τη διάρκεια της καριέρας του. Το μεγαλύτερο μέρος των αστυνομικών είναι πολύ έξυπνα και οξυδερκή άτομα. Θεωρούνται συγκρατημένοι, αυτάρκεις και ικανοί να αντιμετωπίσουν αποτελεσματικά αγχωτικές περιστάσεις (Hickman, 2004).

3.3 Το Σύγχρονο Μοντέλο του Αστυνομικού

Η εικόνα της αστυνομίας έχει εξελιχθεί με την πάροδο του χρόνου, ξεκινώντας από τον ενήλικα με χαμηλό μορφωτικό επίπεδο που εφαρμόζε το νόμο στις δικές του απαιτήσεις, χρησιμοποιώντας όποια τεχνική τον βόλευε περισσότερο. Η εξέλιξη της κοινωνίας και η άνοδος της εγκληματικότητας έχουν απαιτήσει την ανάγκη να εξελιχθεί η αστυνομία, να διδάσκεται στις τακτικές και τις δεξιότητες που είναι απαραίτητες για την επιβολή του νόμου, έχοντας πάντα υπόψη το άτομο. Στον σημερινό κόσμο, οι αστυνομικοί πρέπει να έχουν ισχυρή προσωπικότητα, να μπορούν να επικοινωνούν αποτελεσματικά και να χειρίζονται δυνητικά επικίνδυνες καταστάσεις για να έχουν το καλύτερο δυνατό αποτέλεσμα (King, et al., 2000). Υπάρχει η πεποίθηση στη βιβλιογραφία ότι η κατοχή πτυχίου τριτοβάθμιας εκπαίδευσης προάγει την απόδοση των εργαζομένων και μετατρέπει την εργασία σε επάγγελμα (Shernock, 1992). Εφόσον κάθε αστυνομικός επιτελεί ένα κοινωνικό λειτούργημα, απαιτείται ευαισθητοποίηση και κατάλληλη γνώση στα κοινωνικο-ψυχολογικά συστήματα για τη διατήρηση του κοινωνικού χαρακτήρα της αστυνομικής συνεργασίας. Συχνά καλείται να χειριστεί ατομικά ή οικογενειακά ζητήματα, καθώς και να βοηθήσει ασθενείς, τοξικομανείς και άλλους, επιδεικνύοντας το κοινωνικό πρόσωπο της αστυνομίας. Για να εκτελείται όσο το δυνατόν πιο εύκολα, η άσκηση της δικαιοσύνης πρέπει να είναι συνεχής, ώστε να αποφεύγονται τυχόν εμπόδια. Άλλωστε, το αστυνομικό σώμα γίνεται συχνά αντικείμενο σκληρής κριτικής για τις καταπιεστικές του ενέργειες, τη λιτότητα, καθώς και την αμέλεια κατά την εκτέλεση των καθηκόντων του. Έχουν υπάρξει αρκετές περιπτώσεις όπου η αποτελεσματικότητα ή οι ενέργειες της Ελληνικής Αστυνομίας έχουν επικριθεί, για παράδειγμα, σε περιπτώσεις αποτυχημένων

συλλήψεων επικίνδυνων εγκληματιών ή μη τήρησης των δικαιωμάτων των πολιτών, με αποτέλεσμα πολιτικές και κοινωνικές δυσκολίες. Οι έρευνες αποκαλύπτουν τη λαϊκή δυσπιστία προς την ελληνική αστυνομία, η οποία έχει αντίκτυπο και στους ίδιους τους αστυνομικούς. Λόγω του φραγμού που έχει χτιστεί μεταξύ αυτού και του πληθυσμού που προορίζεται να υπηρετήσει, ο αστυνομικός εκτελεί ένα σκληρό, και μερικές φορές λυπηρό, έργο ως εγγύηση της δημόσιας τάξης και ασφάλειας. Τα ευρήματα μιας δημοσκόπησης που έγινε στη Γερμανία, στην οποία οι ερωτηθέντες ρωτήθηκαν πόσα εγκλήματα πιστεύουν ότι συνέβησαν στη γειτονιά τους την προηγούμενη εβδομάδα, είναι αξιοσημείωτα. Η τηλεόραση χρησιμοποιείται για να τους κρατά ενημέρους για τις φρικαλεότητες που διαπράττονται. Ως αποτέλεσμα, οι συμμετέχοντες ισχυρίστηκαν ότι είχαν διαπραχθεί 121 εγκλήματα, ενώ μόνο 16 είχαν διαπραχθεί. Ως αποτέλεσμα, τα μέσα ενημέρωσης έχουν αντίκτυπο στην κοινή γνώμη και, ειδικότερα, στην αντίληψη των πολιτών για την αστυνομία (Pagon, Novak, Djuric & Lobnikar, 1996). Τέλος, η ελληνική αστυνομία καλείται να ξεπεράσει τις προκαταλήψεις, να προσαρμοστεί στα νέα δεδομένα και τις τρέχουσες απαιτήσεις και να αναπτυχθεί ως δομή και προοπτική. Ηγετικά μέλη της ελληνικής διανόησης έχουν τονίσει τη σημασία της εννοιολογικής τάξης ως εγγενούς στοιχείου της δημόσιας ζωής και της κοινωνικής ευημερίας των ανθρώπων. Η ανάπτυξη κανόνων δικαίου και η ύπαρξη προδιαγεγραμμένων αρχών για την εφαρμογή τους, σύμφωνα με τον εκπαιδευτή του Μεγάλου Αλεξάνδρου, Αριστοτέλη, είναι θεμελιώδης προϋπόθεση για την επιτυχή και αποτελεσματική διοίκηση των ανθρώπων.

4. Ο Θεσμός της Αστυνομίας στην Ελλάδα

Η μελέτη της ελληνικής αστυνομίας, σύμφωνα με τη βιβλιογραφία, είναι περιορισμένη (Βιδάλη, 2007). Η σημερινή Ελληνική Αστυνομία, από την άλλη πλευρά, εργάστηκε στα πλαίσια του Συντάγματος και των νόμων για τη διασφάλιση της ασφάλειας των Ελλήνων κατοίκων από την ίδρυσή της με τη νομοθεσία 1481/1984 «Οργανισμός Υπουργείου Δημόσιας Τάξης» και τον νόμο 2800/2000. Η αστυνομία έχει την ευθύνη της αστυνόμευσης γιατί είναι μια οργανωμένη και ιεραρχική οργάνωση. Η Ελληνική Αστυνομία, στη σημερινή της μορφή, συγκροτήθηκε το 1984 όταν συγχωνεύτηκαν η Χωροφυλακή και η Αστυνομία Πόλεων. Είναι μια κρατική υπηρεσία

που παρέχει υπηρεσίες στους πολίτες και την κοινωνία. Για την πρόληψη και την καταπολέμηση του οργανωμένου εγκλήματος και της τρομοκρατίας, συνεργάζονται με αστυνομικές υπηρεσίες σε διάφορες ελληνικές πόλεις και χωριά. Παραδείγματα περιλαμβάνουν ληστείες, κλοπές, διαρρήξεις, λαθρομετανάστευση, απομιμήσεις, διακίνηση ναρκωτικών και εμπορία ανθρώπων. Η πρόληψη και η καταστολή του εγκλήματος καθώς και η διασφάλιση της ασφαλούς κυκλοφορίας είναι μερικές μόνο από τις ευθύνες του αστυνομικού τμήματος. Η Ελληνική Αστυνομία διαθέτει μεγάλη δεξαμενή ανθρώπινου δυναμικού με ποικίλους βαθμούς εκπαίδευσης και αλφαριθμητισμού. Αποτελείται από αστυνομικούς και επαγγελματίες ειδικών καθηκόντων με ποικίλα επαγγέλματα (γιατροί, κοινωνιολόγοι και ψυχολόγοι) που παρέχουν εξειδικευμένες υπηρεσίες. Περιλαμβάνει επίσης πολίτες που εκτελούν διοικητικά καθήκοντα, ειδικούς φρουρούς που προστατεύουν ευάλωτους στόχους και διεξάγουν περιπολίες και συνοριοφύλακες των οποίων η κύρια ευθύνη είναι η πρόληψη της παράνομης μετανάστευσης. Η Βασιλική Χωροφυλακή, η οποία συγκροτήθηκε τον Ιούνιο του 1833 και χειριζόταν τόσο αστυνομικά όσο και στρατιωτικά καθήκοντα, ήταν η πρώτη οργανωμένη αστυνομική δύναμη της Ελλάδας. Η Γαλλική Χωροφυλακή λειτούργησε ως πρότυπο για τη δημιουργία της, καθώς αγωνίζεται για την προστασία της δημόσιας ασφάλειας και του κράτους δικαίου. Η Πολιτική Αστυνομία ιδρύθηκε τον Δεκέμβριο του 1833, σε συνδυασμό με τη διαίρεση του έθνους σε δήμους, και ακολούθησαν η Χωροφυλακή, η Εθνική Φρουρά και η Διοικητική Αστυνομία. Αυτές οι οργανώσεις δημιουργήθηκαν για να προστατεύσουν τα σύνορα και τη συνταγματική υπόσταση της χώρας. Στα χρόνια που ακολούθησαν, η Χωροφυλακή χρησίμευσε κυρίως ως στρατιωτική δύναμη, λαμβάνοντας μέρος σε σημαντικές συγκρούσεις στην Ελλάδα όπως οι Βαλκανικοί πόλεμοι και ο Α' Παγκόσμιος Πόλεμος. Η Αστυνομία Πόλεων ιδρύθηκε το 1920, με βάση το διάταγμα 1370/1918 του Ελευθέριου Βενιζέλου, για να αναλαμβάνει αστυνομικά καθήκοντα σε ορισμένες μεγάλες πόλεις της Ελλάδας. Η Κέρκυρα ήταν η πρώτη πόλη που ίδρυσε Αστυνομία Πόλεων το 1921, ακολουθούμενη από την Πάτρα (1922), τον Πειραιά (1923) και την Αθήνα (1924). Λόγω της στάσης της τότε Διοίκησης Χωροφυλακής, η αστυνομία δεν συγκροτήθηκε στη Θεσσαλονίκη. Το 1969 η Ελληνική Βασιλική Χωροφυλακή μετονομάστηκε σε Ελληνική Χωροφυλακή και το 1984 η Ελληνική Χωροφυλακή και η Αστυνομία Πόλεων ενώθηκαν για να γίνουν η Ελληνική Αστυνομία. Η αποστολή της Αστυνομίας Αθηνών, Πειραιά και Κέρκυρας ήταν η διατήρηση της δημόσιας ασφάλειας. Η

Ελληνική Χωροφυλακή ήταν επικεφαλής των προαστίων της Αθήνας, του Πειραιά, της Πάτρας, της Κέρκυρας και της υπόλοιπης ελληνικής επικράτειας. Ήταν επίσης υπεύθυνη για την προστασία των Δικαστηρίων, της Βουλής, των ανακτόρων και των υψηλόβαθμων αξιωματούχων. Υπήρχαν δύο Σώματα που είχαν δικό τους διοικητή, ανήκαν στο Υπουργείο Δημόσιας Τάξης και συνεργάζονταν μόνο σε εξαιρετικές περιπτώσεις (Κώδικας Αστυνομικής Δεοντολογίας, 2004).

4.1 Αποστολή Ελληνικής Αστυνομίας

Ο σκοπός της Ελληνικής Αστυνομίας μπορεί να χωριστεί σε δύο κατηγορίες: τον πρωτογενή και τον δευτερεύοντα. Η ελληνική αστυνομία έχει την πρωταρχική ευθύνη για τη διατήρηση της δημόσιας τάξης και την προστασία της δημόσιας και κρατικής ασφάλειας, αλλά βοηθά επίσης στην αντιμετώπιση φυσικών καταστροφών και άλλων καταστροφών σε περιόδους ειρήνης ή πολέμου, σε συνεργασία με τις εθνικές αρχές και υπηρεσίες και με τις ένοπλες δυνάμεις, σύμφωνα με το άρθρο 1 του ν. 2800/2000. Πιο συγκεκριμένα, ο κύριος στόχος της Ελληνικής Αστυνομίας περιλαμβάνει τέσσερις τομείς ευθύνης της αστυνομίας όπως περιγράφονται στο άρθρο 11 παρ. 1 του Ν. 4249/2014.

- 1) Μέσω της αποστολής της γενικής αστυνομίας και της τροχαίας, διασφαλίζοντας τη δημόσια ασφάλεια και την απρόσκοπτη ροή της καθημερινότητας των ανθρώπων.
- 2) Η ανάπτυξη υπαλλήλων δημόσιας ασφάλειας είναι μια μέθοδος τόσο για την πρόληψη όσο και για την καταστολή της εγκληματικής δραστηριότητας.
- 3) Για την υπεράσπιση του δημοκρατικού πολιτεύματος και του ίδιου του κράτους, είναι απαραίτητη η χρήση της αστυνομίας της κρατικής ασφάλειας.
- 4) Πρόληψη και ανίχνευση παράνομης εισόδου και αναχώρησης αλλοδαπών στην Ελλάδα, καθώς και παρακολούθηση της συμμόρφωσης με τους κανονισμούς που διέπουν την είσοδο, την άδεια, τη διαμονή και την απασχόληση αλλοδαπών στη χώρα, η οποία συνεπάγεται τη χρήση ξένης αστυνομίας και προστασίας των συνόρων.

Ακολουθεί ο τρόπος με τον οποίο καθορίζεται από το νόμο το περιεχόμενο καθενός από τους προαναφερθέντες τομείς: Τα καθήκοντα του γενικού αστυνομικού σώματος περιλαμβάνουν ιδίως:

- 1) να διατηρήσει την κοινωνική ειρήνη και τάξη, καθώς και να προσφέρει στους κατοίκους νομική προστασία και υποστήριξη στις αρχές

- 2) διατήρηση της ειρήνης και διαφύλαξη των δικαιωμάτων των ανθρώπων και των ομάδων σε δημόσιους χώρους και σε δημόσιες συναντήσεις·
- 3) την επίβλεψη της λειτουργίας δημόσιων κτιρίων, θεάτρων και καταστημάτων·
- 4) τήρηση της τάξης κατά τη διάρκεια των δικαστικών ακροάσεων και των μεταγωγών κρατουμένων·
- 5) διασφάλιση της τήρησης των τουριστικών κανονισμών· και
- 6) την εκτέλεση των τοπικών αστυνομικών υποχρεώσεων (άρθρο 11 παρ. 3 Ν. 4249/2014)

Τα καθήκοντα της τροχαίας περιλαμβάνουν τα ακόλουθα:

- 1) τον έλεγχο της κυκλοφορίας πεζών και οχημάτων σε δρόμους και άλλους δημόσιους χώρους·
- 2) διασφάλιση ότι τηρούνται οι ΚΟΚ και άλλες απαιτήσεις σχετικά με την κινητικότητα των πεζών και των οχημάτων· και
- 3) έρευνες τροχαίων ατυχημάτων (άρθρο 11 παρ. 4 Ν. 4249/2014).

Το έργο της αστυνομίας δημόσιας ασφάλειας περιλαμβάνει, μεταξύ άλλων:

- 1) η έρευνα και η δίωξη αδικημάτων κατά της ζωής, της ελευθερίας, της ιδιοκτησίας και άλλων δικαιωμάτων ιδιοκτησίας·
- 2) διώξεις οικονομικού και εγκλήματος στον κυβερνοχώρο·
- 3) Πρόληψη και δίωξη διακίνησης ναρκωτικών
- 4) διώξεις αρχαιοτήτων και λαθρεμπορίας
- 5) τη διασφάλιση της προστασίας των ανηλίκων και την εφαρμογή των κανόνων ηθικής.
- 6) τη διασφάλιση της τήρησης των απαιτήσεων σχετικά με τα υπομνήματα και τη διαφύλαξη του εθνικού νομίματος και των ξένων νομισμάτων.
- 7) η παρακολούθηση των τοποθεσιών όπου συχναίνουν ύποπτοι και η διαχείριση αυτών των ατόμων.
- 8) αναζήτηση αγνοουμένων και αντικειμένων που έχουν χαθεί ή κλαπεί· και
- 9) Η έρευνα και σύλληψη διωκόμενων (9 Άρθρο 11 παρ. 5 Ν. 4249/2014).

Τα ακόλουθα είναι παραδείγματα δραστηριοτήτων της αστυνομίας κρατικής ασφάλειας:

- 1) προστασία του κράτους και του δημοκρατικού κράτους
- 2) προστασία κρατικών αξιωματούχων, Ελλήνων και ξένων στο έθνος

3) διασφάλιση ότι τηρούνται οι απαιτήσεις που σχετίζονται με τα πυροβόλα όπλα και τα εκρηκτικά· και

4) διασφάλιση ότι τηρούνται οι νόμοι που αφορούν τη διεξαγωγή εγκλημάτων κατά ατόμων ή ομάδων ατόμων με βάση το χρώμα, τη φυλή, τη θρησκεία, την εθνικότητα ή την εθνική καταγωγή (Ν. 4249/2014, άρθρο 11 παρ. 6).

Οι αρμοδιότητες της Αστυνομίας Αλλοδαπών και της Μονάδας Προστασίας Συνόρων περιλαμβάνουν:

α) την πρόληψη, την αποτροπή και την καταστολή κατά της παράνομης μετανάστευσης και απέλασης αλλοδαπών από τη χώρα

β) Οι παράνομοι μετανάστες που εισέρχονται, φεύγουν ή εργάζονται στη χώρα και συλλαμβάνονται παραπέμπονται στη δικαιοσύνη ή επαναπατρίζονται, όπως και οι παράνομοι μετανάστες και όσοι τους βοηθούν να εισέλθουν στη χώρα, καθώς και οι παράνομοι μετανάστες που εισάγονται λαθραία στη χώρα ή αυτοί που το επιτρέπουν παράνομη παραδοχή τους.

γ) Οι μεταναστευτικές πολιτικές της Ελλάδας, καθώς και η παραμονή και η απασχόληση αλλοδαπών στη χώρα.

δ) την ασφαλή προσωρινή κράτηση και κράτηση λαθρομεταναστών που υπόκεινται σε νομικούς περιορισμούς στην ελευθερία τους σε καθορισμένες εγκαταστάσεις και υπό συνθήκες που προστατεύουν την αξιοπρέπειά τους. (Ν. 4249/2014, άρθρο 11 παρ. ε)

Πιο συγκεκριμένα, η νομοθεσία λέει ότι η προληπτική δράση είναι η κύρια αποστολή της Ελληνικής Αστυνομίας και επιχειρεί την αποφυγή εγκλημάτων και ατυχημάτων με παράλληλη διασφάλιση της δημόσιας ειρήνης, τάξης και κοινωνικής ασφάλισης. Η κατασταλτική δράση εκδηλώνεται σε περιπτώσεις διάπραξης ή απόπειρας διάπραξης εγκληματικών πράξεων, είτε ως δικαστική έρευνα είτε ως διωκτική ενέργεια, και αποσκοπεί στην ακύρωση αξιόποινων πράξεων ή τον περιορισμό των δυσμενών συνεπειών, τη διερεύνηση εγκλημάτων που διαπράχθηκαν, την ανάχνευση και σύλληψη δραστών, και η εύρεση και κατάσχεση αποδεικτικών στοιχείων και προϊόντων εγκλήματος (άρθρο 93 παρ. 1 Π.Δ. 141/1991). (ΠΔ 141/1991, άρθρο 93, παρ. 2) Παρόλο που επιτρέπεται στα αστυνομικά όργανα να πραγματοποιούν ενέργειες που δεν εξουσιοδοτούνται ρητά από το νόμο, απαγορεύεται να εμπλέκονται σε άλλες δραστηριότητες που δεν εξουσιοδοτούνται ρητά από το νόμο, εκτός εάν η εφαρμογή τέτοιων πράξεων επιβάλλεται από το νόμο. Δυστυχώς, η πρακτική των νομοθετών να αναθέτουν μη αστυνομικές λειτουργίες στην αστυνομία έχει καθιερωθεί εδώ και

πολλές δεκαετίες, με αυτή την τάση ευτυχώς να αντιστρέφεται τα τελευταία χρόνια προς την κατεύθυνση της απόλυσης. Η διερεύνηση τρόπων απελευθέρωσης των Ελλήνων αστυνομικών από τις απαιτήσεις των αλλοδαπών είναι δουλειά της Διεύθυνσης Οργάνωσης και Νομικής Υποστήριξης της Μονάδας Οργανωμένου Εγκλήματος. Ο σκοπός της ΕΛ.ΑΣ., όπως και ο όγκος των αστυνομικών δραστηριοτήτων που κάνουν, είναι ευρύς και διαρκώς διευρυνόμενος, όπως φαίνεται από τα γραφόμενα. Αυτή η διεύρυνση των αστυνομικών αρμοδιοτήτων συνεπάγεται αύξηση της αστυνομικής εξουσίας. Ως αποτέλεσμα, η αστυνομία πρέπει να χρησιμοποιεί τη διακριτική της ευχέρεια στο μέγιστο δυνατό βαθμό, σύμφωνα με το νόμο και τις νομικές αρχές που διέπουν αυτή την αρμοδιότητα (Παπαϊωάννου, 2004)

5. Ηθική της Αστυνομίας

Η επαγγελματική δεοντολογία περιλαμβάνει και την αστυνομική δεοντολογία. Η επαγγελματική ηθική είναι η μελέτη ηθικών ανησυχιών που αφορούν ένα συγκεκριμένο επάγγελμα. Η ιατρική ηθική, για παράδειγμα, είναι ένα πολύ γνωστό παράδειγμα πειθαρχίας που ασχολείται με ηθικά διλήμματα στην ιατρική επιστήμη. Με τη σειρά της, η αστυνομική δεοντολογία εξετάζει τα ηθικά διλήμματα που αντιμετωπίζουν οι αστυνομικοί. Η αστυνομική δεοντολογία περιλαμβάνει θέματα όπως η βαρβαρότητα, η διαφθορά και η αστυνομική απάτη. Η μοναδική φύση της αστυνομικής αποστολής, ωστόσο, διακρίνει την αστυνομική ηθική από άλλες επαγγελματικές ηθικές. Η έννοια του Κοινωνικού Συμβολαίου πρέπει να περιοριστεί στη βάση της Αστυνομικής δεοντολογίας (και της ίδιας της Αστυνομίας). Οι άνθρωποι θα πρέπει να υιοθετούν και να ακολουθούν ένα πλαίσιο κοινής συμπεριφοράς για να μην πέσουν στη φυσική κατάσταση, σύμφωνα με τη φιλοσοφία του Κοινωνικού Συμβολαίου. Επειδή κυβερνάται κυρίως από τη δύναμη του ισχυρότερου, η φυσική κατάσταση είναι η βάση της αδικίας και της ανομίας, μια κατάσταση που μοιάζει περισσότερο με την κοινωνία των ζώων παρά με τον ανθρώπινο πολιτισμό. Ο Thomas Hobbes (1588-1679), ο οποίος εντοπίζει αποκλειστικά αρνητικές επιπτώσεις στη φυσική κατάσταση, διατηρεί τη στάση που περιγράφηκε παραπάνω. Πιο συγκαταβατικός είναι ο John Locke (1632-1704), όπως αναφέρει ο Γιάννης Πλαγγέσης, στο βιβλίο του «The Second Treatise on Government», στο οποίο βλέπει τον φυσικό

νόμο ως έναν θεόπνευστο κανόνα στον οποίο όλοι οι άνθρωποι ζουν με ειρήνη και αρμονία υπακούοντας στο νόμο του Θεού. Ο Locke περιγράφει τη φυσική κατάσταση ως κατάσταση ειρηνικής συμβίωσης, ελευθερίας και ισότητας. Ο Locke αναγνωρίζει, ωστόσο, ότι αυτή η ειρηνική συμβίωση μπορεί να διακοπεί επειδή οι οικονομικές σχέσεις που σχηματίζονται μεταξύ των ανθρώπων είναι πιθανό να προκαλέσουν τριβές (Πλαγγέσης, 2009). Έτσι, ο Locke υποστηρίζει τη διαπραγμάτευση μιας σύμβασης στην οποία τα άτομα παραιτούνται από ορισμένα από τα φυσικά τους δικαιώματα, όπως οι εκτελεστικές-τιμωρητικές εξουσίες, και τα δίνουν σε έναν πολιτικά συγκροτημένο θεσμό, μεταξύ άλλων. Συγκεκριμένα, σύμφωνα με το *The Ethics of Policing* του Locke, ένας αμερόληπτος δικαστής απαιτείται να επιλύει όλες τις συγκρούσεις πολιτών με βάση το καθιερωμένο δίκαιο (Kleinig, 1996). Αυτός ο δικαστής πρέπει να μπορεί να επιβάλλει τις αποφάσεις του. Επειδή υπάρχει στην εκτελεστική εξουσία, η αστυνομία δεν είναι όργανο άμεσα συνδεδεμένο με τη Δικαιοσύνη, αλλά είναι νομοταγής και καταγγέλλει τους υπόπτους στα αρμόδια δικαστήρια. Ως αποτέλεσμα, η αστυνομία είναι κατά κύριο λόγο μια δύναμη που έχει οριστεί από το κράτος, επιφορτισμένη με τη διασφάλιση των δικαιωμάτων των ανθρώπων. Η αστυνομία έχει ευρείες εξουσίες, αλλά έχει επίσης προφανείς περιορισμούς στον τρόπο εκτέλεσης των ευθυνών της, γεγονός που εγείρει σοβαρά ηθικά ζητήματα. Υπό ιδανικές συνθήκες, οι αστυνομικοί που τοποθετούνται μεταξύ της κυβέρνησης και του κοινού απλώς επιβάλλουν το νόμο και δεν ξεφεύγουν στη σφαίρα της εξουσίας ή του προσωπικού κέρδους. Ωστόσο, ορισμένες περιστάσεις απαιτούν ηθική αξιολόγηση της εμπλοκής της αστυνομίας. Αρχικά, οι αστυνομικοί είναι άτομα με πάθη και πάντα θα υπάρχουν εξαιρέσεις, όσο καλά κι αν λειτουργεί μια αστυνομική μονάδα. Οι πολιτικοί παράγουν επίσης νόμους, αλλά εφόσον ενεργούν για τα δικά τους πολιτικά συμφέροντα, οι νόμοι συχνά έρχονται σε αντίθεση με την ηθική και παρουσιάζουν ηθικές δυσκολίες για το αστυνομικό προσωπικό που βασίζεται στην εφαρμογή τους. Αυτές οι περιστάσεις, όπως και τόσες άλλες, εγείρουν ηθικά ζητήματα σχετικά με το ηθικό των αστυνομικών καθώς και τις ηθικές δυσκολίες που εμφανίζονται όταν η ηθική και ο νόμος συγκρούονται. Είναι καλή ιδέα να μιλήσουμε για τη σχέση μεταξύ δικαίου και ηθικής σε αυτό το σημείο. Η διάκριση ανάμεσα στον νόμο και την ηθική, σύμφωνα με τον Kleinig, είναι πως το δίκαιο είναι πρακτικό (αφορά την ίδια την πράξη) σε σχέση με την ηθική, που σχετίζεται κυρίως με πτυχές του χαρακτήρα του δράστη. Παρ' όλα αυτά, η νομοθεσία περιλαμβάνει ένα σύνολο

από κανόνες και συμπεριφορές που, όταν ακολουθούνται από τον πολίτη, ο ίδιος θεωρείται νομοταγής. Η ηθική, ωστόσο, εστιάζει στο χαρακτήρα και τα κίνητρα του δράστη και όχι στην πράξη. Το επιχείρημα Kleinig, αν και είναι έγκυρο, χάνει το νόημα της διάκρισης ανάμεσα στον νόμο και ηθική, αφού στην ηθική, και ο δρών και η πράξη έχουν ηθική αξία. Η καρδιά της διάκρισης μεταξύ νόμου και ηθικής παρέχεται στη δεύτερη άποψη του Kleinig, στην οποία ισχυρίζεται ότι ο νόμος διαφέρει από κράτος σε κράτος, αλλά η ηθική είναι καθολική. Πράγματι, οι νόμοι ενός κράτους μπορεί να διαφέρουν σημαντικά από εκείνους ενός άλλου. Η νομοθεσία επηρεάζεται από τη φύση της κοινωνίας και τα άτομα που απαρτίζουν την κοινωνία έχουν ποικίλες αξίες, ήθη και παραδόσεις. Η ηθική, από την άλλη πλευρά, δεν λαμβάνει υπόψη τις κοινωνικές διαφορές. Κάθε πράξη αξιολογείται με βάση ένα σύνολο παγκόσμιων ηθικών προτύπων. Τα πρότυπα που επιβάλλονται από ένα σύστημα ηθικής, για παράδειγμα, δεν είναι καθόλου σχετικιστικά, αλλά το ίδιο ισχύει παντού. Σύμφωνα με τον Seumas Miller, ο νόμος και η ηθική δεν είναι συνώνυμα, καθώς ο νόμος, σε αντίθεση με την ηθική, χρειάζεται ένα συγκεκριμένο σώμα για να λειτουργήσει, όπως η κυβέρνηση, και ένα όργανο για την επιβολή του, όπως η αστυνομία. Ισχυρίζεται επίσης ότι ο νόμος μπορεί να ενσωματώνει ηθικά στοιχεία, αλλά όχι το αντίστροφο (Alexandra, A., Blackler, J., & Miller, S., 2006). Η δολοφονία θεωρείται απαγορευμένη γιατί αποτελεί σοβαρό ηθικό αδίκημα για το κοινωνικό σύνολο. Ωστόσο, αν και η διαφθορά είναι ηθικά εσφαλμένη, δεν απαγορεύονται όλα τα είδη διαφθοράς σε όλες τις δικαιοδοσίες. Οι νόμοι μπορεί επίσης να είναι ανήθικοι, σύμφωνα με τον Miller, καθώς είναι προϊόν κυβέρνησης και οι κυβερνήσεις δεν επιλέγονται πάντα δημοκρατικά. Ο ρατσισμός δεν δικαιολογείται ηθικά από μια νομοθεσία που ψηφίστηκε από μια αυταρχική κυβέρνηση (Alexandra, A., Blackler, J., & Miller, S., 2006). Ως αποτέλεσμα, είναι αυτονόητο ότι το δίκαιο και η ηθική ακολουθούν έναν παράλληλο δρόμο που χαρακτηρίζεται από συγκλίσεις αλλά και αποκλίσεις. Οι συνεδριάσεις είναι αυτονόητες αφού οι περισσότεροι νόμοι περιλαμβάνουν ηθικές πτυχές και απαιτήσεις. Οι διαφορές μεταξύ νόμου και δεοντολογίας, από την άλλη πλευρά, προκαλούν ηθικά και νομικά ζητήματα στην οντότητα που είναι αρμόδια για την επιβολή του νόμου (την Αστυνομία). Από τη μια πλευρά, η πλήρης εφαρμογή του νόμου, ακόμη και όταν επιβάλλει κάτι θεμελιωδώς κακό (όπως η ναζιστική κυβέρνηση της γερμανικής δίωξης των Εβραίων), δεν μπορεί να δικαιολογηθεί. Από την άλλη πλευρά, η αποτυχία της αστυνομίας να επιβάλει το νόμο είναι αδικαιολόγητη (για τους αστυνομικούς να προβάλλουν τα ήθη τους και να

αρνούνται να εφαρμόσουν μέρος του νόμου ενέχει τον κίνδυνο αυτοί οι αστυνομικοί να πέσουν θύματα ηθικού λάθους και ως εκ τούτου να κάνουν λάθος). Όπως αναφέρθηκε προηγουμένως, η κανονιστική εκπαίδευση που υποστηρίζει το αστυνομικό προσωπικό στην αντιμετώπιση ηθικών διλημάτων στη δουλειά του είναι κρίσιμη. Αυτό το όργανο είναι υπεύθυνο για την ανακάλυψη και τη μελέτη των ηθικών προκλήσεων που αντιμετωπίζουν οι αστυνομικοί, καθώς και για την εύρεση στρατηγικών για την επίλυση αυτών των ηθικών ανησυχιών. «Η ηθική της αστυνομίας δεν πρέπει να αναμένεται να περιγράφει ένα συγκεκριμένο είδος ηθικής, αλλά μάλλον να είναι η εκδήλωση μιας πιο καθολικής ηθικής μέσα στο περιεχόμενο της αστυνόμευσης», γράφει ο John Kleinig. Ως μέλη μιας καθολικής αντίληψης που θεμελιώνεται στην αρετή, τα ηθικά κριτήρια της Αστυνομίας είναι οι ηθικές απαιτήσεις κάτω από τις οποίες βρισκόμαστε όλοι. Είναι, ωστόσο, απαιτήσεις που διαμορφώνονται από τη μοναδική θέση της αστυνομίας και είναι προσαρμοσμένες στις καταστάσεις στις οποίες πρέπει να κάνουν επιλογές» (Alexandra, A., Blackler, J., & Miller, S., 2006) Ως αποτέλεσμα, η αστυνομική δεοντολογία περιλαμβάνει βασικές ηθικές αρχές και αυτές που αφορούν τις αστυνομικές επιχειρήσεις. Η ηθική των αστυνομικών αποτελείται από υποχρεώσεις και ιδανικά (Pollock, 2016) Οι νόμιμες και ηθικές εντολές που συνδέονται με το αστυνομικό επάγγελμα είναι γνωστές ως αστυνομικά καθήκοντα. Ο αστυνόμος έχει νομική υποχρέωση να προστατεύει τα δικαιώματα των συμπολιτών του, να επιβάλλει το νόμο και να παρεμβαίνει σε περιπτώσεις όπου τα απλά άτομα δεν μπορούν να αντιδράσουν. Φυσικά, η ευθύνη του αστυνομικού δεν επεκτείνεται στην αυτοθυσία, καθώς το αστυνομικό προσωπικό είναι επίσης ανθρώπινα όντα των οποίων το δικαίωμα στη ζωή δεν μπορεί να διακυβευτεί από την επίσημη λειτουργία του. Σε κάθε περίπτωση, η αστυνομία έχει νομική υποχρέωση για τη διερεύνηση και τη δίωξη του εγκλήματος. Η ηθική είναι καθήκοντα που μπορεί να μην τεκμηριώνονται νομικά, αλλά θεωρούνται ηθικά και σωστά όταν εκτελούνται από αστυνομικούς. Μια τέτοια καντιανικού τύπου ανάθεση είναι, για παράδειγμα, η διάσωση κατοίκων από ένα φλεγόμενο κτίριο, μια πράξη που εμπίπτει στην αρμοδιότητα της πυροσβεστικής και όχι της αστυνομίας, αλλά η οποία παραμένει μια μη υποχρεωτική ηθική υποχρέωση της αστυνομίας απέναντι σε συμπολίτες και γενικότερα στην ανθρώπινη φύση. Το ηθικό του αστυνομικού προσωπικού επηρεάζεται επίσης από τις αξίες τους. Όταν πρόκειται να κάνετε μια επιλογή, οι αξίες μπορεί να συγκρουστούν, προκαλώντας ηθικά ζητήματα. Όταν ένας αστυνομικός

σταματά τη γυναίκα του σε κυκλοφοριακή συμφόρηση, εκτός από τη νομική του ανάγκη να την τιμωρήσει, διχάζεται ηθικά ανάμεσα σε δύο αξίες: την αξία της οικογένειάς του και την αξία της εκτέλεσης των επαγγελματικών του υποχρεώσεων. Μια τέτοια σύγκρουση αξιών κυριαρχεί στη λειτουργία της αστυνομίας και επηρεάζει όχι μόνο τη σχέση αστυνομίας-πολίτη, αλλά και τη σχέση αστυνομίας-αστυνομικού. Όταν ένας αστυνομικός ανακαλύπτει ότι ένας συνάδελφος επωφελείται παράνομα από εγκληματικές δραστηριότητες, η αρετή της ειλικρίνειας συγκρούεται με το ιδανικό της συναναστροφής. Γενικά, σε ορισμένες περιπτώσεις, μια σύγκρουση αξιών μπορεί να αντιμετωπιστεί με την εφαρμογή δεοντολογικών προτύπων. Στην περίπτωση των δύο συζύγων, ο αστυνομικός μπορεί να πιστεύει ότι εάν οι ενέργειές του περιορίζονται σε ένα γενικό κανόνα, τότε η μη επιβολή προστίμου στη σύζυγο είναι γενικά λάθος. Αυτή είναι μια καντιανή λογική. Ωστόσο, η σύγκρουση αρχών παρουσιάζει σημαντικές ηθικές ανησυχίες. Η αστυνομική δύναμη στο σύνολό της πρέπει να ενσταλάζει στα μέλη της βασικές αρχές όπως η ελευθερία, η ειλικρίνεια, η δικαιοσύνη και η πίστη, οι οποίες πρέπει να έχουν προτεραιότητα στη λήψη αποφάσεων. Τέλος, όταν αυτές οι αξίες συγκρούονται, η αστυνομική δεοντολογία πρέπει να παρέμβει μέσω ηθικών πλαισίων για να δώσει μια λύση (όσο είναι δυνατόν).

5.1 Αρχές καθορίζουσες την συμπεριφορά

Σύμφωνα με τον ευρύτερο ορισμό της «αστυνομικής εξουσίας», ο οποίος περιγράφεται ως «η ικανότητα επιβολής και διατήρησης της δημόσιας τάξης», τα όργανα αστυνόμευσης είναι διοικητικής προέλευσης. (Τάχος, 1990) Η ένταξη της ελληνικής αστυνομίας στην εκτελεστική αρχή έχει φυσικά ως αποτέλεσμα την υποταγή της αστυνομικής της αρμοδιότητας στις βασικές αρχές του διοικητικού δικαίου που διέπουν τις ενέργειες όλων των διοικητικών φορέων. Ακολουθούν οι θεμελιώδεις αρχές του διοικητικού δικαίου που καθοδηγούν την αστυνομική δραστηριότητα σύμφωνα με τα προαναφερθέντα:

- 1) Η νομιμότητα ως αρχή

Το κράτος δικαίου και η έννοια της νομιμότητας συνδέονται στο διοικητικό δίκαιο, επομένως δεν μπορεί να υπάρχει το αστυνομικό κράτος στο οποίο όλα να επιτρέπονται. Αυτή η έννοια δηλώνει ότι οι ενέργειες της κυβέρνησης πρέπει να τηρούν όλους τους κανόνες της έννομης τάξης. Τα όργανα της δημόσιας διοίκησης, εν προκειμένω οι αστυνομικές δυνάμεις, υποχρεούνται να μην ενεργούν κατά παράβαση των προαναφερθέντων νομικών προϋποθέσεων, αλλά μόνο να λειτουργούν σύμφωνα με τους παρόντες κανονισμούς (Σπηλιωτόπουλος, 2017).

2) Αρχή της αναλογικότητας

Η αρχή της αναλογικότητας θα καθορίσει τα μέγιστα όρια της συνταγματικά επιτρεπόμενης παρέμβασης της αστυνομίας στα θεμελιώδη ατομικά δικαιώματα και ελευθερίες των πολιτών και η αυστηρή εφαρμογή της θεωρείται απαραίτητη διότι η χρήση της αστυνομικής εξουσίας, προληπτικής ή κατασταλτικής, είναι η πιο επαχθής και επώδυνη μορφή κρατικής παρέμβασης. Επιπλέον, όπως αναφέρθηκε προηγουμένως, η αστυνομική αρμοδιότητα ασκείται συχνά κατά τη διακριτική ευχέρεια της αστυνομίας, οπότε τα αστυνομικά όργανα πρέπει να λαμβάνουν τις πιο ουσιαστικές και κατάλληλες μεθόδους για να επιτύχουν τον σκοπό τους αφού εξετάσουν τις συγκεκριμένες συνθήκες.

3) Η αναγκαιότητα ως κατευθυντήρια αρχή

Οι αστυνομικές δραστηριότητες είναι αποδεκτές μόνο εάν δεν είναι πιο καταπιεστικές από τις ενέργειες που απαιτούνται για την επίτευξη του επιδιωκόμενου αποτελέσματος, σύμφωνα με μια έννοια γνωστή ως «αναγκαιότητα» (Δαγτόγλου 1991). Εάν ο ίδιος στόχος μπορεί να επιτευχθεί με λιγότερα όρια στα ανθρώπινα δικαιώματα, τότε ο επιβαλλόμενος (περιορισμός) είναι περιττός και επομένως παραβιάζει την έννοια της αναλογικότητας (Δημητρόπουλος, 2008).

4) Η αρχή της καταλληλότητας

Σύμφωνα με αυτή την έννοια, οι ενέργειες της αστυνομικής αρχής πρέπει να είναι κατάλληλες, δηλαδή ικανές να επιτύχουν ή τουλάχιστον να προωθήσουν ουσιαστικά τον δηλωμένο στόχο του νόμου. Αυτό, φυσικά, προϋποθέτει ότι το επίμαχο μέτρο θα συμβάλει πραγματικά ή νομικά στην επίτευξη του επιθυμητού αποτελέσματος (Παπαϊωάννου, 2003)

5) Η ιδέα της ελάχιστης βλάβης ή της πιο ήπιας μεθόδου

Σύμφωνα με αυτή τη θεωρία, η αστυνομία πρέπει να επιλέξει την πιο ήπια από τις πολλές διαθέσιμες και κατάλληλες ενέργειες, δηλαδή αυτή που θα έχει τον μικρότερο

αντίκτυπο στο άτομο και στην κοινωνία συνολικά. Ως αποτέλεσμα, θα πρέπει πρώτα να επιλεγούν τα πιο μαλακά μέσα και μόνο εάν αυτό δεν είναι εφικτό, θα πρέπει να χρησιμοποιηθεί το επόμενο πιο αυστηρό ή επαχθές μέτρο ή μέσο (Λιάκος, 2009)

6) Η έννοια της αποφυγής ασύμμετρων ή μη ισορροπημένων αποτελεσμάτων

Αυτή η έννοια διερευνά εάν η σύνδεση μέτρου-επιτεύγματος είναι κατάλληλη. Με βάση αυτή την έννοια, εάν τα αποτελέσματα είναι προδήλως δυσανάλογα προς τον επιθυμητό στόχο, η προβλεπόμενη θεωρητικά ως εφικτή, κατάλληλη, πιο ήπια και ενδεχομένως μοναδική αστυνομική δράση ενδέχεται να μην υλοποιηθεί.

7) Η χρονική απόκλιση

Αυτή η έννοια αφορά τη διάρκεια των αστυνομικών επιχειρήσεων. Αυτή η έννοια δηλώνει ότι ένα μέτρο επιτρέπεται για όσο χρονικό διάστημα χρειάζεται για την επίτευξη του δηλωμένου στόχου ή μέχρι να γίνει εμφανής η αδυναμία επίτευξής του.

8) Η προϋπόθεση της προστασίας του διοικούμενου

Η έννοια της προστασίας του διοικούμενου αντλείται από τις αρχές του κράτους δικαίου, της διατήρησης της ανθρώπινης αξιοπρέπειας και της νομιμότητας. Σύμφωνα με αυτή την έννοια, τα διοικητικά όργανα απαγορεύεται να προσβάλλουν τα δικαιώματα και τα έννομα συμφέροντα των διοικούμενων, αλλά υποχρεούνται να εκδίδουν κατάλληλες διοικητικές πράξεις και να προβαίνουν στις απαραίτητες υλικές δραστηριότητες για την άσκηση των καθηκόντων τους (Χρυσανθάκης, 2006).

9) Η έννοια της έντιμης και σωστής διαχείρισης

Η έννοια αυτή επιβάλλει συμπεριφορά που βοηθά στην εξυπηρέτηση και απλούστερη άσκηση των δικαιωμάτων των διοικούμενων, καθώς και στην προστασία του περιβάλλοντος.

10) Η αρχή της ισότητας

Ο αστυνομικός συμπεριφέρεται κατά την άσκηση των καθηκόντων του με βάση την έννοια της ίσης μεταχείρισης και του σεβασμού της ποικιλίας των προσώπων, όπως ορίζεται στον Κώδικα Δεοντολογίας της Αστυνομίας (άρθρο 1 παρ. Δ. Π.Δ. 254/2004.)

11) Η αρχή της αμεροληψίας

Στο πλαίσιο της αστυνομικής νομοθεσίας, η ιδέα αυτή κωδικοποιείται στο άρθρο 2 παρ. 1 του Π.Δ. 538/1989 που αναφέρει μεταξύ άλλων ότι οι αστυνομικοί οφείλουν να συμπεριφέρονται αμερόληπτα και αντικειμενικά κατά την άσκηση των καθηκόντων τους.

12) Την αρχή της κυριαρχίας του δημοσίου συμφέροντος

Οι ενέργειες της αστυνομίας αποσκοπούν πάντα στην εξυπηρέτηση του δημόσιου συμφέροντος, είτε άμεσα είτε έμμεσα. Όπως αναφέρεται στο καταστατικό της αστυνομίας, η αστυνομία πρέπει να έχει συνεχώς κατά νου τη διατήρηση της δημόσιας τάξης και ασφάλειας, την εξυπηρέτηση του δημόσιου συμφέροντος και την προστασία των νόμιμων συμφερόντων των ανθρώπων κατά την εκτέλεση των καθηκόντων της. (Άρθρο 2 παρ. 5 Π.Δ. 538/1989)

Επιπλέον, η αστυνομική εξουσία ελέγχεται από πιο συγκεκριμένες έννοιες του αστυνομικού δικαίου. Ακολουθούν ορισμένες από τις αρχές που επηρεάζουν τη συμπεριφορά των αστυνομικών οργάνων και θα συζητηθούν σε αυτό το κεφάλαιο:

α) Η αρχή της δράσης

Σύμφωνα με την έννοια της δράσης (Τάχος, 1990), οι αστυνομικές υπηρεσίες πρέπει να ενεργούν έγκαιρα και με ακρίβεια για τη διασφάλιση του δημόσιου συμφέροντος.

β) Η προϋπόθεση της αποτροπής κατάχρησης αστυνομικής εξουσίας

Ο στόχος που επιδιώκει η αστυνομία και τα εργαλεία που χρησιμοποιεί για την επίτευξη αυτού του σκοπού συνδέονται με την κατάχρηση εξουσίας. Η ιδέα της νομιμότητας υπαγορεύει ο επιδιωκόμενος στόχος και οι μέθοδοι εφαρμογής να περιορίζονται στα επιτρεπόμενα από το νόμο.

γ) Την έννοια της μη χρήσης της τεχνικής για οτιδήποτε άλλο εκτός από τον επιδιωκόμενο σκοπό της

Κατάχρηση ή εκτροπή της διοικητικής διαδικασίας αναφέρεται στο διοικητικό όργανο που κινεί μια παράνομη διαδικασία που οδηγεί σε σαφή παραβίαση του νόμου όταν συνεπάγεται στέρηση ή μείωση των εγγυήσεων της νόμιμης διαδικασίας υπέρ του διαχειριστή (Τάχος, 1990).

5.2 Δέουσα συμπεριφορά

Η σύνδεση μιας αστυνομικής δύναμης με τους κατοίκους της είναι μια από τις πιο κρίσιμες δυσκολίες που αντιμετωπίζει κάθε σύγχρονο αστυνομικό τμήμα. Οι καλές δημόσιες σχέσεις συμβάλλουν στην εδραίωση της πίστης στον αστυνομικό θεσμό και στους ανθρώπους που εργάζονται εκεί, ενώ συμβάλλουν επίσης στην αποτελεσματικότητα των αστυνομικών δραστηριοτήτων και στην εξάλειψη της εγκληματοφοβίας. Η σχέση της Ελληνικής Αστυνομίας με τον γενικό πληθυσμό έχει υποστεί ποικίλους ιστορικούς και κοινωνικούς μετασχηματισμούς και ανακατατάξεις

στο έθνος μας (Στεργιούλης, 2001). Τα τελευταία χρόνια, η αστυνομία λειτούργησε ως άμμος έναντι των κοινωνικών εντάσεων που προέκυψαν ως αποτέλεσμα της οικονομικής ύφεσης, αλλά υπήρξε επίσης μια συστηματική διαδικασία έκπτωσης του ρόλου της αστυνομίας στον γενικό πληθυσμό. Πολλοί αστυνομικοί διαχωρίζουν τους προσωπικούς τους ρόλους όταν η αστυνομία είναι ενοχλητική στη διασύνδεσή της με την κοινωνία λόγω συγκεκριμένων μεμονωμένων περιπτώσεων (Παπακωνσταντής, 2003). Είναι ζωτικής σημασίας για την αστυνομία να επιδεικνύει κατάλληλη συμπεριφορά προς τους κατοίκους προκειμένου να μειώσει την επιφυλακτική στάση των πολιτών για την αστυνομία, η οποία, δυστυχώς, μερικές φορές οδηγεί σε ανταγωνισμό. Ως αποτέλεσμα αυτής της εντολής, η αστυνομία πρέπει να συμπεριφέρεται με σύνεση και αυτοέλεγχο σε όλες τις αλληλεπιδράσεις με τους πολίτες, καθώς και σταθερότητα, αποφασιστικότητα, αμεροληψία, αντικειμενικότητα και αξιοπρέπεια σε όλες τις συναλλαγές της μαζί τους, αποφεύγοντας οποιαδήποτε ήπια τακτική. Ο περιττός εκνευρισμός, ο εκνευρισμός ή η αδικαιολόγητη υλική ζημιά μπορούν να αποφευχθούν ενεργώντας με διακριτικότητα, σεμνότητα και βασιζόμενοι στην καλή πίστη των ανθρώπων. (Άρθρο 2 Π.Δ. 538/1989)

5.3 Σεβασμός - προστασία δικαιωμάτων των πολιτών

Κάθε κρατική υπηρεσία είναι υποχρεωμένη να προστατεύει τα δικαιώματα των πολιτών για ελεύθερη και αποτελεσματική άσκηση των δικαιωμάτων τους, σύμφωνα με το Σύνταγμα. Τυχόν περιορισμοί σε αυτά τα δικαιώματα που επιβάλλονται από τη νομοθεσία ή το Σύνταγμα πρέπει να τηρούν την έννοια της αναλογικότητας και να αναφέρονται σαφώς στο νόμο (άρθρο 25 παρ. 1 του Συντάγματος). Εδώ, η αστυνομία πρέπει τόσο να απέχει από τον περιορισμό των ανθρωπίνων δικαιωμάτων με αυθαίρετο ή αδικαιολόγητο τρόπο (υποχρέωση σεβασμού) όσο και να προσπαθεί να εγγυάται την τήρηση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων (υποχρέωση προστασίας). Το Άρθρο 2 παρ. 1 Π.Δ. 538/1989 αποτελεί εννοιολογικό στοιχείο της αστυνομικής συμπεριφοράς (6. Άρθρο 2 παρ. 1 που εκδόθηκε με το ΠΔ 120/2008) και επίσης είναι ιδιαίτερα κρίσιμο καθώς αποτελεί πάντα τη βασικότερη διασφάλιση της ελευθερίας του καθενός, το αδιαμφισβήτητο κριτήριο, σύμφωνα με την αστυνομική νομοθεσία, το Σύνταγμα και οι νόμοι προβλέπουν τον σεβασμό και την προστασία των δικαιωμάτων των πολιτών.

Η Ελληνική Αστυνομία δυσκολεύεται να προστατεύσει τα ανθρώπινα δικαιώματα, ιδιαίτερα κατά την αστυνομική δράση, γιατί ο αστυνομικός, μια κρατική υπηρεσία της οποίας η εξουσία περιορίζεται από την κατάλληλη νομοθεσία, αποτελεί και την εγγύηση της προστασίας τους. Ως συνέπεια των παραπάνω, τα κριτήρια για τον αστυνομικό σεβασμό και την αποτελεσματική προστασία των δικαιωμάτων των πολιτών είναι τα ακόλουθα (Παπαϊωάννου, 2004):

- Σε βάθος κατανόηση του νομικού πλαισίου που διέπει αυτά τα δικαιώματα. Είναι φυσικό να παρέχεται ειδική και διαρκής εκπαίδευση - αστυνομική εκπαίδευση - για τη διασφάλιση αυτής της τεχνογνωσίας.
- Γνώση, ευελιξία και μέριμνα για τη μοναδικότητα κάθε περίπτωσης, δεδομένου ότι η σχετική υπόθεση δεν ρυθμίζεται εξαντλητικά, αμετάκλητα και αμετάβλητα από αυτό το νομικό πλαίσιο
- Κατανόηση, υποστήριξη και πλήρη εκπαίδευση των ανθρώπων σχετικά με το υλικό, πώς χρησιμοποιείται και πώς προστατεύονται τα δικαιώματά τους. Τέλος, η αστυνομία πρέπει να λάβει επιπλέον προφυλάξεις για να διασφαλίσει ότι τα άτομα που έχουν ισχυρή αυταρχική σχέση μαζί της, όπως οι συλληφθέντες και οι έγκλειστοι, δεν παραβιάζονται τα δικαιώματά τους.

5.4 Συμπεριφορά κατά την άσκηση προληπτικής - κατασταλτικής δραστηριότητας

Παρόλο που η αστυνομία χρειάζεται πολλά περιθώρια και εξουσία για την εκτέλεση των καθηκόντων της (άρθρα 94 και 95 του Αστυνομικού Διατάγματος του 1991), οι ενέργειές της πρέπει πάντα να καθοδηγούνται από τις αρχές της νομιμότητας και της αναλογικότητας, με δέσμευση για την προάσπιση της αξιοπρέπειας του ατόμου (άρθρο 2 παρ. 1 του Συντάγματος) και των συνταγματικά κατοχυρωμένων ελευθεριών και δικαιωμάτων των πολιτών. Η φύση των ερευνών αποτελεί συχνή έκφραση της αστυνομικής προληπτικής δράσης (αστυνομικές έρευνες). Όταν υπάρχει σοβαρή υποψία εγκληματικής πράξης ή απόλυτη ανάγκη, οι έρευνες αυτές πραγματοποιούνται, συμπεριλαμβανομένων σωματικών ερευνών, ερευνών σε μέσα μεταφοράς και μεταφερόμενων αντικειμένων, καθώς και έρευνες σε ιδιωτικούς χώρους απρόσιτους για το κοινό που δεν εμπίπτουν στην έννοια κατοικίας. Στο μέτρο του δυνατού, το

αστυνομικό προσωπικό αποφεύγει να προσβάλλει το πρόσωπο που διενεργεί σωματική έρευνα, καθώς και τον ιδιοκτήτη του υπό διερεύνηση υποστατικού ή αντικειμένου, καθ' όλη τη διάρκεια αυτών των ερευνών (άρθρο 96 παρ. 3 και 4 Π.Δ. 141/1991). Μια άλλη πτυχή της προληπτικής και κατασταλτικής δραστηριότητας της αστυνομίας είναι η επαλήθευση των στοιχείων ταυτοποίησης και η κλήση υπόπτων στο αστυνομικό τμήμα. Άτομα που στερούνται αποδεικτικών στοιχείων ταυτότητας ή που είναι ύποπτα για διάπραξη εγκληματικής συμπεριφοράς λόγω της τοποθεσίας, του χρόνου, των περιστάσεων ή της συμπεριφοράς τους μεταφέρονται στο αστυνομικό τμήμα για επιθεώρηση, όπως απαιτείται από την αστυνομική νομοθεσία. (Π.Δ. 141/1991, άρθρο 74 παρ. 15 παρ.) Κατά συνέπεια, η προσκόμιση δελτίου ταυτότητας στον ελεγκτή θα πρέπει, θεωρητικά, να παραιτείται από το δικαίωμά του να τον προσαγάγει για έξτρα εξακρίβωση δεδομένων. Η προσαγωγή ατόμου με αποδεικτικά στοιχεία ταυτοποίησης επιτρέπεται, ωστόσο, εάν η συμπεριφορά του/της (και όχι απλώς ο τόπος, ο χρόνος ή οι περιστάσεις) εγείρει υποψίες για εγκληματική δραστηριότητα. Με αυτή την έννοια, υποστηρίζεται ότι η απλή παρουσία σε μια συγκεκριμένη τοποθεσία είναι δικαίωμα και δεν συνεπάγεται συνέργεια σε εγκληματικό έγκλημα (Συμεωνίδου - Καστανίδου, 2003)

6. Αστυνομική Διαφθορά

6.1 Γενικά

Η διαφθορά είναι μείζον ζήτημα στη σημερινή κοινωνία. Είναι στενά συνδεδεμένη με την ηθική και έχει αντίκτυπο όχι μόνο στην ομαλή λειτουργία του κράτους, αλλά και στις διαπροσωπικές σχέσεις μεταξύ των ανθρώπων. Ο αριθμός των ομάδων που σχηματίστηκαν για την καταπολέμηση της διαφθοράς καταδεικνύει τη σημασία των προβλημάτων που προκαλεί. Η Διεθνής Διαφάνεια, η παγκόσμια συμμαχία κατά της διαφθοράς, είναι ένας από αυτούς τους οργανισμούς. Στη χώρα μας, εκτός από τον προαναφερθέντα θεσμό, λειτουργεί από τις 25 Οκτωβρίου 2016 και η Ελληνική Οργάνωση Καταπολέμησης της Διαφθοράς, με πρωταρχικό στόχο την παροχή νομικής προστασίας σε άτομα που αποκαλύπτουν πτυχές διαφθοράς ως μάρτυρες. Οι ορισμοί των McMullan και Cohen-Feldberg, όπως αναφέρθηκε από τον

John Kleinig, είναι κρίσιμοι για την κατανόηση της έννοιας της διαφθοράς. «Η διαφθορά συμβαίνει όταν ένας δημόσιος υπάλληλος πληρώνεται, ή όταν πληρώνεται για να κάνει κάτι που είναι υποχρεωμένος να κάνει εν ώρα υπηρεσίας, ή κάτι που είναι υποχρεωμένος να μην κάνει, ή όταν χρησιμοποιεί τη διακριτική του ευχέρεια για λάθος λόγους», γράφει ο McMullan. Σύμφωνα με τους Cohen και Feldberg, «η διαφθορά συνεπάγεται την απόκτηση προϊόντων ή υπηρεσιών με αντάλλαγμα την εκτέλεση ή τη μη εκπλήρωση υποχρεώσεων που αποτελούν τυπικό μέρος της εργασίας κάποιου». Ο σκοπός για τον οποίο δίνεται η δωροδοκία είναι αυτό που τη διακρίνει ως δωροδοκία (Kleinig, 1996). Η αστυνομία ως θεσμός υπόκειται σε διαφθορά επειδή η λειτουργία και η θεσμική της εξουσία είναι τέτοια που τόσο η αστυνομία όσο και οι πολίτες τείνουν να επιχειρήσουν να διαφθείρουν την αστυνομία για να απολαύσουν τα πλεονεκτήματα. Ένας αστυνομικός συμπεριφέρεται διαφθορά, σύμφωνα με τον Goldstein, «όταν, κατά τη χρήση ή μη της εξουσίας του, ενεργεί με κύριο στόχο την προώθηση προσωπικών ή υπηρεσιακών συμφερόντων» (Kleinig, 1996). Η χρήση του όρου συμφέρον σε αυτόν τον ορισμό είναι αντίθετη προς το κοινό συμφέρον. Για να επιδιώξει προσωπικό πλεονέκτημα, ο αστυνομικός αυτοδιαφθείρεται παραμελώντας τις περιβαλλοντικές συνέπειες των δραστηριοτήτων του, γεγονός που μειώνει ηθικά το καθήκον του. Η ιδέα της διαφθοράς είναι εκ διαμέτρου αντίθετη με την έννοια της ειλικρίνειας, που αποτελεί συστατικό της ηθικής. Η διαφθορά, αν και καταδικάζεται, είναι επομένως ουσιαστικά σύμπτωμα χαμηλής ηθικής στην Αστυνομία. Σε γενικές γραμμές, ωστόσο, η διαφθορά στο Αστυνομικό Τμήμα διατηρεί τα ίδια χαρακτηριστικά με τη διαφθορά στον υπόλοιπο δημόσιο βίο. Σύμφωνα με τον Thomas Barker, όπως αναφέρει ο Kleinig, τα είδη της διαφθοράς στο αστυνομικό σώμα σε δεύτερο επίπεδο περιλαμβάνουν:

- Διαφθορά ως αποτέλεσμα αστυνομικής εξουσίας
- Δωροδοκία
- Κλοπή
- Διαφθορά στην τροχαία
- Άμεση εγκληματική δραστηριότητα
- Δωροδοκίες που καταβάλλονται κατά τη διάρκεια της εργασίας (Kleinig, 1996).

Σύμφωνα με τον Barker, η διαφθορά λόγω αστυνομικής θεσμικής εξουσίας καλύπτει τυχόν πλεονεκτήματα που λαμβάνει το αστυνομικό προσωπικό ως αποτέλεσμα του επαγγέλματός του. Δωροδοκία είναι η αποδοχή υπηρεσιών,

εμπορευμάτων ή χρημάτων από έναν αστυνομικό με σκοπό την εξυπηρέτηση των συμφερόντων τρίτων που συνδέονται με τις υποχρεώσεις του (παθητική δωροδοκία). Η κλοπή ευκαιριακά συμβαίνει όταν οι αστυνομικοί παίρνουν πράγματα όπως χρήματα, κοσμήματα ή άλλα αντικείμενα ενώ εκτελούν τις ευθύνες τους. Καθημερινά, η αστυνομία συλλαμβάνει εγκληματίες που κατέχουν τιμαλφή. Η αστυνομία οφείλει να καταγράφει και να παραδίδει αυτά τα αντικείμενα σύμφωνα με το καθήκον της. Ως αποτέλεσμα, οι ανέντιμοι αστυνομικοί διεφθαρούν και διενεργούν εγκλήματα που είναι πολύ δύσκολο να εντοπιστούν, αφού τα αντικείμενα της κλοπής δεν προέρχονται από τακτικά πρόσωπα με βάσιμους λόγους, αλλά από εγκληματίες. Ως αποτέλεσμα, εάν ένας συλληφθείς διαρρήκτης δηλώσει ότι πήρε 100.000 ευρώ και το ποσό που δόθηκε ως λήφθηκε είναι 90.000 ευρώ, η αστυνομία θα κρίνει πιθανότερο ότι ο διαρρήκτης λέει ψέματα παρά ότι κάποιος συνάδελφός του έκλεψε 10.000 ευρώ τη στιγμή της σύλληψης. Η διαφθορά στην τροχαία συνδέεται με την αποδοχή ή απαίτηση χρημάτων από τους οδηγούς, είτε για να αποφευχθεί η απόδειξη παραβίασης είτε για να αποδειχθεί μια μικρότερης αξίας παράβαση. Ως άμεσες εγκληματικές πράξεις ορίζονται η εμπλοκή ενός αστυνομικού σε απαγωγές, ληστείες, κλοπές και άλλα σημαντικά εγκλήματα με σκοπό την επίτευξη προσωπικών πλεονεκτημάτων. Η εμπλοκή σε άμεσες εγκληματικές πράξεις μπορεί να συμβεί είτε ατομικά είτε συλλογικά. Η δωροδοκία είναι το τελευταίο είδος αστυνομικής διαφθοράς, σύμφωνα με τον Barker. Αυτό το είδος δωροδοκίας συνδέεται με την παροχή διευκολύνσεων σε μια συγκεκριμένη ομάδα εργαζομένων μέσω χρημάτων. Για μια κατηγορία, διεφθαρμένοι αξιωματούχοι χορηγούν περιόδους άδειας, προαγωγές, τοποθέτηση σε «εξαιρετικές θέσεις» εντός του στρατού και άλλα οφέλη. Ο Seumas Miller εξετάζει τα κύρια στοιχεία στο βιβλίο του Corruption and Anti-Corruption-Philosophical and Ethical Issues. Σύμφωνα με τον Miller, η ανάγκη για το αστυνομικό προσωπικό να χρησιμοποιεί δυνητικά επιζήμια μέσα, όπως πίεση και δόλος, συμπεριφορές που κανονικά θα θεωρούνταν ανήθικες και η μεγάλη διακριτική του ευχέρεια είναι οι συνθήκες που συμβάλλουν στην αστυνομική διαφθορά. Η συνεχής αλληλεπίδραση μεταξύ της αστυνομίας και διεφθαρμένων ατόμων που ενδιαφέρονται να συμβιβάσουν και να διαφθείρουν την Αστυνομία, η ανάγκη των αστυνομικών να κάνουν ηθικές κρίσεις με βάση τη διακριτική τους ευχέρεια σε καταστάσεις ηθικής διακριτικής ευχέρειας, το γεγονός ότι οι αστυνομικοί λειτουργούν σε περιβάλλον όπου υπάρχει ευρεία χρήση παράνομων ναρκωτικών και μεγάλα χρηματικά ποσά από το εμπόριο

ναρκωτικών αλλά και από άλλες εγκληματικές δραστηριότητες (Miller, 2016). Εκτός από τα προαναφερθέντα ζητήματα, ένα επιπλέον μπορεί να είναι η διαφθορά στην ιεραρχική διαστρωμάτωση της Αστυνομίας, αλλά και στο πολιτικό σύστημα γενικότερα (Alexandra et al., 2006). Κατά συνέπεια, οι κατώτεροι υπάλληλοι χάνουν την πίστη τους στους ιεραρχικούς προϊσταμένους τους (είτε ανώτερους αξιωματούχους είτε πολιτικούς) και παρακινούνται να διαπράξουν πράξεις διαφθοράς. Όταν το συνολικό σύστημα είναι διεφθαρμένο, τα βασικά γρανάζια αυτού του συστήματος διεφθείρονται πιο εύκολα. Επιπλέον, ενώ καταγγέλλουν τη διαφθορά της αστυνομίας, οι πολίτες, σύμφωνα με τον Kleinig, επιχειρούν να διαφθείρουν την αστυνομία εάν έχουν έννομο συμφέρον στη συμπεριφορά. Έτσι, τα αιτήματα για χαμηλότερες ποινές κυκλοφορίας και δωροδοκίες για την αποφυγή ελέγχων και προστίμων κ.λπ., είναι χαρακτηριστικά των προσπαθειών των ανθρώπων να διαφθείρουν αστυνομικούς για προσωπικό όφελος. Τέλος, ένα άλλο ζήτημα είναι η αποτυχία του αστυνομικού προσωπικού να αποκαλύψει τη διεφθαρμένη δραστηριότητα των συναδέλφων τους στο όνομα της υποτιθέμενης συναδέλφωσης και της πίστης στην υπηρεσία (Blue Wall of Silence). Αυτή η πρακτική προκύπτει τόσο σε κατώτερα στελέχη, όπου η συντροφικότητα είναι μεγαλύτερη, όσο και σε ανώτατα στελέχη, με κύρια αιτία την αποφυγή της υπηρεσιακής δυσφήμισης. Ως αποτέλεσμα, οι πράξεις διαφθοράς μένουν ατιμώρητες λόγω μιας συναδελφικότητας που δεν βασίζεται σε καθαρές αρχές (Kleinig, 1996). Ο Hubert Williams, από την πλευρά του, χωρίζει τους ένοχους αστυνομικής διαφθοράς σε τέσσερις κατηγορίες:

- Πρόσληψη, εκπαίδευση και εξέλιξη.
- Μισθός και εξοπλισμός.
- Συστήματα ευθύνης βασισμένα στην αστυνομία και το νόμο.
- Πολιτιστικοί κανόνες που εμποδίζουν την ανάπτυξη επαγγελματικών αστυνομικών τακτικών (Williams, 2002).

Το πρόβλημα των προσλήψεων είναι ένας σημαντικός παράγοντας που συμβάλλει στη διαφθορά. Στη χώρα μας οι αστυνομικοί προσλαμβάνονται με πανελλήνιες εξετάσεις, θεσμός που είναι σεβαστός. Εκτός από αυτό, υπάρχουν και άλλες μεταβλητές που πρέπει να ληφθούν υπόψη. Ένα καθαρό ποινικό μητρώο, ένα αρνητικό τεστ ναρκωτικών και ένα θετικό αποτέλεσμα από μια ψυχοτεχνική μελέτη είναι μερικά μόνο από τα πράγματα που πρέπει να έχει ένας υποψήφιος αστυνομικός για να μπορέσει να προσληφθεί. Εάν αυτά τα κριτήρια εφαρμοστούν δίκαια, θα

αποτρέψουν ακατάλληλα άτομα από το να ενταχθούν στην αστυνομία και, ως εκ τούτου, να γίνουν διεφθαρμένοι αστυνομικοί. Σε ορισμένα έθνη, εκτός από αυτές τις θεμελιώδεις απαιτήσεις, έχουν εφαρμοστεί δοκιμασίες εισαγωγής, με αποτέλεσμα ακόμη καλύτερα αποτελέσματα. Τέλος, τα έθνη που δεν εφαρμόζουν τα προαναφερθέντα θεμελιώδη κριτήρια για τη στρατολόγηση αστυνομικών αντιμετωπίζουν σημαντικές δυσκολίες με την αστυνομική διαφθορά, καθώς ένας διεφθαρμένος πολίτης εκμεταλλεύεται τη θέση του/της για να εξυπηρετήσει τα προσωπικά του συμφέροντα.

Η εκπαίδευση εξακολουθεί να είναι μια σημαντική πτυχή. Η διοίκηση λειτουργεί ακατάλληλα εάν δεν φροντίσει μέσω της εκπαίδευσης να καλλιεργήσει σε νέους αστυνομικούς, αλλά και σε ανώτερα στελέχη, την ειλικρίνεια και το ήθος γενικότερα, με την προσδοκία ότι θα αποφύγουν πράξεις διαφθοράς. Ως αποτέλεσμα, εάν η αστυνομία επιθυμεί να καταπολεμήσει τη διαφθορά, πρέπει να εκπαιδεύσει τους υπαλλήλους της σχετικά με μια ηθική ζωή και την ηθική αντιμετώπιση συγκεκριμένων αστυνομικών επιχειρήσεων. Το πρόβλημα των προαγωγών συνδέεται, με τη σειρά του, με την αστυνομική διαφθορά. Υπάρχει σημαντική πιθανότητα εσωτερικής διαφθοράς στην αστυνομία, όταν δεν υπάρχει συνεπές σύστημα βαθμολόγησης και οι κρίσεις γίνονται από ανώτερα και ανώτατα στελέχη. Η ύπαρξη ενός δίκαιου συστήματος (μέσω ειδικών εξετάσεων) είναι ένα αξιοκρατικό μέτρο κατά της διαφθοράς, αλλά δεν μπορεί να εξαλείψει τη διαφθορά στα υψηλότερα επίπεδα της αστυνομικής υπηρεσίας, ειδικά σε χώρες όπου η αστυνομία συνδέεται άμεσα με την κυβέρνηση και οι προαγωγές λαμβάνονται με αποφάσεις ειδικών συμβουλίων παρά με εξετάσεις. Ένας από τους κύριους λόγους διαφθοράς της αστυνομίας είναι οι αμοιβές. Μια χαμηλή αμοιβή μπορεί να παρέχει την ευκαιρία σε έναν ανέντιμο αστυνομικό να κάνει ανήθικες ή εγκληματικές δραστηριότητες υπό την εμφάνιση κακών συνθηκών διαβίωσης. Μπορεί ακόμη και να οδηγήσει το ηθικό αστυνομικό προσωπικό στη διαφθορά, εάν οι αμοιβές τους δεν τους επιτρέπουν να συντηρήσουν τις οικογένειές τους. Για να περιοριστούν τα κίνητρα για διαφθορά, είναι σημαντικό οι αστυνομικοί να λαμβάνουν τα υψηλότερα επίπεδα αμοιβής. Τέλος, η ανάπτυξη των πολιτιστικών παραδόσεων σε ένα κράτος είναι στενά συνδεδεμένη με την αστυνομική διαφθορά. Όταν μια ολόκληρη κοινότητα αποδέχεται τη διαφθορά, είτε επειδή δεν μπορεί να της αντισταθεί είτε επειδή έχει μάθει να ζει μαζί της, η διαφθορά μεταξύ της αστυνομίας είναι αναμενόμενη. Αντίθετα, σε μια κοινωνία όπου όλη η κρατική δομή επιχειρεί να εμφυσήσει το ήθος στα άτομα και

να καταπολεμήσει τη διαφθορά, η αστυνομία είναι πιο υπεύθυνη, αλλά και υπόλογη, σε καταστάσεις διαφθοράς.

6.2 Δωροδοκίες - φιλοδωρήματα

Ανάλογη συμπεριφορά απαγορεύεται βάσει του Κώδικα Δεοντολογίας της Ελληνικής Αστυνομίας, άρθρο 6 παρ. Υπάρχει λοιπόν σχέση μεταξύ φιλοδωρήματος και ανεντιμότητας -σε πολλά επαγγέλματα, όπως οι σερβιτόροι, η αποδοχή φιλοδωρημάτων δεν είναι ανήθικη. Οι συμβουλές σπάνια περιλαμβάνουν δωροδοκία, μια σοβαρή ποινική παράβαση. Ένας αστυνομικός που παίρνει έναν δωρεάν καφέ δεν δωροδοκείται αφού η αξία ενός καφέ είναι πολύ χαμηλή για να πληροί τις προϋποθέσεις. Η αποδοχή ενός καφέ, ωστόσο, μπορεί να είναι η αρχή μιας τάσης διαφθοράς, λένε άλλοι. Οι ερευνητές της Αστυνομικής Ηθικής προσεγγίζουν τις υποδείξεις με δύο τρόπους. Υπάρχουν κάποιοι που συνηγορούν υπέρ και άλλοι που αντιτάσσονται. Ο Kleinig (1996) απαριθμεί τους πιο διαδεδομένους λόγους:

- Είναι πολύ λογικό για μερικούς ανθρώπους να θέλουν να ευχαριστήσουν τους αστυνομικούς για την υπηρεσία τους. Η Αστυνομία είναι ένας οργανισμός του οποίου η κύρια λειτουργία είναι η διατήρηση των ηθικών δικαιωμάτων των ανθρώπων. Έτσι, όταν κάνει καλά τη δουλειά του, οι κάτοικοι πρέπει να το εκτιμούν και να το επαινούν.
- Ο θεμελιώδης λόγος ενάντια στη λήψη φιλοδωρημάτων είναι επειδή η αποδοχή ενός δώρου συνεπάγεται ανταμοιβή από τον αστυνομικό. Αλλά ένα φιλοδώρημα είναι πολύ λίγο για να διαφθείρει έναν αστυνομικό. Δεν είναι διαφθορά όταν μια αλυσίδα παρέχει έκπτωση στην αστυνομία (π.χ. μια αλυσίδα που παρέχει καφέ μισής τιμής στους αστυνομικούς). Γιατί μια επιχειρηματική αλυσίδα υπερβαίνει το προσωπικό συμφέρον.
- Η άρνηση έστω και ενός βασικού φιλοδωρήματος, όπως ένας δωρεάν καφές, κινδυνεύει να αποξενώσει την Αστυνομία από την κοινωνία. Οι σχέσεις με τους τοπικούς κοινωνικούς θεσμούς είναι επωφελείς για την αστυνομία γιατί της επιτρέπουν να διευρύνουν την κοινωνική τους λειτουργία.

Με την σαφή απαγόρευση κάθε μορφής φιλοδωρήματος, η κυβέρνηση παρουσιάζει τους αστυνομικούς ως αφελείς, ανίκανους να διακρίνουν μεταξύ φιλοδωρήματος και δωροδοκίας. Η αστυνόμευση απαιτεί καλό ηθικό και αίσθημα καθήκοντος. Έτσι, μπορούν να πουν εάν ένα φιλοδώρημα περιέχει δωροδοκίες ή όχι. Οι παρακάτω είναι δημοφιλείς λόγοι κατά της λήψης φιλοδωρημάτων (Kleinig, 1996):

- Ακόμη και ένα μικροσκοπικό φιλοδώρημα κάνει τον αστυνομικό να αισθάνεται υποχρεωμένος απέναντι στον δωρητή. Αυτό το συναίσθημα μπορεί να κάνει έναν αστυνομικό να αποφύγει τον έλεγχο για συγκεκριμένα επαγγέλματα.
- Τα φιλοδώρηματα είναι δώρα χαμηλής αξίας που δεν συνιστούν δωροδοκία, αλλά η λήψη δώρων μπορεί να έχει αρνητικές συνέπειες. Η αποδοχή δώρων από την αστυνομία μπορεί να ενσταλάξει ένα αίσθημα ανοιχτότητας στη δωροδοκία.
- Ενώ οι περισσότεροι αστυνομικοί αναγνωρίζουν τη διάκριση μεταξύ φιλοδώρησης και δωροδοκίας, άλλοι μπορεί να μην το κάνουν. Έτσι κάποιοι αστυνομικοί βλέπουν οποιοδήποτε πλεονέκτημα ως δωροδοκία και νιώθουν ηθικά υποχρεωμένοι να το δεχτούν. Επομένως, είναι καλύτερο να μην δέχεται κανείς φιλοδώρηματα, ώστε να μην εξαναγκάζονται ορισμένοι αστυνομικοί. Τέλος, είναι εσφαλμένη και ανεφάρμοστη η αποδοχή ή η άρνηση των δώρων στο σύνολό τους. Η αστυνομία που δέχεται συμβουλές δεν πρέπει να συγχέεται με παρόμοιες συμβουλές που υποβάλλονται σε άλλες κρατικές υπηρεσίες, όπως οι φορολογικές αρχές. Ο λόγος για αυτό είναι επειδή, σε αντίθεση με τους φορολογικούς υπαλλήλους, οι οποίοι δεν παρέχουν μοναδικά κοινωνικά αγαθά στους ανθρώπους, οι αστυνομικοί λαμβάνουν αγαθά ασφάλειας και κοινωνικής ειρήνης, όπως ακριβώς κάνουν οι γιατροί. Είναι πιο απλό να εκλογικευθεί η λήψη φιλοδώρηματος χαμηλότερης αξίας. Η ικανότητα μετατροπής ενός απλού φιλοδώρηματος σε διεφθαρμένη πράξη βασίζεται πλέον στα κίνητρα του ατόμου που το δίνει καθώς και στο ηθικό καθήκον κάθε αστυνομικού. Εάν τα κίνητρα δεν είναι γνήσια ευγνωμοσύνη, η διαφθορά είναι μια πιθανότητα. Η διδασκαλία στους αστυνομικούς ποια είναι τα όρια λήψης φιλοδώρηματος μπορεί να έχει τα επιθυμητά αποτελέσματα. Για το σκοπό αυτό, τα ειδικά προγράμματα υπηρεσιών κατά της διαφθοράς πρέπει να καλλιεργήσουν ένα ηθικό αίσθημα στην αστυνομία.

6.3 Εξαπάτηση και ψευδολογία

Η εξαπάτηση και η ψευδολογία είναι και οι δύο εκδηλώσεις ανειλικρίνειας και η διάκριση μεταξύ τους μπορεί να είναι πρόκληση. Η κύρια διάκριση είναι ότι στην ψευδολογία προέχει το γλωσσικό στοιχείο, αλλά όχι στον δόλο. Γενικά, η αστυνομία χρησιμοποιεί εξαπάτηση ή ψέματα για να επιτύχει επίσημους στόχους, όπως η διερεύνηση εγκλημάτων. Κατά τη διάρκεια της εργασίας τους, οι αστυνομικοί δεν χρησιμοποιούν ανεντιμότητα ή δόλο για να αποκτήσουν προσωπικό όφελος. Θα ισχυριζόμασταν ωστόσο, ότι οι ενέργειές τους οδηγούνται από καλές προθέσεις.

Ανεξάρτητα από το πόσο καλοπροαίρετα είναι τα κίνητρα για ψευδολογία ή δόλο, αυτή η δραστηριότητα συνεχίζει να εγείρει σημαντικές ηθικές δυσκολίες. Ως αποτέλεσμα, η ψευδολογία -και κατ' επέκταση η ανεντιμότητα- παράγει ποικίλα ζητήματα, άμεσα και έμμεσα. Τα άμεσα ζητήματα που θέτει η ψευδολογία έχουν να κάνουν με την ουσία της εξαπάτησης.

Η εξαπάτηση χρησιμοποιείται στις αστυνομικές έρευνες με διάφορους τρόπους, συμπεριλαμβανομένων των παγίδων «κοριού», των μυστικών αστυνομικών και των υπηρεσιακών αυτοκινήτων χωρίς αστυνομική σήμανση. Μερικές από αυτές τις στρατηγικές βασίζονται στην ψευδολογία, ενώ άλλες είναι απλώς απάτη. Οι αστυνομικοί της μυστικής αστυνομίας είναι αστυνομικοί που δεν φορούν στολές και δεν δεσμεύονται από τους ίδιους κανονισμούς με τους κανονικούς αστυνομικούς, μπορεί να μην έχουν καν αστυνομική ταυτότητα αφού τους χορηγείται κανονική ταυτότητα πολίτη σε ορισμένες περιπτώσεις. Ο σκοπός αυτών των αστυνομικών είναι να αντιμετωπίσουν είδη εγκληματικότητας που θα ήταν δύσκολο να αντιμετωπίσουν οι κανονικοί ένστολοι αστυνομικοί. Η παρουσία τους είναι απαραίτητη, αλλά δημιουργεί και σημαντικές ηθικές ανησυχίες. Η παρακολούθηση, η πρόληψη ενός εγκλήματος και η βοήθεια στη διάπραξη ενός εγκλήματος - η παγίδευση - είναι τα είδη μυστικής αστυνομίας, σύμφωνα με την Elizabeth E. Joh (Joh, 2009) Η διευκόλυνση της διάπραξης ενός εγκλήματος είναι η πιο απαιτητική από τις τρεις κατηγορίες. Η επιτήρηση είναι η πιο δημοφιλής μορφή. Η μυστική αστυνομία χρησιμοποιεί εξαπάτηση (κυρίως συγκάλυψη) για να αποκτήσει πληροφορίες σχετικά με εγκλήματα. Οι μυστικοί αστυνομικοί μπορεί να εργάζονται σε κολέγια, φυλακές και μπαρ. Η παρακολούθηση κάτω από ιδανικές ρυθμίσεις δεν χρειάζεται ψέματα. Για να προστατεύσει τη μυστική του ταυτότητα, ο αστυνομικός μπορεί να πει ψέματα αν χρειαστεί. Ένα δεύτερο είδος εξαπάτησης περιλαμβάνει την πρόληψη ενός εγκλήματος. Αυτό το είδος εξαπάτησης χρειάζεται ο μυστικός ερευνητής να είναι πιο ενεργός, επομένως αποτελεί πρωτίστως ψευδολογία και δευτερευόντως εξαπάτηση μέσω συγκάλυψης. Το πρωταρχικό καθήκον ενός αστυνομικού είναι η πρόληψη ή η έμμεση ελαχιστοποίηση του εγκλήματος. Η αστυνομική απάτη δεν δημιουργεί σημαντικές ηθικές δυσκολίες. Αν και η εξαπάτηση είναι λανθασμένη, μερικές φορές απαιτείται για την εξιχνίαση εγκλημάτων που δεν μπορούν να λυθούν από «ενστολή» αστυνομία. Η παγίδευση είναι το τρίτο και πιο σοβαρό είδος μυστικής αστυνομικής εξαπάτησης και ψεύδους. Στην παγίδευση, μυστικοί αστυνομικοί στήνουν τους

χώρους για εγκληματίες για να διαπράξουν εγκλήματα. Η παγίδευση, αν και χρήσιμη για τον εντοπισμό μεγάλων εγκλημάτων, έχει ηθικές δυσκολίες. Η παγίδευση μπορεί να έχει ως αποτέλεσμα τη σύλληψη εγκληματιών, αλλά μπορεί επίσης να έχει ως αποτέλεσμα τη διεξαγωγή εγκλημάτων από αθώα άτομα που δεν θα το έκαναν διαφορετικά. Επίσης, οι αστυνομικοί που διαπράττουν εγκλήματα για νόμιμους λόγους, όπως η διερεύνηση βαρύτερων εγκλημάτων, εγείρουν ανησυχίες, αφού ο σκοπός δεν δικαιολογεί τα μέσα. Σε κάθε περίπτωση, παρόλο που η παγίδευση είναι μια αποτελεσματική στρατηγική, η αστυνομική παρακίνηση για τη διάπραξη ενός εγκλήματος είναι ανήθικη. Επομένως, οι πρακτικές παγίδευσης είναι σαφώς ανήθικες. Κατά την παγίδευση, θα πρέπει να στοχοποιούνται μόνο άτομα που είναι ύποπτα για εγκληματική δραστηριότητα. Ένα άτομο που δεν είναι ύποπτο για εγκληματική συμπεριφορά μπορεί να γίνει στόχος της αστυνομίας, παρασύροντάς το να διαπράξει ένα έγκλημα που δεν θα διέπραττε διαφορετικά. Κάθε στρατηγική έχει το δικό της σύνολο αποτελεσμάτων. Όμως, λέει ο Skolnick, μπορεί να γίνει μια αξιολόγηση. Για παράδειγμα, η χρήση «κοριών» είναι πιο αντικειμενική και επομένως πιο ηθική από τη χρήση πληροφοριοδοτών. Η αμεσότητα του «κοριού» έναντι της υποκειμενικότητας του λόγου ενός πληροφοριοδότη το προκαλεί αυτό. Οι πληροφοριοδότες είναι επικίνδυνοι, καθώς χρησιμοποιούνται συχνά για τη σύλληψη άλλων παραβατών. Αυτό εγείρει ηθικά ζητήματα, καθώς η χρήση εγκληματιών ως πληροφοριοδότες είναι μια άτυπη σύμβαση με τον υπόκοσμο που μπορεί να είναι επωφελής, αλλά δεν είναι ούτε ηθική ούτε νόμιμη. Αυτό το ζήτημα μπορεί να επιλυθεί εάν μια επίσημη δικαστική απόφαση επιτρέπει τη χρήση συγκεκριμένων πληροφοριοδοτών. Ωστόσο, η τοποθέτηση «κοριών» εγείρει επίσης ένα ηθικό ζήτημα παραβίασης της ιδιωτικής ζωής, ιδιαίτερα για εκείνους που στη συνέχεια αποδεικνύονται αθώοι. Η δαπάνη του αστυνομικού προσωπικού που συμμετέχει σε παραπλανητικές μεθόδους κατά τη διάρκεια των ερευνών είναι επίσης μια εκτίμηση. Για την Elizabeth Joh, το πρώτο ζήτημα είναι το άγχος στον αστυνομικό που εργάζεται διακριτικά (Joh, 2009). Ιδιαίτερα σε περιπτώσεις υψηλού προφίλ, η μυστική αστυνομία αντιμετωπίζει πολλαπλά ζητήματα ταυτότητας. Είναι αναγκασμένοι να προσποιούνται συνεχώς σε ένα περιβάλλον που προκαλεί τεράστια ψυχολογική πίεση, ιδιαίτερα όταν μπορεί να αναπτυχθούν πιο μοναδικές αλληλεπιδράσεις, όπως φιλίες ή ερωτικές σχέσεις. Το δεύτερο ζήτημα είναι ότι οι μυστικοί αστυνομικοί μπορεί να παρασυρθούν από σύγχυση ταυτότητας και να ταυτιστούν με το πρόσωπο που

υποθέτουν. Κατά συνέπεια, οι μυστικοί αστυνομικοί ενεργούν σαν κανονικοί εγκληματίες και διαπράττουν εγκλήματα που δεν δικαιολογούνται από το επάγγελμά τους. Ο Skolnick αναφέρει επίσης το κοινωνικό κόστος ως παράγοντα απάτης στην έρευνα. Ο Skolnick υποστηρίζει ότι η εξαπάτηση της αστυνομίας, όπως οι μυστικοί αξιωματικοί ή η χρήση κοριών, γεννά καχυποψία στην κοινωνία. Η κοινωνία θεωρεί ότι το ίδρυμα είναι επιφορτισμένο με τη διατήρηση των ηθικών δικαιωμάτων των ατόμων που χρησιμοποιεί πρακτικές που συχνά δεν είναι ηθικά δικαιολογημένες. Το κοινωνικό ζήτημα επιδεινώνεται όταν εξαπατούνται αθώοι άνθρωποι.

Οι προανακριτικές διαδικασίες εντάσσονται στα καθήκοντα της Αστυνομίας. Το καταστατικό απαιτεί από τους αστυνομικούς να λαμβάνουν συνέντευξη από τους κατηγορούμενους και να δημιουργούν φακέλους υποθέσεων για δικαστικό έλεγχο. Οι ανακρίσεις βοηθούν τους αστυνομικούς να εξηγούν καταστάσεις και να προσδιορίζουν την ενοχή ενός κατηγορούμενου. Για να αποφύγουν μια πιθανή ποινή, οι κατηγορούμενοι συχνά αρνούνται να είναι ειλικρινείς ή να πουν ψέματα. Έτσι, η αστυνομία χρησιμοποιεί ανακριτικές μεθόδους εξαπάτησης για να μάθει τα γεγονότα, προκαλώντας ηθικά ζητήματα που σχετίζονται με τις ανακρίσεις. Οι Skolnick και Leo εκθέτουν την απάτη στις ανακρίσεις. Το αστυνομικό προσωπικό έχει λάβει οδηγίες και επιτρέπεται να εξαπατήσει κατά τη διάρκεια της ανάκρισης, σύμφωνα με αυτούς τους συγγραφείς. Έτσι, η αστυνομία χρησιμοποιεί δόλο, ψέματα και τεχνάσματα για να πάρει πληροφορίες από υπόπτους. Οι Skolnick και Leo (1992) αναφέρουν τις ακόλουθες ανησυχίες σχετικά με την ψευδολογία και την απάτη στις έρευνες:

- Ανάκριση. Η αστυνομία συχνά δεν ειδοποιεί τους ερωτηθέντες ότι ανακρίνονται, δημιουργώντας την ιδέα ότι τους ανακρίνουν μόνο και ότι μπορούν να φύγουν ανά πάσα στιγμή. Αυτό γίνεται για να γίνει η ανάκριση λιγότερο επαχθής, ώστε ο ανακρινόμενος να μπορεί να καταθέσει ελεύθερα. Αυτή η στρατηγική χρησιμοποιεί τόσο ψευδολογία όσο και δόλο. Ο αστυνομικός επιχειρεί να επιβάλει στον ανακριτή ψευδείς αντιλήψεις που δεν πιστεύει για να τον κάνει να τις πιστέψει.
- Ανάγνωση των δικαιωμάτων του ανακρινόμενου. Συχνά, οι αστυνομικοί είτε αγνοούν είτε διαβάζουν τα δικαιώματα του ανακρινόμενου γρήγορα ή αθόρυβα. Άρα διαπράττουν δόλο που περιλαμβάνει τόσο την απόκρυψη γνώσης όσο και την παράλειψη να ενεργήσουν.

- Αντιστροφή της βαρύτητας της παράβασης .Σε αυτό το σενάριο, οι αστυνομικοί μπορεί να λένε ψέματα για το έγκλημα. Έτσι, σε μια απόπειρα δολοφονίας, ο θάνατος του θύματος μπορεί να συγκαλυφθεί καθ' όλη τη διάρκεια της ανάκρισης του κατηγορουμένου. Σε αυτή την κατάσταση, το θύμα έχει αρχίσει να καταθέτει και θα αποκαλύψει την αλήθεια στους αστυνομικούς, επομένως, ο κατηγορούμενος θα πρέπει να ομολογήσει. Αυτό λοιπόν είναι επίσημη ψευδολογία.
- Ανάλυση συγκεκριμένων ευθυνών. Κατά τη διάρκεια μιας έρευνας, το αστυνομικό προσωπικό μπορεί να αναλάβει διαφορετικές ευθύνες ανάλογα με την κατάσταση. Έτσι, μπορεί να προσποιηθούν ότι υπάρχει ένας φίλος που γνωρίζει τις ανησυχίες του ανακριθέντος και να του πουν ψέματα για να εξομολογηθεί.
- Εσφαλμένη κατεύθυνση των λόγων του υπόπτου για τη διάπραξη ενός εγκλήματος. Σε αυτή τη μορφή εξαπάτησης, ο ανακριτής ισχυρίζεται ότι κατανοεί τον ύποπτο υπερασπιζόμενος ηθικά τη συμπεριφορά του.
- Ψεύτικες υποσχέσεις. Η λήψη υποσχέσεων είναι μια τακτική που χρησιμοποιείται στην έρευνα. Είναι πιθανό ένας αστυνομικός να προσφέρει ψεύτικες υποσχέσεις σε έναν ερωτώμενο, όπως να πει ότι αν παραδεχτεί την αλήθεια, θα ήταν υπέρ του στο δικαστήριο.
- Παραμόρφωση ταυτότητας. Σε αυτή την περίπτωση, ο αστυνομικός μπορεί να μεταμφιεστεί σε κάποιον άλλο για να μεταφέρει την εντύπωση ότι ο ερωτώμενος μπορεί να μιλήσει ελεύθερα χωρίς να φοβάται τις επιπτώσεις, για να κερδίσει την εμπιστοσύνη του υπόπτου και να τον κάνει να ομολογήσει. Αυτή η πρακτική είναι ιδιαίτερα επικίνδυνη και θα πρέπει να αποφεύγεται καθώς μπορεί να εμπλέξει άλλες επαγγελματικές οργανώσεις στην εξαπάτηση.
- Ψεύτικες αποδείξεις. Σε αυτήν την περίπτωση, ο ανακριτής μπορεί να παράσχει πλαστά στοιχεία στον ανακριτή για να τον κάνει να ομολογήσει. Τα εγκληματολογικά εργαστήρια έχουν εντοπίσει τα δακτυλικά του αποτυπώματα ή το γενετικό του υλικό στο θύμα και ο αστυνομικός μπορεί ακόμη και να παράγει ένα επίσημο δόλιο χαρτί για να το επαληθεύσει. Αυτό αυξάνει την πίεση στους ερωτηθέντες, οδηγώντας σε περισσότερες ομολογίες από τους πραγματικά ένοχους. Αυτή η στρατηγική περιλαμβάνει ψευδολογία.

Πέρα από το ενδεχόμενο ότι οι ερωτηθέντες θα προσέφεραν ψευδή στοιχεία, εγείροντας σημαντικές ηθικές δυσκολίες, υπάρχει επίσης το ζήτημα της κοινωνικής επίδρασης αυτών των διαδικασιών. Όπως και άλλοι τύποι απάτης ανάκρισης, η χρήση

δόλιων διαδικασιών ανάκρισης από την Αστυνομία διαταράσσει το κοινωνικό προφίλ της. Η αστυνομία πρέπει να οικοδομήσει εμπιστοσύνη με το κοινό. Αυτοί οι δεσμοί βλάπτονται όταν η αστυνομία χρησιμοποιεί δόλο, ιδιαίτερα σε αθώα άτομα. Από ηθική άποψη, η αστυνομία θεωρεί τους πολίτες ως μέσο για έναν στόχο, όπως θα υποστήριζε ο Immanuel Kant. Ακόμα κι αν το τέλος είναι επιθυμητό, το να χρησιμοποιείς δόλο για να το πετύχεις είναι ανήθικο. Η εξαπάτηση στις ανακρίσεις προσβάλλει αμέσως την προσωπικότητα του ανακριθέντος και υποβαθμίζει ηθικά τη λειτουργία της Αστυνομίας ως θεματοφύλακα των ηθικών δικαιωμάτων των ανθρώπων. Έτσι, οι αστυνομικοί δεν εκτελούν σωστά τη δουλειά τους εξαπατώντας.

Η ψευδής μαρτυρία στο δικαστήριο είναι ξεκάθαρα εξαπάτηση. Σε αυτήν την περίπτωση, ένας αστυνομικός παρέχει ψευδείς μαρτυρίες στο δικαστήριο. Οι ισχυρισμοί μπορεί να είναι εντελώς ψευδείς ή εν μέρει ψευδείς, με το τελευταίο να περιλαμβάνει αλλαγή κρίσιμων γεγονότων ή προσθήκη παραπλανητικών πληροφοριών. Η εξαπάτηση κατά τη διάρκεια της κατάθεσης είναι αρκετά διαφορετική από την εξαπάτηση κατά τη διάρκεια ερευνών και ανακρίσεων. Στις δύο τελευταίες περιπτώσεις, η αστυνομία εκτελεί την προανακριτική της λειτουργία, η οποία είναι η διερεύνηση εγκλημάτων και η συλλογή στοιχείων για να βοηθήσει τα δικαστήρια να εκδώσουν δίκαιες αποφάσεις. Έτσι, συχνά χρησιμοποιούν δόλο για να αποκτήσουν όσο το δυνατόν περισσότερα στοιχεία. Αλλά το να ψεύδεται ενώπιον δικαστών είναι απαράδεκτο, τόσο νομικά όσο και ηθικά. Η δουλειά της αστυνομίας είναι να συλλαμβάνει τους παραβάτες και να τους παραπέμπει στη δικαιοσύνη. Όπως σημειώθηκε από τον Kleinig (1996), «οι αστυνομικοί καταφεύγουν σε παραπλανητική ψευδομαρτυρία, δεν θα δίσταζαν να πουν ψέματα ενώπιον των δικαστηρίων για να αθωωθούν». Έτσι, οι αστυνομικοί λένε ψέματα επειδή φοβούνται ότι ορισμένοι κατηγορούμενοι θα επιχειρήσουν να ξεγελάσουν τους δικαστές και θα πρέπει να αντιμετωπίζονται με παρόμοιο τρόπο. Λένε λοιπόν ψέματα για να αποτρέψουν τις αθώοσεις. Είναι ξεκάθαρο ότι το αστυνομικό προσωπικό που προσφέρει ψευδείς αποδείξεις στοχεύει τους κατηγορούμενους και όχι τους αθώους. Η ψευδομαρτυρία είναι έγκλημα. Κανείς, ούτε καν ένας αστυνομικός, δεν επιτρέπεται να λέει ψέματα μπροστά σε δικαστές. Στην περίπτωση της αστυνομίας το θέμα ξεπερνά το νόμιμο στο ηθικό. Το δικαστήριο είναι ένας αξιόπιστος θεσμός που υπάρχει σε ένα προτιμώμενο έθνος για να κρίνει το καθένα δίκαια. Τα δικαστήρια υπάρχουν για να αξιολογούν τα άτομα χρησιμοποιώντας αποδεικτικά στοιχεία. Πολλοί καταδικασμένοι κακοποιοί

αθρώνονται λόγω έλλειψης αποδεικτικών στοιχείων ή επειδή οι δικαστές πιστεύουν τη δόλια μαρτυρία τους. Αλλά αυτό δεν δικαιολογεί ηθικά την παραπλανητική μαρτυρία της αστυνομίας. Όπως αναφέρθηκε προηγουμένως, η αστυνομική ανεντιμότητα έχει τρεις μορφές: έρευνες, ανακρίσεις και κατάθεση. Η χρήση του ψέματος στις ανακρίσεις και τις καταθέσεις είναι πολλές φορές αποδεκτή στις αστυνομικές έρευνες. Ωστόσο υπάρχουν ζητήματα ηθικής για το πότε και πώς αυτό συμβαίνει.

7. Αστυνομική Άσκηση Βίας

Σύμφωνα με τον Κώδικα Δεοντολογίας της Αστυνομίας, οι αστυνομικοί χρησιμοποιούν μη βίαιες μεθόδους για την επιβολή του νόμου. Η βία επιτρέπεται μόνο όταν είναι απολύτως απαραίτητη και χρειάζεται για την επιβολή του νόμου. Η αστυνομία ακολουθεί συνεχώς τις αρχές της ανάγκης, της καταλληλότητας και της αναλογικότητας. Χρησιμοποιεί ήπιες μεθόδους για να ελαχιστοποιήσει την πρόσθετη ταλαιπωρία, τη σκληρότητα ή τις υλικές ζημιές. Δεν κάνει κατάχρηση χημικών ή άλλων πόρων, ιδιαίτερα εκείνων που θέτουν σε κίνδυνο τη δημόσια υγεία. Χρησιμοποιεί όπλα μόνο όταν απαιτείται από το νόμο και αναφέρει οποιοδήποτε περιστατικό. Οι ενέργειες του αστυνομικού δεν πρέπει να υπαγορεύονται από την κατάσταση, πρέπει να είναι αποκλειστικά νόμιμες και ηθικές. Είναι όμως αυτό ρεαλιστικό; Οι Klahm και Tillyer λένε ότι είναι δύσκολο για τους αστυνομικούς να παραμένουν αμερόληπτοι. Πολλοί λόγοι επηρεάζουν την επιθετικότητα της αστυνομίας, παρά τις καλύτερες προσπάθειές τους να ακολουθήσουν το νόμο. Αυτά περιλαμβάνουν τις ιδιότητες του υπόπτου, τα χαρακτηριστικά του αξιωματικού και τις μοναδικές συνθήκες της περίπτωσης (Klahm, Tillyer, 2010). Γενικά, οι αστυνομικοί χρησιμοποιούν περισσότερη επιθετικότητα εναντίον ανδρών υπόπτων παρά γυναικών υπόπτων. Η ηλικία του υπόπτου είναι επίσης ένα ζήτημα. Οι αστυνομικοί διστάζουν να ασκήσουν βία εναντίον ηλικιωμένων ατόμων, δείχνοντας το σεβασμό τους για τους ηλικιωμένους. Η συμπεριφορά των υπόπτων επηρεάζει επίσης το εάν η αστυνομία χρησιμοποιεί ή όχι βία. Έτσι, εάν ένα άτομο διαπράξει πλημμέλημα και είναι ευγενικό με την αστυνομία, είναι πιθανό να συλληφθεί χωρίς βία. Τέλος, τα άτομα υπό την επήρεια ναρκωτικών ή αλκοόλ είναι πιο επιρρεπή σε επιθέσεις, γιατί κάποιος υπό την επήρεια αλκοόλ ή ναρκωτικών δεν μπορεί να ελέγξει τον εαυτό του ή να σκεφτεί λογικά. Κατά συνέπεια, τα άτομα σε αυτή την κατάσταση συχνά δημιουργούν τις

συνθήκες που οδηγούν σε αστυνομική επιθετικότητα (Klam, Tillyer, 2010). Υπάρχουν αστυνομικά χαρακτηριστικά που συνδέονται με τη χρήση βίας. Αρχικά, το φύλο των αστυνομικών δεν παίζει σημαντικό ρόλο στη βία. «Το φύλο έχει ελάχιστη επιρροή στην απόφαση για σύλληψη», λένε οι Kenneth Novak, Robert Brown και James Frank. Οι πιο αξιοσημείωτες διαφορές ήταν η παρουσία πρόσθετων αστυνομικών τη στιγμή της σύλληψης και η ιεραρχική τους θέση. Όταν επιβλέπονταν από έναν ιεράρχη, οι γυναίκες αστυνομικοί ήταν πιο πιθανό να συλλάβουν (Novak et al., 2011). Η ηλικία ενός αστυνομικού συνδέεται επίσης με τη βία. Οι μεγαλύτεροι αστυνομικοί αποφεύγουν ή χρησιμοποιούν πιο λογικά τη βία. Αυτό σχετίζεται με μια άλλη πτυχή, την εμπειρία. Οι έμπειροι αστυνομικοί αποφεύγουν τη βία και χρησιμοποιούν εναλλακτικές τεχνικές για την επίλυση συγκρούσεων. Τέλος, η εκπαίδευση συνδέεται με τη βία. Όσο περισσότερο εκπαιδευμένο είναι το προσωπικό της αστυνομίας, τόσο πιο πιθανό είναι να αντιμετωπίσει μια κρίση προφορικά παρά σωματικά. Η κριτική σκέψη και οι δεξιότητες επίλυσης προβλημάτων ενός αστυνομικού βελτιώνονται με την εκπαίδευση (Klam, Tillyer, 2010). Η τρίτη κατηγορία των Klahm, Tillyer περιλαμβάνει την παρουσία ενός όπλου, την αντίσταση του υπόπτου, τη διαδικασία σύλληψης και την εμφάνιση σύγκρουσης. Η παρουσία όπλου σε μια σύγκρουση ευνοεί την αστυνομική βία. Η απλή παρουσία ενός όπλου αυξάνει την πιθανότητα ζημιάς ή θανάτου. Η ύποπτη αντίσταση είναι ένα κρίσιμο συστατικό στη χρήση βίας, καθώς εμποδίζει την αστυνομία να αντιμετωπίσει την κατάσταση με μη βίαιο τρόπο. Η σύλληψη είναι μια διαδικασία που ενισχύει την πιθανότητα βίας. Εάν το άτομο αρνηθεί να συλληφθεί, μπορεί να χρησιμοποιηθεί βία. Τέλος, η αντιπαράθεση μεταξύ ανθρώπων συχνά περιλαμβάνει στοιχεία βίας, αφού ο αστυνομικός προστατεύει την κοινωνία (Klam, Tillyer, 2010). Γενικά, το πλαίσιο στο οποίο αλληλεπιδρούν ένας ύποπτος και ένας αστυνομικός επηρεάζει το αν θα ασκηθεί ή όχι βία. Σε μια περιοχή όπου παίζουν παιδιά, η αστυνομία θα χρησιμοποιούσε λιγότερη βία από ό,τι αν καλούνταν να επέμβει σε ένα γκέτο εγκληματιών. Επίσης, η παρουσία ατόμων ή άλλων αστυνομικών μπορεί να αναγκάσει έναν αστυνομικό να αντιδράσει διαφορετικά. Ένας αστυνομικός θα ήταν λιγότερο πρόθυμος να χρησιμοποιήσει βία εναντίον ενός εγκληματία αν ήξερε ότι καταγραφόταν από περαστικούς (Alpert & Smith, 1994). Τέλος, σύμφωνα με τους Klahm-Tillyer, τα προαναφερθέντα δεν είναι μοναδικά κριτήρια που σχετίζονται με τη χρήση βίας από την αστυνομία. Ο Pollock αναφέρει ότι οι ύποπτοι με ψυχιατρικά προβλήματα είναι πιο επιρρεπείς να ανταποκρίνονται

απροσδόκητα και με θυμό στις αστυνομικές δραστηριότητες. Η διασφάλιση της ασφάλειας των ασθενών και του προσωπικού αποτελεί προτεραιότητα για την ψυχιατρική κοινότητα. Συνοπτικά, η αστυνομική βία έχει πολλές αιτίες και η επιθετικότητα βαθμολογείται και εφαρμόζεται ανάλογα σε κάθε κατάσταση. Η αντίσταση στη σύλληψη δεν δικαιολογεί τη χρήση βίας εναντίον άοπλου που απειλεί με βία. Χρησιμοποιώντας βία -ήπια ή θανατηφόρα- σε ανυπεράσπιστους ανθρώπους, η αστυνομία προκαλεί νομικά και ηθικά ζητήματα. Βέβαια, η υπόθεση ότι οι αστυνομικές πράξεις επηρεάζονται από ορισμένα στοιχεία είναι μια πραγματικότητα που πρέπει να λαμβάνεται υπόψη κατά την κρίση των δραστηριοτήτων τους. Έτσι, ενώ εξετάζεται η αστυνομική επίθεση εναντίον πολιτών, οι μοναδικές συνθήκες πρέπει να εξετάζονται χωριστά. Ο αστυνομικός, ο πολίτης και οι συγκεκριμένες συνθήκες βίας πρέπει να μελετηθούν. Η εξέταση αυτών των τριών πτυχών βοηθά στην αξιολόγηση της αστυνομικής επιθετικότητας. Η αντίδραση ενός αστυνομικού σε κάθε περιστατικό παίζει επίσης ρόλο στη διεκπεραίωση της υπόθεσης και στην ηθική αξιολόγηση. Σύμφωνα με τους Geoffrey Alpert και William Smith, τα ακόλουθα στοιχεία επηρεάζουν την πορεία ενός γεγονότος και ως εκ τούτου τη σοβαρότητα της χρήσης βίας:

- Η γνώση του αστυνομικού ότι υπάρχει απειλή.
- Η αξιολόγηση της απειλής από τον αξιωματικό.
- Η αντίδραση του αξιωματικού στον κίνδυνο (Alpert & Smith, 1994)

Αυτές οι τρεις φάσεις δράσης, μαζί με τις περιστάσεις που αναφέρονται, αξιολογούν τη χρήση βίας από την αστυνομία. Όσο ακριβέστερα κρίνει η αστυνομία σε κάθε επίπεδο, τόσο πιο πιθανό είναι αυτές οι κρίσεις να είναι νομικές και ηθικές.

Η αστυνομική βία είναι αναγκαστική, που σημαίνει ότι οι αστυνομικοί πρέπει να ασκούν βία για να αντιμετωπίσουν ορισμένες περιστάσεις και ρόλους. Η αναγκαστική αστυνομική βία ταξινομείται από ήπια έως θανατηφόρα. Η ήπια αστυνομική βία στοχεύει στη συμμόρφωση και όχι στη δολοφονία. «Η ήπια βία έχει σχεδιαστεί για να διαχειριστεί μια κατάσταση, ώστε ένα άτομο να παραδοθεί στα σχετικά δικαστήρια», λέει ο Kleinig (Kleinig, 2008). Τα πέντε κριτήρια του Kleinig για τη μέτρια βία είναι: «Η βία πρέπει πρώτα να επιτύχει ένα θετικό τέλος, όπως η προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Δεύτερον, η βία πρέπει να είναι ανάλογη με το επιθυμητό αποτέλεσμα. Τρίτον, πρέπει να υπάρχει ουσιαστική προοπτική επιτυχίας. Τέταρτον, δεν πρέπει να περιλαμβάνει μη αποδεκτές μεθόδους βίας. Και πέμπτον, τα μέτρα που

χρησιμοποιούνται δεν πρέπει να έχουν απρόβλεπτες αρνητικές επιπτώσεις». Όπως φαίνεται παραπάνω, οι αστυνομικές ενέργειες που περιλαμβάνουν βία πρέπει να είναι απολύτως επαγγελματικές. Για το σκοπό αυτό, οι αστυνομικές ενέργειες πρέπει να αξιολογηθούν. Ο Κώδικας Δεοντολογίας για τους Αστυνομικούς παρέχει τις έννοιες της αναγκαιότητας, της καταλληλότητας και της αναλογικότητας ως οδηγός για τους δικαστές. Ο Kleinig ταξινομεί τις προαναφερθείσες αρχές ως εξής: Αρχικά, ο αστυνομικός θα πρέπει να ασχοληθεί με το θέμα μόνο παρουσία του. Τα προβλήματα συχνά επιλύονται όταν εμφανίζεται η αστυνομία, καθώς η απειλή σύλληψης λειτουργεί αποτρεπτικά. Εάν η παρουσία του αστυνομικού είναι αναποτελεσματική, χρησιμοποιούνται ισχυρές προφορικές οδηγίες με σεβασμό. Η απλή σωματική επαφή, όπως το σπρώξιμο, η προσπάθεια να πιάσεις τα χέρια και γενικά οι μέθοδοι σύλληψης μέσω σωματικής επαφής και ελαφριάς επιθετικότητας, είναι ευρέως διαδεδομένη. Εάν ο αξιωματικός συναντήσει αντίσταση και δεν είναι σε θέση να εκτελέσει τα καθήκοντά του (όπως η κράτηση κάποιου), πρέπει να χρησιμοποιήσει πιο σκληρές μεθόδους όπως σπρέι πιπεριού, πιστόλια αναισθητοποίησης κ.α. Εάν καμία από αυτές τις λύσεις δεν λειτουργήσει και η κατάσταση επιμεινεί, το τελικό βήμα είναι να αναπτυχθούν σκληρές τακτικές. Προφανώς, οι μη βίαιες τεχνικές μπορεί να αγνοηθούν σε επικίνδυνες καταστάσεις (Kleinig, 2008). Συγκεκριμένα, η χρήση οργάνων όπως τα όπλα Taser είναι τέταρτη στην παραπάνω αξιολόγηση. Αυτά τα όπλα είναι παράνομα στη χώρα μας και δεν έχουν εγκριθεί για χρήση από την αστυνομία αφού θεωρούνται σκληρά. Ωστόσο, όπως σημειώνει ο Kleinig, η σωστή χρήση είναι ασφαλής και αποτελεσματική (Kleinig, 1996). Οι χειροπέδες, η ράβδος της αστυνομίας, τα όπλα Taser και τα δακρυγόνα είναι συνήθεις μέθοδοι που χρησιμοποιούνται σε ήπια βία (Kleinig, 1996). Η χρήση χειροπέδων είναι απαραίτητη όταν υπάρχει ξεκάθαρη υποψία ότι ο κρατούμενος είναι πιθανό να προκαλέσει προβλήματα, όπως απόπειρα διαφυγής ή τραυματισμό αστυνομικών. Οι χειροπέδες δεν είναι σε καμία περίπτωση σκληρές. Ωστόσο, μπορεί να χρησιμοποιηθούν με ανήθικους τρόπους, όπως να χτυπήσουν κάποιον με αυτές ή να τον σφίξουν πολύ για να προκαλέσουν αγωνία. Οι χειροπέδες μπορούν επίσης να χρησιμοποιηθούν για καλό, όπως χειροπέδες σε έναν ψυχοπαθή που βλάπτει τον εαυτό του. Η σωστή χρήση αστυνομικής ράβδου δεν αποτελεί επιβλαβή μορφή αστυνομικής βίας. Οι τραυματισμοί που προκαλούνται αυτή, η πιθανότητα κατάχρησης και η χρήση της θέτουν ηθικούς λόγους. Όπλα όπως τα όπλα Taser λειτουργούν απελευθερώνοντας ένα ηλεκτρικό φορτίο που προορίζεται να παραλύσει.

Η χρήση τους θεωρείται ήπια καθώς τα προβλήματα που δημιουργούν είναι παροδικά και βοηθούν στην αποφυγή της επαφής, σε αντίθεση με μια ράβδο. Φυσικά, η κακή χρήση μπορεί να προκαλέσει μεγάλη βλάβη, όπως καρδιακή προσβολή ή θάνατο. Η χρήση δακρυγόνων για την αντιμετώπιση μεγάλων ομάδων εγκληματιών είναι επιτυχής. Αυτό το μέσο δημιουργεί δάκρυα, τσούξιμο στα μάτια και ρινικές εκκρίσεις, προκαλώντας αστάθεια σε άτομα που εκτίθενται. Αθώοι άνθρωποι μπορεί να εκτεθούν σε αυτό, κάτι που θέτει ηθικούς λόγους. Σε ορισμένα έθνη, όπως οι ΗΠΑ, η ήπια καταναγκαστική βία λειτουργεί με τη λογική της περιορισμένης σωματικής επαφής. Χρησιμοποιώντας αυτό το σκεπτικό, όσο περισσότερη επαφή έχει ένας αστυνομικός με έναν πολίτη κατά τη διάρκεια της καταναγκαστικής επίθεσης, τόσο πιο πιθανός είναι ένας τραυματισμός. Έτσι, οι συσκευές χωρίς επαφή όπως τα πιστόλια Taser ευνοούνται έναντι των οργάνων επαφής όπως οι ράβδοι. Ενώ ορισμένα μέσα μπορεί να θεωρούνται πιο ήπια από άλλα, έχει διαπιστωθεί ότι ορισμένοι αστυνομικοί τα χρησιμοποιούν ακατάλληλα ή όταν η προφορική επικοινωνία είναι επαρκής. Τα Taser μπορούν να χρησιμοποιηθούν για την ακινητοποίηση των οδηγών (δημοφιλή στις ΗΠΑ) ή η ράβδος της αστυνομίας για να αποτρέψουν έναν ηλικιωμένο να αντιδράσει. Ο Kleinig πιστεύει ότι όσα εργαλεία και αν δίνονται στους αστυνομικούς για να εκτελέσουν τη δουλειά τους, η σωστή χρήση τους εξαρτάται απόλυτα από την ηθική τους σύνθεση. Με απλά λόγια, για να ασκήσει ηθική βία, κάθε αστυνομικός πρέπει να είναι ηθικά ισχυρός (Kleinig, 2008). Ακόμη και η ήπια έως μέτρια αστυνομική επιθετικότητα μπορεί να οδηγήσει σε θάνατο εάν δεν χρησιμοποιηθεί σωστά. Ωστόσο, η θανατηφόρα βία προκαλείται κυρίως από πυροβόλα όπλα. «Χρησιμοποιούμε την ιδέα της θανατηφόρου βίας για να ορίσουμε τις αστυνομικές δραστηριότητες που ενέχουν κίνδυνο σημαντικής ζημιάς ή θανάτου», λέει ο Kleinig (Kleinig, 2008). Ο όρος σαφώς περιλαμβάνει τόσο τη «βολή εξουδετέρωσης» όσο και τη «βολή ακινητοποίησης». Η βολή εξουδετέρωσης σκοτώνει, ενώ η βολή ακινητοποίησης τραυματίζει. Και τα δύο χρησιμοποιούνται ως τελευταία επιλογή μετά από προειδοποιητικές βολές στον αέρα και εναντίον αντικειμένων. Επειδή η ζωή τους κινδυνεύει σε περιπτώσεις θανατηφόρου επιθετικότητας, το ηθικό βάρος των σχετικών κρίσεων είναι εξαιρετικά υψηλό. Πότε είναι ηθικά αποδεκτό για έναν αστυνομικό να δολοφονήσει ή να προσπαθήσει να δολοφονήσει άλλο άτομο; Ένας αστυνομικός μπορεί να δολοφονήσει ή να προσπαθήσει να σκοτώσει άλλο άτομο για να προστατεύσει τις ζωές άλλων ή για

αυτοάμυνα. Για πολλούς ερευνητές αστυνομικής δεοντολογίας και τα δύο σενάρια είναι δεδομένα.

«Ένας αστυνομικός μπορεί να δολοφονήσει ένα άλλο άτομο εάν αυτό το άτομο επιχειρήσει να σκοτώσει ένα τρίτο πρόσωπο (άτομο ή άτομα) και εάν ο αστυνομικός δεν τον σκοτώσει πρώτα, θα τα καταφέρει» (Miller et al., 2016).

Εκτός από την ηθική δικαιολογία για τη χρήση θανατηφόρου βίας για τους λόγους που αναφέρθηκαν παραπάνω, θα πρέπει πάντα να διερευνάται εάν ο αστυνομικός έλαβε προληπτικά μέτρα πριν από τη χρήση θανατηφόρου βίας ή εάν η χρήση θανατηφόρας βίας ήταν ανάλογη ή κατάλληλη με την κατάσταση. Σύμφωνα με τον Kleinig, η χρήση θανατηφόρου βίας δημιουργεί ηθικές δυσκολίες γενικά. «Η θανάσιμη βία είναι μια ανεπανόρθωτη και καταστροφική παραβίαση των πιο θεμελιωδών συμφερόντων ενός ατόμου», αναφέρει. Ένας πολίτης που σκοτώνεται κατά τη διάρκεια μιας συμπλοκής χάνει το δικαίωμά του να δικαστεί αμερόληπτα από το δικαστήριο, εκτός από το ότι τίθεται σε κίνδυνο η ζωή του (Kleinig, 1996). Ως αποτέλεσμα, αν και η χρήση θανατηφόρου βίας για αυτοάμυνα και προστασία άλλων ανθρώπων παρουσιάζει ορισμένες ηθικές δυσκολίες, είναι συχνά ηθικά δικαιολογημένη, εφόσον γίνεται κατάλληλα. Ωστόσο, υπάρχει μια άλλη κατάσταση στην οποία η χρήση θανατηφόρου βίας δημιουργεί σοβαρές ηθικές δυσκολίες. Αυτή η υπόθεση αφορά κατά πόσον ένας αστυνομικός έχει την εξουσία να χρησιμοποιήσει βία εναντίον κάποιου που αρνείται να υποβληθεί σε αστυνομικό έλεγχο ή που, γενικά, αρνείται να κρατηθεί νόμιμα ή να συλληφθεί. Σε δύο διακριτές διατάξεις, ο νόμος για τη χρήση όπλων από την αστυνομία (Ν. 3169/2003) ορίζει: Εάν ανταποκριθεί στη σύλληψή του και υπάρξει επείγουσα απειλή χρήσης όπλου, θα κατηγορηθεί για αυτόφωρο έγκλημα ή πλημμέλημα του άρθρου 3 παρ. Απαγορεύεται η πυροδότηση ακινητοποίησης ή εξουδετέρωσης κατά φυγής δυνάμει του άρθρου 3 παρ. 7 εδάφιο δ. Και οι δύο δημοσιεύσεις του νομοθέτη για αυτό το θέμα είναι αιτιολογημένες. Σχεδόν, αλλά όχι απόλυτα, οι ηθικές αρχές αντικατοπτρίζονται στο νόμο. Η απροθυμία να αντιμετωπίσει τις συνέπειες των πράξεών του μπορεί να εκφραστεί με διάφορους τρόπους. Με την πρώτη ματιά, ο ύποπτος μπορεί να φαίνεται σαν κάποιος που δραπετεύει από τον εκφοβισμό της αστυνομίας. Ακόμη και ένας παράνομος οδηγός που αρνείται να σταματήσει σε ένα αδιέξοδο από φόβο μήπως του επιβληθεί πρόστιμο, μπορεί να ευθύνεται για το περιστατικό. Ο ένοχος μπορεί ακόμα να γνωρίζει ότι πρόκειται να συλληφθεί και προσπαθεί να διαφύγει. Τέλος, ο εγκληματίας μπορεί να

αρνηθεί τη σύλληψη ή την κράτηση και να τραπεί σε φυγή, απειλώντας τους αστυνομικούς με πιστόλι. Κάθε μία από αυτές τις καταστάσεις έχει μια ξεχωριστή ηθική σημασία. Στο πιο βασικό επίπεδο, απαγορεύεται σε έναν αστυνομικό να πυροβολεί έναν πολίτη που αρνείται να ελεγχθεί ή να συλληφθεί και τρέπεται σε φυγή όταν δεν υπάρχει σαφής αίσθηση ότι το άτομο είναι οπλισμένο. Αυτό είναι και ορθολογικό και ηθικό, καθώς όταν η αξία της ανθρώπινης ζωής (συμπεριλαμβανομένης της ζωής ενός πολίτη που διαπράττει μια παράνομη πράξη) σταθμίζεται έναντι της αξίας της τυφλής νομιμότητας, η ζωή έχει μεγαλύτερη αξία. Ως αποτέλεσμα, είναι προτιμότερο για έναν αστυνομικό να αφήσει έναν ύποπτο να τραπεί σε φυγή παρά να τον συλλάβει «με κάθε απαραίτητο μέσο». Ένας αστυνομικός μπορεί να χρησιμοποιήσει όπλο εναντίον ενός πολίτη που αρνείται να κρατηθεί σε δεύτερο επίπεδο, αλλά μόνο υπό συγκεκριμένες συνθήκες. Η βασική προϋπόθεση είναι το άτομο που επιχειρεί να διαφύγει να απειλήσει τον αστυνομικό με όπλο. Ως αποτέλεσμα, σε αυτήν την περίπτωση, η χρήση θανατηφόρου βίας περιορίζεται στην αυτοάμυνα και όχι στη συνήθη επιβολή του νόμου. Αυτή είναι μια δημοφιλής άποψη μεταξύ των ακαδημαϊκών της αστυνομικής ηθικής. Σε αυτήν την περίπτωση, η χρήση βίας από τον αστυνομικό αποτελεί θέμα διαφωνίας. Με μια λογική έννοια, ένας αστυνομικός θα πρέπει να χρησιμοποιεί βία ανάλογα με την απειλή που αντιμετωπίζει. Ως αποτέλεσμα, ο πυροβολισμός εναντίον ενός κατηγορούμενου που τρέχει άσκοπα με το όπλο του - δηλαδή χωρίς να στοχεύει εναντίον του- με πρωταρχικό στόχο τη φυγή, δεν είναι ηθικό. Ωστόσο, η εκτόξευση μιας εξουδετερωτικής βολής εναντίον ενός εγκληματία που επιχειρεί να διαφύγει και απειλεί «ξεκάθαρα» τη ζωή των αστυνομικών είναι ηθικό. Για εμάς, ο κίνδυνος για τη ζωή του αστυνομικού από το άτομο που προσπαθεί να διαφύγει τη σύλληψη δικαιολογεί τη χρήση βίας, αλλά σε άλλα έθνη, ο θάνατος του αστυνομικού δικαιολογείται μόνο όταν η βία στοχεύει στην πρόκληση τραυματισμού. Η κατάσταση των βομβιστών αυτοκτονίας είναι ένα τελευταίο, τρέχον πρόβλημα που σχετίζεται με τη χρήση θανατηφόρου βίας. Υπάρχει μια σημαντική ανησυχία για τους βομβιστές αυτοκτονίας που συνδέεται με το είδος του κινδύνου. Προκειμένου να δικαιολογηθεί η χρήση θανατηφόρου βίας, ο κίνδυνος πρέπει να είναι σημαντικός αλλά όχι ορατός. Επειδή αναγνωρίζονται μετά την επίθεση ή ως συνέπεια πληροφοριών έρευνας, οι βομβιστές αυτοκτονίας αποτελούν τη μεγαλύτερη απειλή για την ασφάλεια. Για την καταπολέμηση ενός βομβιστή αυτοκτονίας, η μόνη διαθέσιμη στρατηγική είναι να συλλέξετε όσο το δυνατόν περισσότερες πληροφορίες. Εάν αυτές οι πληροφορίες

είναι ψευδείς ή δεν παρέχουν ιδιαίτερα λεπτομερείς πληροφορίες για το άτομο που σκοπεύει να πραγματοποιήσει την επίθεση. Ως αποτέλεσμα, η χρήση θανατηφόρου βίας εναντίον πιθανών βομβιστών αυτοκτονίας είναι επικίνδυνη. Από τη μια πλευρά, ένας δολοφόνος μπορεί να θέσει σε κίνδυνο τη ζωή πολλών αθώων ανθρώπων, αλλά από την άλλη, ένας αθώος μπορεί να δολοφονηθεί εάν οι πληροφορίες είναι εσφαλμένες. Δεν υπάρχει τρόπος να συλληφθεί ο ύποπτος αφού, εάν είναι βομβιστής, οποιαδήποτε προσπάθεια σύλληψής του θα είχε πολύ πιθανό αποτέλεσμα την έκρηξη της βόμβας. Ο ένοχος θα έπρεπε ιδανικά να συλλαμβάνεται στο σπίτι του, αλλά υπάρχει πάντα ο κίνδυνος ατυχήματος. Σε αυτή την περίπτωση, τίθεται το ζήτημα του τι μέτρα πρέπει να ληφθούν. Είναι επίσης σημαντικό να σημειωθεί ότι μια επίθεση πρέπει να εκτελείται με πυροβολισμό εξουδετέρωσης και όχι με πυροβολισμό ακινητοποίησης, επειδή ένας τρομοκράτης που είναι ακίνητος μπορεί ακόμα να σκορπίσει το θάνατο. Η λύση αυτού του ζητήματος σχετίζεται με προσωπικό και συλλογικό ηθικό καθήκον. Σύμφωνα με τον Seumas Miller, όποια επιλογή κι αν γίνει από την ομάδα των αστυνομικών που έχει επιφορτιστεί με την εξουδετέρωση ενός βομβιστή αυτοκτονίας είναι δική τους ευθύνη. Οι αστυνομικοί φέρουν όλη την ευθύνη για τις πράξεις τους.

8. Έλεγχος Αστυνομικής Δράσης και Κώδικας Δεοντολογίας

Ο έλεγχος της αστυνομικής συμπεριφοράς μπορεί να γίνει με διάφορους τρόπους, επίσημους και μη. Σε έναν ιδανικό κόσμο, το Αστυνομικό Τμήμα θα αντιμετώπιζε τα δικά του ζητήματα χρησιμοποιώντας τις δικές του τεχνικές. Η κοινωνία, από την άλλη, έχει το δικαίωμα να ασκεί έλεγχο στις εγκληματικές της πράξεις αφού η Αστυνομία λειτουργεί σε συνταγματικό και δημοκρατικό πλαίσιο. Οι νομοθετικές επιλογές, η κριτική των πολιτών και η κριτική των μέσων ενημέρωσης είναι όλα παραδείγματα εξωτερικών τρόπων ελέγχου, σύμφωνα με τον Kleinig. Οι νομοθετικές αποφάσεις είναι εκτελεστές και οι αστυνομικοί πρέπει να τις ακολουθούν. Η νομοθεσία που σχετίζεται με το επάγγελμα της αστυνομίας, όπως προβλήματα συμπεριφοράς μεταξύ αστυνομικών και πολιτών, κανονισμοί για τη χρήση όπλων κ.λπ., μπορεί να περιλαμβάνει αυτές τις αποφάσεις. Η κριτική των πολιτών για τις αστυνομικές πράξεις είναι λιγότερο σημαντική από τη νομική και δικαστική εποπτεία. Οι απλοί άνθρωποι μπορεί να υποστούν αστυνομική βία ή αυθαιρεσία. Έχουν κάθε δικαίωμα να ασκούν κριτική και να αναζητούν δικαιοσύνη ως αποτέλεσμα. Εκτός από την κριτική των πολιτών, η κριτική των μέσων ενημέρωσης μπορεί συχνά να

εξυπηρετεί ειδικούς στόχους και σκοπιμότητες. Τα μέσα ενημέρωσης έχουν το θεμελιώδες δικαίωμα να ενημερώνουν τον κόσμο για το τι συμβαίνει στην κοινωνία και να επικρίνουν οποιονδήποτε υπεύθυνο, καθώς αυτό βοηθάει τη δημοκρατία να λειτουργεί σωστά. Ωστόσο, δεν παύουν να είναι ανταγωνιστικές επιχειρήσεις που επιδιώκουν την υψηλότερη δυνατή τηλεθέαση, κοινό ή πωλήσεις εκδόσεων. Είναι σύνθηρες φαινόμενο από αυτή την άποψη να εστιάζουν υπερβολικά σε ανησυχίες για τη συμπεριφορά της αστυνομίας, καθώς αυτά τα θέματα «πουλάνε».

Οι εσωτερικοί τρόποι ρύθμισης της αστυνομικής δραστηριότητας, σύμφωνα με τον Kleinig, περιλαμβάνουν:

- «Αναφορές αστυνομικών που ανέλαβαν δράση».
- «Η διατύπωση από τη διοίκηση συγκεκριμένων κανόνων συμπεριφοράς».
- «Η παρουσία τμήματος εσωτερικών υποθέσεων» (Kleinig, 1996).

Η αναφορά γίνεται σε τακτική βάση ως αποτέλεσμα αστυνομικής δραστηριότητας. Οι αστυνομικοί που προσφέρουν εξειδικευμένη υπηρεσία, από την άλλη, υποχρεούνται να καταγράφουν πλήρως όλα όσα συνέβησαν κατά τη βάρδιά τους. Οι αναφορές δημιουργούνται σε υψηλότερα επίπεδα, αναφέροντας πτυχές όπως η αύξηση ή η μείωση της εγκληματικότητας, η αποτελεσματικότητα των αστυνομικών υπηρεσιών κ.λπ. Η διατύπωση ακριβών κανόνων συμπεριφοράς για τους αστυνομικούς υπαλλήλους, δηλαδή η παρουσία Κώδικα Δεοντολογίας, αποτελεί ουσιαστικό εργαλείο ελέγχου. Επειδή η συμπερίληψη ρητών κανόνων χρησιμεύει στον περιορισμό της ανεύθυνης ανθρώπινης βούλησης, ενώ ταυτόχρονα παρέχει ένα καθορισμένο πλαίσιο συμπεριφοράς, ο Κώδικας Δεοντολογίας μπορεί να είναι ένας εξαιρετικά χρήσιμος τρόπος ελέγχου. Ως αποτέλεσμα, το μόνο που πρέπει να κάνει ένας αστυνομικός για να θεωρηθεί καλός πολίτης είναι να υπακούει στους κανονισμούς. Σε περίπτωση μη τήρησης των κανονισμών επιβάλλονται κυρώσεις. Το Υπουργείο Εσωτερικών είναι μια τρίτη πηγή ελέγχου. Εάν υπάρχουν υποψίες ή ισχυρισμοί για παράνομη συμπεριφορά κατά αστυνομικών, στόχος αυτής της υπηρεσίας είναι να ρυθμίσει τη συμπεριφορά τους. Η Υπηρεσία Εσωτερικών Υποθέσεων είναι ένα κρίσιμο εργαλείο για τον ενδογενή έλεγχο της αστυνόμευσης. Παρά τη χρησιμότητά του, εξακολουθούν να υπάρχουν ηθικές ανησυχίες σχετικά με τον τρόπο λειτουργίας του. Πολλοί άνθρωποι είναι καχύποπτοι για την απασχόληση αστυνομικού προσωπικού που εργάζεται κατασκοπικά για τη ρύθμιση της αστυνομικής δραστηριότητας. Αυτή η ενέργεια, από την άλλη πλευρά, μπορεί να θεωρηθεί ως μια ζωτική μέθοδος αποκατάστασης της

αξιοπιστίας της Αστυνομίας και απομάκρυνσης ατόμων που υπονομεύουν τη θέση της. Ο Seumas Miller εμβαθύνει στις μεθόδους αξιολόγησης του ηθικού και της νομιμότητας των αστυνομικών οργανώσεων, ομαδοποιώντας τις σε ολοκληρωμένα συστήματα γνωστά ως «Συστήματα Ακεραιότητας».

- Ένας γενικός κώδικας δεοντολογίας καθώς και συγκεκριμένοι κανόνες πρακτικής εφαρμογής, όπως η χρήση όπλων, υποστηρίζονται από προγράμματα ηθικής εκπαίδευσης και συνεχούς επαγγελματικής ανάπτυξης.

- Επαρκή προγράμματα πρόνοιας, όπως αυτά για αλκοολισμό, κατάχρηση ναρκωτικών και ψυχικές ασθένειες.

- Συλλογή δεδομένων, αξιολόγηση της πιθανότητας παραβίασης του νόμου από έναν αστυνομικό και ανάπτυξη συστημάτων έγκαιρης προειδοποίησης για αστυνομικούς με υψηλό ποσοστό καταγγελιών.

- Εσωτερικές έρευνες που στοχεύουν στο να λογοδοτήσει το αστυνομικό τμήμα για το δικό του ανήθικο προσωπικό.

- Μηχανισμοί παρέμβασης για την καταπολέμηση της διαφθοράς, όπως ο στοχευμένος έλεγχος ακεραιότητας.

- Ηθική αστυνομική διοίκηση, όπως η προώθηση μιας αστυνομικής δύναμης που δίνει προτεραιότητα στο γενικό όφελος της υπηρεσίας πάνω από τους προσωπικούς επαγγελματικούς στόχους.

- Εξωτερική παρακολούθηση από φορέα αρμόδιο για τη διεξαγωγή ερευνών (Miller, 2016)

Το παραπάνω είναι ένα πλήρες σύστημα ελέγχου της αστυνομικής συμπεριφοράς. Η δέσμευση της ηγεσίας σε αυτό το πρόβλημα είναι ένας από τους σημαντικότερους παράγοντες για τη διαμόρφωση μιας ηθικά καλής αστυνομικής δύναμης. Αν ο Αρχηγός της Αστυνομίας, ή ακόμη περισσότερο, ο ίδιος ο Πρωθυπουργός, προωθεί και ενισχύει το αίτημα για ηθικά επαρκείς αστυνομικές δυνάμεις, έχει μεγαλύτερη βαρύτητα από ό,τι αν εκφράζεται απλώς από μεμονωμένα αστυνομικά στελέχη. Επιπλέον, απαιτείται αμεροληψία σε ένα σταθερό σύστημα ακεραιότητας. Αυτό σημαίνει ότι, με την επιφύλαξη των ισχυρότερων αστυνομικών, θα πρέπει να δοθεί η ίδια προσοχή σε ανησυχίες για ανηθικότητα και ανάρμοστη συμπεριφορά που διαπράττονται τόσο από κατώτερους όσο και από ανώτερους υπαλλήλους. Τέλος, μια άλλη σημαντική πτυχή του έργου της αστυνομίας είναι η διαφάνεια, η οποία πρέπει να τηρείται σε όλα τα επίπεδα της αστυνομικής επιχείρησης

(Miller, 2016). Οι δοκιμές ακεραιότητας, οι οποίες εκτελούνται από την Υπηρεσία Εσωτερικών Υποθέσεων για τον έλεγχο του αστυνομικού προσωπικού που είναι ύποπτο ή ενημερωμένο για εγκληματικές δραστηριότητες, είναι μια μέθοδος διαχείρισης της αστυνομικής συμπεριφοράς. Τα τεστ ακεραιότητας χρησιμοποιούνται για να συλλάβουν τους υπόπτους και να εγείρουν συγκεκριμένα ηθικά προβλήματα, όπως η απάτη και η παραβίαση της ιδιωτικής ζωής. Εγείρουν επίσης ερωτήματα σχετικά με το εάν το άτομο που εμπλέκεται ήταν πραγματικά ένοχο ή αν είχε εμπλακεί σε μια πράξη που δεν θα είχε κάνει μόνος του. Επιπλέον, εγείρουν ανησυχίες για αδικήματα της αστυνομίας που μπορεί να οδήγησαν σε εγκλήματα που δεν υπήρχαν (Miller, 2016). Όπως αναφέρθηκε προηγουμένως, τα τεστ ακεραιότητας χρησιμοποιούν τη στρατηγική παγίδευσης, στην οποία δίνεται η ευκαιρία σε έναν αστυνομικό που είναι ύποπτος για κλοπή να διαπράξει μια κλοπή -που προετοιμάστηκε από την αστυνομία εσωτερικών υποθέσεων- και συλλαμβάνεται εάν το κάνει. Παρά τις ηθικές δυσκολίες, τέτοιου είδους εξετάσεις απαιτούνται αφού η αποτελεσματικότητά τους στην αντιμετώπιση αστυνομικών παραπτωμάτων είναι αρκετά υψηλή. Σύμφωνα με τον Miller, το πλαίσιο μέσα στο οποίο πρέπει να λειτουργήσουν προκειμένου να τεθεί τέλος στις ηθικές δυσκολίες είναι το εξής:

- Πρέπει να υπάρχει ισχυρή απόδειξη ότι το τεστ ακεραιότητας είναι ο μοναδικός τρόπος αντιμετώπισης ενός συγκεκριμένου εγκλήματος και ότι το εν λόγω έγκλημα είναι σημαντικό.
- Η εξέταση θα πρέπει να απευθύνεται στους αστυνομικούς που κατηγορούνται για τη διάπραξη του συγκεκριμένου αδικήματος.
- Ο ύποπτος πρέπει να καθορίσει τις συνθήκες για τη διεξαγωγή του εγκλήματος και να παράσχει στην αστυνομία τη βάση για να εφαρμόσει το τεστ, δηλαδή, η αστυνομία δεν πρέπει να εφεύρει ένα έγκλημα όπου δεν υπάρχει.
- Το δόλωμα που παρουσιάζεται στον ύποπτο θα πρέπει να είναι εύκολα προσβάσιμο στον ύποπτο, καθώς και τέτοιο ώστε ένας τακτικός αστυνομικός να μην το δεχτεί και να αντιστέκεται (Miller, 2016). Συνοψίζοντας, όλες οι προαναφερθείσες μέθοδοι είναι επιτυχείς στην καταπολέμηση της αστυνομικής παρανομίας και ανηθικότητας. Το αστυνομικό σώμα είναι υποχρεωμένο να εργάζεται εντός των ορίων του νόμου και των ηθικών κανόνων. Ως αποτέλεσμα, η λήψη αυστηρών μεθόδων αντιμετώπισης της διαφθοράς, όπως οι εξετάσεις ακεραιότητας, καθώς και τα προληπτικά μέτρα, όπως τα

προγράμματα πρόνοιας, είναι κρίσιμης σημασίας για τη διατήρηση ενός ηθικού προφίλ στο αστυνομικό σώμα.

Ο Αστυνομικός Κώδικας Δεοντολογίας είναι ένα πρόσθετο εργαλείο για την ανάπτυξη του αστυνομικού επαγγέλματος. Είναι επίσης ένας από τους πιο διαδεδομένους τρόπους για να εμποδιστούν οι αστυνομικοί να ενεργούν παράνομα ή ανήθικα. Ο Κώδικας αποτελείται από κανόνες, ιδέες, ιδανικά, αρχές και γενικά καθιερωμένες μεθόδους συμπεριφοράς που αναμένεται να ακολουθήσει ο αστυνομικός. Ενσωματώνει και καθορίζει τα χαρακτηριστικά που πρέπει να έχει ένας αστυνομικός για να εργάζεται με ηθική, όπως η ειλικρίνεια, ο σεβασμός και η υπευθυνότητα, πέρα από τα πρότυπα συμπεριφοράς. Είναι αυτονόητο ότι ό,τι πρέπει να έχει ως ηθικό θεμέλιο ένας αστυνομικός είναι το ίδιο με αυτό που πρέπει να κάνει ένας αξιοπρεπής άνθρωπος. Κώδικες Αστυνομικής Δεοντολογίας υπάρχουν σε εθνικό και παγκόσμιο επίπεδο. Οι κρατικές αστυνομικές υπηρεσίες στις Ηνωμένες Πολιτείες χρησιμοποιούν Κώδικες που ποικίλλουν με διάφορους τρόπους, αλλά παίρνουν την κύρια ουσία τους από τη Διεθνή Ένωση Αρχηγών Αστυνομίας, η οποία ιδρύθηκε το 1957. Το Κολέγιο Αστυνομίας δημιούργησε τον Κώδικα Δεοντολογίας, ο οποίος έγινε επίσημα αποδεκτός στο Ηνωμένο Βασίλειο το 2014. Το Υπουργείο Δημόσιας Τάξης στην Ελλάδα εξέδωσε Κώδικα Αστυνομικής Δεοντολογίας με αριθμό 254/2004 Προεδρικό Διάταγμα (ΦΕΚ 238/Α'). Αυτός ο Κώδικας θεσπίζει κατευθυντήριες γραμμές για την προσωπική και διαπροσωπική συμπεριφορά του αστυνομικού προσωπικού. Ο Κώδικας Δεοντολογίας των Ηνωμένων Εθνών για τους αξιωματούχους επιβολής του νόμου (1979) είναι ένα παγκόσμιο πρότυπο. Το Συμβούλιο της Ευρώπης ανέπτυξε τον Ευρωπαϊκό Κώδικα Αστυνομικής Δεοντολογίας για να βοηθήσει τα ευρωπαϊκά έθνη να αναπτύξουν τους δικούς τους εθνικούς κώδικες. Γενικά, οι αστυνομικοί κώδικες δεοντολογίας είναι επωφελείς, αλλά μπορεί να δημιουργήσουν σοβαρές δυσκολίες. Ο Κώδικας χρησιμεύει ως εγγύηση στους κατοίκους για τις αστυνομικές υπηρεσίες που λαμβάνουν. Έχει υποστηριχθεί ότι πρωταρχικός σκοπός της αστυνομίας είναι η διατήρηση των ανθρωπίνων και ηθικών δικαιωμάτων και ότι η αστυνομία πρέπει να αναπτύξει τις σχέσεις της με τους ανθρώπους στο πλαίσιο της κοινωνικής αστυνόμευσης και του σύγχρονου επαγγελματισμού. Ο Κώδικας Δεοντολογίας διαδραματίζει σημαντικό ρόλο από αυτή την άποψη, καθώς θεωρείται από την

κοινωνία ως εγγύηση ότι οι αστυνομικοί θα συμπεριφέρονται με ηθική συμπεριφορά, γεγονός που συμβάλλει στην ενίσχυση των σχέσεων με τους κατοίκους. Επιπλέον, ο Κώδικας προορίζεται να χρησιμεύσει ως εγχειρίδιο ηθικής. Οι κανονισμοί χρησιμοποιούνται συχνά σε εκπαιδευτικά περιβάλλοντα για να βοηθήσουν το αστυνομικό προσωπικό να αναπτύξει μια ηθική συνείδηση. Αυτό ισχύει και στην Ελλάδα, όπου οι αστυνομικές σχολές εκπαιδεύουν και θεωρούν το αστυνομικό δίκαιο ως ένα από τα πιο βασικά μαθήματα, με εκατοντάδες κανόνες που πρέπει να απομνημονεύσουν. Σύμφωνα με τον Kleinig, ωστόσο, οι Κώδικες Δεοντολογίας προωθούν κυρίως τη νομιμότητα παρά την ηθική. «Όσο χρήσιμοι και αν είναι οι Κώδικες, η χρήση τους ως εργαλείο διδασκαλίας έχει συσχετιστεί συχνά, περισσότερο, με την αποφυγή προβλημάτων των επαγγελματιών παρά με τη βελτίωση της ηθικής τους συνείδησης». «Η στρατηγική είναι περισσότερο νομική παρά ηθική» (Kleinig, 1996). Επιπλέον, η ηγεσία μπορεί να διαχειριστεί αποτελεσματικά τη συμπεριφορά της αστυνομίας μέσω της χρήσης κωδίκων αστυνομικής συμπεριφοράς. Η καθιέρωση συγκεκριμένων κανόνων συμπεριφοράς, που πρέπει να ακολουθεί κάθε αστυνομικός ως μέλος της οργάνωσης που είναι γνωστή ως Αστυνομία, βοηθά την ηγεσία να ρυθμίζει αποτελεσματικά τη συμπεριφορά κάθε αστυνομικού. Ο Κώδικας είναι νόμος και όποιος δεν τον ακολουθεί φέρει την ευθύνη. Τέλος, οι Κώδικες παρέχουν καθοδήγηση στους αστυνομικούς για το πώς πρέπει να συμπεριφέρονται. Με άλλα λόγια, είναι βασικοί καθοριστικοί παράγοντες συμπεριφοράς για όλο το αστυνομικό προσωπικό, ακόμη και για τους πιο αρχάριους. Εκτός από τα ευνοϊκά αποτελέσματα που προβλέπουν οι Κώδικες Δεοντολογίας για την αστυνομία, μπορεί να έχουν αρνητικές συνέπειες. Το μειονέκτημα είναι ότι ο Κώδικας μπορεί να μην ακολουθείται, ότι η εστίαση είναι στην εμφάνιση και όχι στην ουσία και ότι η αστυνομική συμπεριφορά δεν έχει προτεραιότητα (Kleinig, 1996). Όπως αναφέρθηκε προηγουμένως, οι Κώδικες παράγονται για διάφορους στόχους, συμπεριλαμβανομένης της παροχής εγγυήσεων στους κατοίκους. Ως αποτέλεσμα, η εκτέλεσή τους είναι συχνά δύσκολη, καθώς πολλοί από τους κανόνες εγείρουν υποψίες και προκαλούν εσωτερικές διαφωνίες μεταξύ των αστυνομικών. Προορίζονται για να εξυπηρετήσουν το κοινό, όχι την αστυνομία. Ο χαρακτήρας του πράττοντα είναι λιγότερο σημαντικός στους Κώδικες παρά στην πράξη. Παρέχουν κατευθυντήριες γραμμές για ηθική συμπεριφορά, αλλά δεν αναφέρονται στην έννοια της αρετής ή στα γνωρίσματα ενός ηθικού ανθρώπου. Τις περισσότερες φορές, ο Κώδικας επιβάλλει την ηθική αντί να καλλιεργεί

μια κουλτούρα ηθικής συμπεριφοράς. Τέλος, η αδυναμία του Κώδικα να καθορίσει προτεραιότητες είναι ένα από τα ελαττώματα του. Ένας κανόνας που επισημαίνει ότι «ο αστυνομικός υποτάσσεται στα θεμελιώδη στοιχεία της συνεχούς ετοιμότητας και της συνεχούς υπηρεσίας» θα μπορούσε να έρχεται σε αντίθεση με το δικαίωμα στη ζωή, την ευεξία και τη σημασία της οικογένειας μόλις επιστρέψει στην υπηρεσία ένας αστυνομικός εκτός υπηρεσίας. Οι Κώδικες δεν δίνουν λύσεις σε καταστάσεις όπου πρέπει να γίνονται κρίσεις προτεραιότητας. Ως αποτέλεσμα, οι Κώδικες είναι ωφέλιμοι, καθώς παρέχουν οδηγίες στο αστυνομικό προσωπικό και επιβάλλουν περιορισμούς στις επίσημες δραστηριότητές τους. Η παρουσία τους είναι απαραίτητη σε αυτή την κατάσταση. Ωστόσο, η παρουσία ενός Κώδικα Δεοντολογίας σε ένα αστυνομικό τμήμα δεν αναιρεί την ανάγκη ηθικής εκπαίδευσης των αξιωματικών, καθώς η ηθική δεν περιλαμβάνει μόνο ηθικούς κανόνες αλλά βοηθά επίσης τους αστυνομικούς να αναπτύξουν δεξιότητες κριτικής σκέψης. Επιπλέον, ο αριθμός των αστυνομικών δραστηριοτήτων για τις οποίες ο αξιωματικός αντιμετωπίζει ηθικά ζητήματα δεν μπορεί να καλυφθεί από τους Κώδικες Δεοντολογίας. Ως αποτέλεσμα, ενώ ο Κώδικας Δεοντολογίας παραμένει σε ισχύ, η απαίτηση για ηθική εκπαίδευση του αστυνομικού προσωπικού είναι κρίσιμη.

9. Συμπέρασμα

Ο ρόλος της ηθικής στον θεσμό της αστυνομίας είναι εξαιρετικά κρίσιμος. Η σύγχρονη «αστυνόμευση» περιλαμβάνει, αφενός, την επιβολή του νόμου και, αφετέρου, την παροχή δημόσιων υπηρεσιών καθώς και τη διατήρηση του νόμου και της τάξης, τα οποία όλα στοχεύουν στη διασφάλιση της λειτουργίας της κοινωνίας με τάξη. Η παροχή κοινωνικών υπηρεσιών, καθώς και η αστυνομική και προληπτική αστυνόμευση, θεωρούνται απαραίτητες. Η εκπαίδευση και η κατάρτιση βοηθούν στην ανάπτυξη ελεύθερης ανταλλαγής ιδεών μεταξύ των αστυνομικών, επιτρέποντάς τους να εκτελούν αποτελεσματικά τις ευθύνες τους. Η αστυνομία παρέχει επιπρόσθετες υπηρεσίες οι οποίες δεν συνδέονται με άμεσο τρόπο με την καταπολέμηση εγκλήματος, όπως είναι η διασφάλιση κοινωνικής ειρήνης και τάξης σε δημόσιες συναντήσεις και η αποστολή της αστυνομίας δεν περιορίζεται πλέον στην πρόληψη του εγκλήματος και στην τιμωρία των παραβατών. Συνεπάγεται δέσμευση με τον πολίτη, η οποία εξωτερικεύεται με λόγια και πράξεις και χρησιμεύει ως πηγή κριτικής. Προκειμένου

να συμβαδίσει με την πρόοδο της κοινωνίας και την αύξηση της εγκληματικότητας, είναι ζωτικής σημασίας να προσαρμοστεί και η αστυνομία. Οι αστυνομικοί πρέπει να διδάσκονται τις τεχνικές και τις ικανότητες που είναι απαραίτητες για την επιβολή του νόμου, έχοντας πάντα υπόψη το άτομο. Η βαρβαρότητα, η διαφθορά και η αστυνομική απάτη είναι όλα παραδείγματα ανησυχιών που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής της αστυνομικής δεοντολογίας. Η αστυνομική ηθική, από την άλλη, διακρίνεται από τις άλλες επαγγελματικές ηθικές από τον ειδικό χαρακτήρα του αστυνομικού ρόλου. Η αστυνομία ως θεσμός είναι ευάλωτη στη διαφθορά επειδή η φύση του έργου της και η θεσμική της εξουσία είναι τέτοια που τόσο η αστυνομία όσο και το ευρύ κοινό έχουν κίνητρα να επιχειρήσουν να διαφθείρουν την αστυνομία λόγω συμφέροντος. Η δωροδοκία, η εξαπάτηση και η ψευδολογία είναι όλα παραδείγματα διεφθαρμένης συμπεριφοράς στο χώρο της αστυνομίας. Η χρήση βίας από αστυνομικούς είναι ένα άλλο σημαντικό θέμα στον τομέα της αστυνομικής δεοντολογίας. Η βία επιτρέπεται μόνο όταν είναι απολύτως απαραίτητη και αναγκαία για χάρη της τήρησης του νόμου και της τάξης. Συμμορφώνεται με τα ιδανικά της αναγκαιότητας, της καταλληλότητας και της αναλογικότητας σε όλα τα χρονικά σημεία. Χρησιμοποιούνται ήπιες διαδικασίες προκειμένου να μειωθεί η σκληρότητα. Οι χημικές ή άλλες ουσίες, ιδιαίτερα αυτές που βλάπτουν τη δημόσια υγεία, δεν πρέπει να καταχρώνται από τον οργανισμό. Τα όπλα θα πρέπει να χρησιμοποιούνται μόνο όταν είναι απαραίτητο από το νόμο και τυχόν περιστατικά αναφέρονται αμέσως. Επιπλέον, θα πρέπει να τηρείται ο κώδικας δεοντολογίας της αστυνομίας για την αποφυγή της αστυνομικής διαφθοράς, επιπλέον των άλλων μεθόδων ρύθμισης της αστυνομικής συμπεριφοράς. Ο Κώδικας Δεοντολογίας τείνει να δίνει μεγαλύτερη έμφαση στην πρακτική παρά στον χαρακτήρα αυτού που κάνει την πράξη. Στην πλειονότητα των περιστάσεων, ο Κώδικας επιβάλλει το πνεύμα της ηθικής συμπεριφοράς. Ωστόσο, το νέο καθήκον του αστυνομικού θα πρέπει να διευρυνθεί σε κάθε περίπτωση. Το αστυνομικό σώμα θα πρέπει να στελεχωθεί με προσωπικό που έχει λάβει ολοκληρωμένη εκπαίδευση, όχι μόνο για την τήρηση της τάξης, αλλά και για το σκοπό της εφαρμογής της αστυνομικής ηθικής στη διαφύλαξη της δημόσιας τάξης.

Βιβλιογραφία

Alexandra, A., Blackler, J., & Miller, S. (2006). *Police Ethics*. Allen & Unwin.

Alpert, G. P., & Smith, W. C. (1994). How reasonable is the reasonable man: Police and excessive force. *J. Crim. L. & Criminology*, 85, 481.

Balogun, J., & Hailey, V. H. (2008). *Exploring strategic change*. Pearson Education.

Bayley, D. (1999). The Development of Modern Police. In L. Gaines & G. Cordner (eds) *Policing Perspectives : An Anthology*. Los Angeles : Roxbury.

Bronitt, S. H., & Stenning, P. (2011). Understanding discretion in modern policing. *Criminal law journal*, 35(6), 319-332.

By, R. T. (2005). Organisational change management: A critical review. *Journal of Change Management*, 5(4), 369-380

Caudle, S. L., Gorr, W. L., & Newcomer, K. E. (1991). Key information systems management issues for the public sector. *MIS Quarterly*, 171-188

Cook, C. W., & Hunsaker, P. L. (2001). Management and Organizational Behavior, New York, Mc grow-Hill Deci, EL, JP Connel and RM Ryan, 1989. Self determination in a work organization. *J. Appl. Psychol*, 74, 580-590.

Crawford, L., Aitken, A., & Hassner-Nahmias, A. (2014). Project management and organizational change. Pennsylvania: Project Management Institute

Davis, M. (2017). Thinking like an engineer: The place of a code of ethics in the practice of a profession. In *Engineering Ethics* (pp. 295-312). Routledge.

Fernandez, S., & Pitts, D. W. (2007). Under what conditions do public managers favor and pursue organizational change? *The American Review of Public Administration*, 37(3), 324-341.

Hickman, M.J.; Piquero N.L.; & Piquero,A.R. (2004). The validity of Niederhoffer's cynicism scale. *Journal of Criminal Justice*, 32, 1-13

Giddens, A. (1995). *Sociology*. Cambridge: Polity Press.

Johnson G., Scholes K., Whittington R., *Exploring Corporate Strategy*, Prentice Hall, 2005: 515- 517

Joh, Elizabeth E. "Breaking the law to enforce it: Undercover Police participation in crime". *Stanford Law Review* 62 (2009): 156-99

Kaminski, R.J. & Martin J.A. (2000). An analysis of police officer satisfaction with defense and control tactics. *Policing: An International Journal of Police Strategies & Management*, 23:2, 132-153.

Kettinger, W. J. and Grover, V. 1995. Towards and Theory of Business Process Change Management, *Journal of Management Information Systems* (12:1), pp. 9-30

Kickert, W. J. M. (2013). Specificity of change management in public organizations: Conditions for successful organizational change in Dutch ministerial departments. *The American Review of Public Administration*.

King, W.R. (2000). Measuring police innovation: Issues and Measurement. *Policing: An International Journal of Police Strategies & Management*, 23:3, 307-317

Klahm, C. F., & Tillyer, R. (2010). Understanding police use of force: A review of the evidence. *Southwest journal of criminal justice*, 7(2), 214-239.

Kleinig J.(1996) *The ethics of policing*, Cambridge, Cambridge University Press, σ.13

Kleinig, J. (2008). *Ethics and criminal justice: An introduction*.

Kuipers, B. S., Higgs, M., Kickert, W. J. M., Tummers, L., Grandia, J., & Van der Voet, J. (2014). Managing change in public organizations: A review of the literature between 2000-2010. *Public Administration*, 92(1), 1-20.

LaGrange, R.L. (1998). *Policing American Society*. Chicago: Nelson – Hall.

Lentz, S.A. & Chaires, R.H. (2007). The invention of Peel's principles: A study of policing "textbook" history. *Journal of Criminal Justice*, 35, 69-79.

Lewin, K. (1947). Frontiers in group dynamics II. Channels of group life. Social planning and action research. *Human Relations*, 1(2), 143-153.

Miller, S. (2016). *Corruption and Anti-corruption in Policing--Philosophical and Ethical Issues*. Cham: Springer.

Miller, S. (2016). *Shooting to Kill: The Ethics of Police and Military Use of Lethal Force*. Oxford University Press.

Neyroud, P., & Beckley, A. (2001). *Policing, ethics and human rights*. Willan.

Novak, K.J.; Alarid, L.F.; & Lucas, W.L. (2003). Exploring officer's acceptance of community policing: Implications for policy implementation. *Journal of Criminal Justice*, 31, 57-71

Novak, K. J., Brown, R. A., & Frank, J. (2011). Women on patrol: An analysis of differences in officer arrest behavior. *Policing: An International Journal of Police Strategies & Management*.

Pagon, M.; Novak, B.V.; Djuric, M. & Lobnikar, B. (1996). *European systems of Police Education and Training*. Policing in Central & Eastern Europe, College of Police and security Studies, Slovenia.

Paoline, E.A.; Myers, S.M. & Worden R.E. (2000). Police culture, individualism and community policing: Evidence from two police departments. *Justice Quarterly*, 17, 575-606

Paoline, E.A. (2003). Taking stock: toward a richer understanding of police culture. *Journal of Criminal Justice*, 31, 199-214.

Pollock, J. M. (2016). *Ethical dilemmas and decisions in criminal justice*. Cengage Learning.

Shernock, S. (1992). The effects of college education on professional attitudes among police. *Journal of Criminal Justice Education*, 3(1), 71-92.

Skolnick, Jerome and Leo, Richard. "The ethics of Deceptive interrogation, as appeared in *Criminal Justice Ethics*" 2 (1992): 3-12.

Smith-Jentsch, K.A; Salas, E. & Brannick (2001). To transfer or not to transfer? 164 Investigating the combined effect of trainee characteristics, team leader support and team climate. *Journal of Applied Psychology*, 86(2), 279-292

Spano, R. & Reissig, M. (2006). "Drop the clipboard and help me" The determinants of observer behavior in police encounters with suspects. *Journal of Criminal Justice*, 34, 619-629

Stewart, J., & Kringas, P. (2003). Change management-strategy and values in six agencies from the Australian public service. *Public Administration Review*, 63(6), 675-688

Stone, C., & Travis, J. (2011). *Towards a New Professionalism in Policing*.

Van Vliet, V., *Porter's Value Chain Analysis*, (2010)

Webb, V.J. & Marshall, C.E. (1995). The relative importance of race and ethnicity on citizen attitudes toward police. *American Journal of Police*, 14, 45-66.

Williams, Hubert. (2002). "Core factors of police corruption across the world". *Forum on crime and society, United Nations- office on drugs and crime*: 85-100

Williams, J.L. & Westall, D. (2003). SWAT and non-SWAT police officers and the use of force. *Journal of Criminal Justice*, 31, 469-474.

Zhao, J.; Lovrich, N.P.; & Robinson, T.H. (2001). Community policing. Is it changing the basic functions of policing? Findings from a longitudinal study of 200+ municipal police agencies. *Journal of Criminal Justice*, 29, 365-377.

Βιδάλη, Σ.(2007). *Εγκληματικότητα και Αστυνομία*. Αθήνα: Α.Ν. Σάκκουλα

Δαγτόγλου, Π. (1991). *Συνταγματικό Δίκαιο - Ατομικά Δικαιώματα*. Αθήνα - Κομοτηνή: Εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα

Δημητρόπουλος, Α. (2008). *Συνταγματικά Δικαιώματα*. Αθήνα - Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις Σάκκουλα

Λιάκος, Η. (2009). *Αστυνομική Αυτοάμυνα*. Αθήνα: Ιδιωτική Έκδοση, σελ. 27 κ.επ.
Και Παπαϊωάννου, Ζ. (2004)

Παπαϊωάννου, Ζ. (2003). *Η αρχή της αναλογικότητας κατά την άσκηση της αστυνομικής εξουσίας*, Αθήνα - Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις Σάκκουλα

Παπαϊωάννου, Ζ. (2004). *Περιεχόμενο και Όρια της Αστυνομικής Εξουσίας*. Αθήνα-Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις Σάκκουλα

Παπακωνσταντής, Γ. (2003). *Ελληνική Αστυνομία: Οργάνωση, Πολιτική και Ιδεολογία*. Αθήνα: Εκδόσεις
Αντ. Ν. Σάκκουλα

Πλάγγεσης Γ.(2009), Νεότερη πολιτική και κοινωνική Φιλοσοφία Θεσσαλονίκη:
University Studio Press

Σπηλιωτόπουλος, Ε. (2017). Εγχειρίδιο Διοικητικού Δικαίου, Τόμος 1. Αθήνα: Νομική
Βιβλιοθήκη

Στεργιούλης, Ε. (2001). Η Ελληνική Αστυνομία κατά την περίοδο της μεταπολίτευσης
1975-1995. Διδακτορική διατριβή. Αθήνα: Νομική Βιβλιοθήκη

Συμεωνίδου - Καστανίδου, Ε. (2003). Αστυνομική βία και ανθρώπινα δικαιώματα.
Ποινική Δικαιοσύνη

Τάχος, Α. (1990). Δίκαιο της Δημόσιας Τάξης. Αθήνα - Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις
Σάκκουλα, σελ. 48

Χρυσανθάκης, Χ. (2006). Εισηγήσεις Διοικητικού Δικαίου. Αθήνα: Νομική
Βιβλιοθήκη